

Bányászati és Kohászati Lapok

BUDAPEST

2006/1.

139. évfolyam

1-56. oldal

KŐOLAJ ÉS FÖLDGÁZ

Főbb termékeink

- **Törés, osztályozás** (természetes kőzetek, beton- és építési törmelék feldolgozása)
  - Fixen telepített törőberendezések (pofás, kúpos, röpítő)
  - Osztályozó berendezések, sziták különböző teljesítményre és szemcseméretre
  - Láncotalpas (dízel-hidraulikus) mobil (Nordberg LT, ST sorozat) és gumikerekes (Nordberg NW) félmobil (hálózati vagy generátoros megtáplálású) törő- és szitaberendezések
- **Szítabetétek, malombélések, kopóelemek** (Trellex termékek)
  - Száraz vagy nedves osztályozáshoz gumi vagy poliuretán szítabetétek
  - Örlőmalmok korszerű gumibélelése
  - Bunkerek/silók, betonkeverők, anyagátadási felületek védelme: kopásálló gumi-, poliuretán- és kerámiabetétes elemek; betapadás-csökkentő műanyag lemezek
  - Szállítószalag anyagátadási helyekre ütköző gerendák
  - Gumi zagytömlők
  - Hevedertisztítók

METSO MINERALS (HUNGARY) KFT. V. A.
1146 BUDAPEST, HUNGÁRIA KÖRÚT 162.

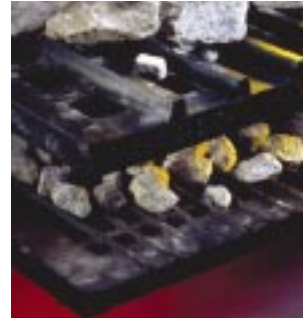
Telefon: 1-471-9201, 06-20-9514-799

Fax: 1-471-9200

e-mail: laszlo.gaszner@metso.com

• Ömlesztett anyagok szállítása

- Textilbetétes és nagy szakítószilárdságú Trelamid hevederek
- Speciális hőálló, olajálló és élelmiszeripari hevederek
- Kazettás hevederek (Flexowell, Pocketlift), amelyek képesek akár 90°-os szögben is szállítani

- **Zagyszivattyúk: centrifugál és tartályos típusok** (fém és/vagy gumival borított kopórésszel)

Az új berendezések értékesítésén és szervizelésén túlmenően használt gépek forgalmazásával is foglalkozunk.

KOMPLETT KŐ- ÉS KAVICSFELDOLGOZÓ RENDSZEREK TERVEZÉSE ÉS GYÁRTÁSA

EN ISO 9001:2000
EN ISO 14001:2004

- szállítószalagok •
- kavicsmosók •
- homokmosók •
- rezgőadagolók •
- osztályozó berendezések •
- viztelenítősítók •
- elevátorok •
- mágnesszalagok •
- törőberendezések •

3B HUNGÁRIA KFT.
 8900 Zalaegerszeg, Wlassics Gyula u. 13.
 Tel.: +36 92/549-033; +36 92/549-034
 Fax: +36 92/549-021
 E-mail: info@3bhungaria.hu
 www.3bhungaria.hu

BÁNYÁSZ-KOHÁSZ-ERDÉSZ TALÁLKOZÓ

és tudományos konferencia

EGER, 2006. május 26-28.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület és Eger városa Miskolc után most Egerbe hívja a három testvérszakma: a bányászat, a kohászat és az erdészet képviselőit, barátait, azokat, akik közvetlenül vagy közvetve részesei történelmi szakmáink életének határainkon innen és túl.

A tervezett program

2006. május 26. péntek:

12:00-től	Regisztráció, elszállásolás
15:00–18:30	Zenekarok fellépése az Érsekkertben
15:00–18:00	Tudományos konferencia természeti erőforrásainkról
19:00	A bányász-kohász-erdész találkozó ünnepélyes megnyitása a Sportcsarnokban
20:00	Kulturális seregszemle, baráti találkozó

2006. május 27. szombat:

10:00	Térzene a Gárdonyi Géza Színház előtt Kirándulás Felsőtárkányba a Stimetz erdészházhoz Városnézés, várlátogatás idegenvezetővel
16:00	Díszfelvonulás
18:00	Valéta elnökök köszöntője
18:30	Zenekarok fellépése
20:00	Bányász-kohász-erdész bál a Sportcsarnokban

2006. május 28.

10:00	Mise a Bazilikában
11:30	Ismerkedés a város nevezetességeivel; idegenvezetés

Részvételi díj:

A tudományos konferencia részvételi díja három napra: **20.000 Ft + 20% ÁFA**

Kizárólag magánszemély befizetőik részére a találkozón való részvétellel jogosító jelvény az emlékkorsóval: **6000 Ft.**

Szállás:

A jelentkezők részére Egerben szállodában, kétágyas fürdőszobás panziókban illetve diákszállásokon foglaltunk helyet. A C kategóriájú szobák 3-4 ágyasak közös vizesblokkal.

A szállásdíjak reggelivel:

„A” kategóriájú szoba (szállodában):	7600-8400 Ft/fő/éj + 15% ÁFA
„B” kategóriájú szoba (panzióban):	3500-4500 Ft/fő/éj + 15% ÁFA
„C” kategóriájú szoba (diákszálláson):	2000 Ft/fő/éj + 15% ÁFA
Egyágyas szoba felár	80%

Jelentkezni a kitöltött *JELENTKEZÉSI LAPPAL* lehet, mely kérhető az OMBKE titkárságától (tel./fax: 1-201-7337), vagy letölthető a www.ombkenet.hu honlapról is.

OMBKE

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület a

95. KÜLDÖTTGYŰLÉSÉT

2006. május 27-én (szombaton) 10:30 órakor tartja

Helyszín: Eger, Gárdonyi Géza Színház

Napirend:

- Megnyitó, köszöntések
- A választmány beszámolója
- Az Ellenőrző Bizottság jelentése
- Az Alapszabály Bizottság előterjesztése
- Hozzászólások, indítványok
- Tiszteleti tagok választása
- Kitüntetések átadása
- Határozatok
- Elnöki zárszó

A küldöttgyűlés nyilvános, melyre minden egyesületi tagot szeretettel várunk!

Az OMBKE választmánya

TARTALOM

Dr. Bóhm József: A felsőfokú bányászati szakemberképzés fejlődése és átalakulása	3
<i>Evolution and transformation in the high education of mining engineering</i>	
Dr. Kaptay György: A felsőfokú kohászati szakemberképzés átalakulása	6
<i>Transformation in the high education of metallurgical engineering</i>	
Józsa Sándor – Liptay Péter: 110 éve alapították egyesületünk Salgótarjáni Osztályát	12
<i>The Salgótarján Department of OMBKE was founded 110 years ago</i>	
Csömöz Ferenc: Az első 50 év története	16
<i>The first 50 years</i>	
Kerekes Árpád: Hol sírjaink domborulnak	19
<i>Where our great professors lie</i>	
Kiss Ildikó: Egyesületünk a kívülről szemével	25
<i>OMBKE looked at from outside</i>	
Dr. Pilissy Lajos: Két ábris professzor	31
<i>Two professors of descriptive geometry</i>	
Dánfy László: Múlt-jelen-jövő	34
<i>Past-present-future</i>	
Borbála-napi ünnepek	35
<i>Celebrations on St. Barbara's Day</i>	
Selmecbánya Szalamander ünnepek	41
<i>Salamander festival at Selmecbánya</i>	
Egyesületi ügyek	45
Hazai hírek	51
Külföldi hírek	5, 11, 18
Dr. Macher Frigyes	54
Dr. Moharos Jenő	55
Könyvismertető, lapszemle	26, 53, 55
Hirdetmények	15, 24, 33, 40, 56

Bányászati és Kohászati Lapok BÁNYÁSZAT

Szerkesztőség postacím: 8301 Tapolca – Pf. 17.

Felelős szerkesztő: Podányi Tibor (tel.: 30-2955-718) e-mail: bkl.banyaszat@t-online.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagdy István (szerkesztő), dr. Csaba József (olvasószerkesztő), Kovács Béla (szerkesztő), dr. Gagyi Pálffy András (hírszerkesztő), Antal István, dr. Dovrtel Gusztáv, Erdélyi Attila, dr. Földessy János, Gyórfi Géza, dr. Horn János, Jankovics Bálint, Kárpáty Erika, Livo László, Lois László, Mara Márta-Éva, dr. Mizser János, dr. Süme-gi István, dr. Szabó Imre, Szilágyi Gábor, dr. Tóth István, dr. Turza István, Vajda István

HU ISSN 0522-3512

Bányászati és Kohászati Lapok KOHÁSZAT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő utca 68. IV. em. 409. Telefon: 201-2011 **Levélcím:** 1371 Budapest, Pf. 433 vagy kohaszat@mtesz.hu

Felelős szerkesztő: dr. Verő Balázs

A szerkesztőség tagjai: dr. Búzáné dr. Dénes Margit, dr. Dobránszky János, dr. Fauszt Anna, Hajnal János, Harrach Walter, dr. Juhász Attila, dr. Klug Ottó, Lengyelne Kiss Katalin, Szende György, dr. Takács István

HU ISSN 0005-5670

Bányászati és Kohászati Lapok KŐOLAJ ÉS FÖLDGÁZ

– Hungarian Journal of Mining and Metallurgy OIL AND GAS

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Csalogány u. 3/B **Postacím:** 1255 Budapest 15, Pf. 18. Telefon: (1) 201-8083 e-mail: montanpress@t-online.hu

Felelős szerkesztő: Dallos Ferencné

Címlapfotó: Szent Borbála-szobor, Füzesgyarmat

HU ISSN 0572-6034

A lapszámot összeállította: Podányi Tibor

Kiadja: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Budapest, II., Fő utca 68. Telefon: 1-201-7337

Felelős kiadó: dr. Tolnay Lajos elnök

Nyomdai előkészítés: Vorákné Szecsei Mónika

Nyomdai munkák: Press+Print Lapkiadó és Nyomdaipari Kft. Kiskunlacháza

Megjelenik: 2006. február 23.

Belső terjesztésre, kereskedelmi forgalomba nem kerül.

A felsőfokú bányászati szakemberképzés fejlődése és átalakulása

DR. BÓHM JÓZSEF okl. bányamérnök, egyetemi docens, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja (Miskolc)

A felsőfokú bányászati szakemberképzés hazánkban több mint 270 éves múltra tekint vissza. Az 1735-ben Selmecbányán alapított Bányaiskola (az első bányászati felsőfokú intézmény a világon) Bányászati Akadémiává történő fejlesztéséről 1762-ben Mária Terézia hozott döntést. Az intézmény 1919-ig Selmecbányán, 1919-1949 (1959) között Sopronban, jogilag 1949-től, ténylegesen 1959-től Miskolcon működik. A bányászati szakemberképzés fejlődésének főbb állomásait az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- 1735: Szervezett iskolarendszerű bányászati és kohászati szakemberképzés megindulása, a tanulmányi idő: 2 év
- 1762: Döntés az akadémiává történő fejlesztésről, az első tanszék létesítése
- 1770: A Bányászati Akadémia megalakulása, egységes három évfolyamos bányászati-kohászati szakemberképzés (mérnökképzés) létrejötte
- 1846: A képzési idő 4 évre emelkedik
- 1872: Az egységes „bányász” képzés négy speciális szakra válik szét, a képzési idő ismét három évre csökken:
  - bányászati szak
  - gépészeti-építészeti szak
  - fémkohászati szak
  - vaskohászati szak
- 1931: Az intézmény megkapta a magántanári és a doktori habilitációs jogot
- 1934: József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara; a képzési idő 4 évre emelkedik
- 1935: Kilenc féléves oktatási rend bevezetése
- 1947: Bányakutató-mérnöki szak indítása
  - Földtani-geofizikai kutatási szakirány
  - Fluidumbányászati szakirány
- 1949: Tíz féléves oktatás bevezetése
- 1949: Bányagépészeti szakirányos képzés megindítása a Gépészmérnöki Karon
- 1951: Olajmérnök-, geológusmérnök-, geofizikus mérnök- és bányagépészmérnök képzés megindítása a Karon önálló szakok keretében
- 1968: Hidrogeológus-mérnökgeológus képzés beindítása
- 1974: Új egységes tanterv
- 1985: Környezetvédelmi szakirány indítása

- 1987: Moduláris tanterv, az önálló bányagépészmérnök képzés megszűnése
- 1992: Új tantervelfogadás, új szakok indítása:
  - környezeti mérnöki szak
  - előkészítéstechnika mérnöki szak
- 1997: Geográfus szak indítása
- 1998: Főiskolai szintű bányászati és geotechnikai (külfejtéses) szak indítása
- 2000: A Bányamérnöki Kar névváltoztatása Műszaki Földtudományi Kar elnevezésre
- 2006/2007 tanév: Új kétlépcsős lineáris képzési rendszer megindítása.

A fenti tömör összefoglalás jól mutatja azt aényt, hogy a bányászat helyzetének, a bányászkodás céljának, technikai technológiai színvonalának változása jelentős hatással volt a képzésre, annak szerkezetére. A bányászattal, az alkalmazott földtudományokkal szembeni szakmai elvárásokban bekövetkező változások pedig új szakok, szakirányok megjelenéséhez vezettek, több alkalommal iparági kezdeményezésre, de nagyon sok esetben a Kar vezetőségének, vezető professzorainak szakmai előrelátása következtében.

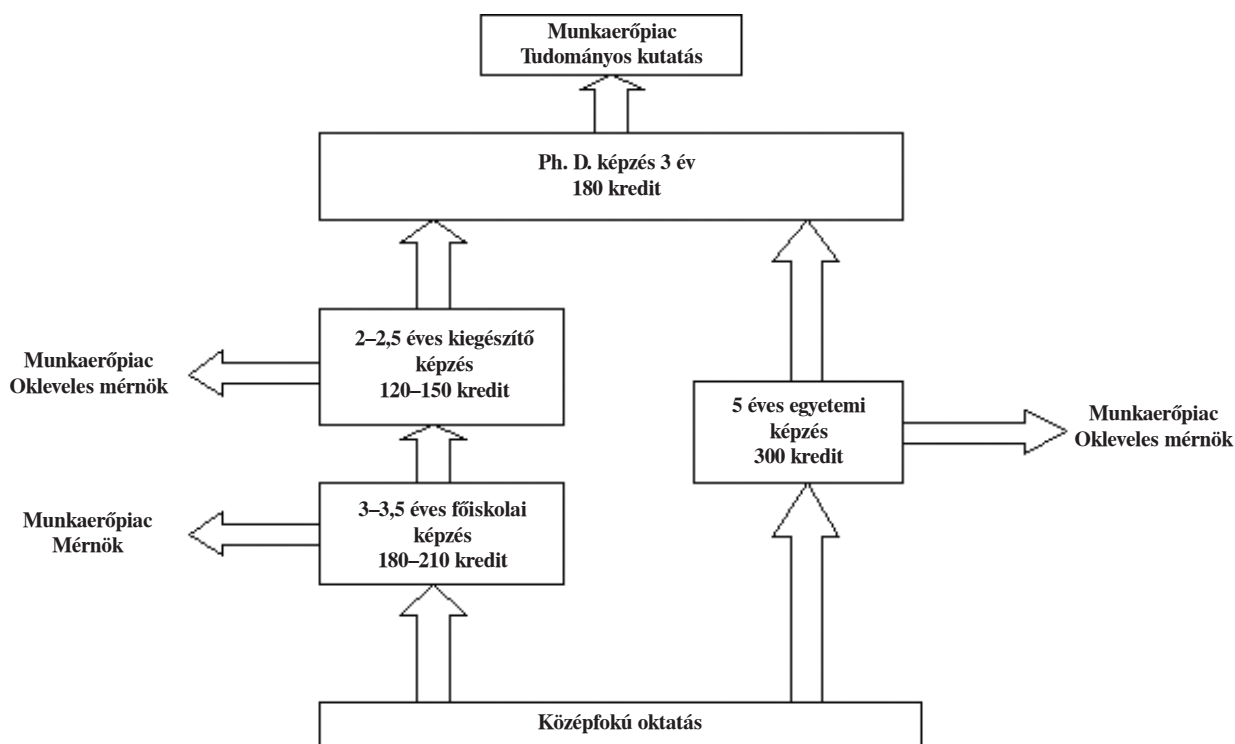
A rövid, felsorolászerű áttekintés nem mutatja azt a tartalmi, szakmai fejlődést, ami a tantervek változásában, az egyes tárgyak szakmai tartalmában bekövetkezett. A bányászati szakemberképzés egyik kiemelt jellemzője a gyakorlatorientáltság, a szakma, a gyakorlati tapasztalat beépülése a képzésbe, az egyes szakterületek vezető szakembereinek részvétele az oktatásban.

A bányászati szakemberképzés több mint 270 éves történetét áttekintve megállapíthatjuk, hogy a képzési rendszere ún. porosz típusú képzés, legfeljebb a képzési idő változott. A jelenlegi képzés rendszerét az 1. ábra mutatja.

Ebben a képzési rendszerben az egyetemi és a – bányászati szakemberképzés területén kevésbé alkalmazott – főiskolai képzés egymás mellett párhuzamosan létezett, megvolt ugyan a kettő közötti átmenet lehetősége, de a képzési célok egymástól eltérőek voltak.

Az Európai Unió tagállamai, az akkor még csatlakozás előtt álló tagállamokkal együtt, a versenyképesség megtartása érdekében 1999 júniusában kiadták a Bolognai Nyilatkozatot. Ebben a nyilatkozatban elhatározták az egységes európai felsőoktatási térség létrehozását 2010-ig. Az elérendő célok:

- könnyen összehasonlítható végzettségek rendszere az európai felsőoktatásban,
- kétciklusú képzés létrehozása és bevezetése,
- egységes kreditrendszer kialakítása,
- a mobilitás támogatása,
- az európai együttműködés ösztönzése a minőségbiztosítás terén,
- az európai dimenziók támogatása a felsőoktatásban.

1. ábra: A szakemberképzés jelenlegi rendszere

A 2003. szeptember 19-i berlini értekezleten a 38 résztvevő ország oktatási miniszterei egyhangú döntést hoztak arról, hogy a kétciklusú, lineáris képzés bevezetését 2006-ra előrehozzák.

A lineáris rendszerű képzés egymásra épülő képzési fokozatokból áll. A képzés célja, hogy bármely képzési fokozat teljesítése esetén a hallgató a társadalmi-gazdasági elvárásoknak megfelelően, a munkaerőpiac igényeit kielégíteni tudó, a munkaerőpiac által elismert képesítéssel, végzettséggel rendelkezzen. A különböző szintek lezárásához eltérő kompetenciák tartoznak. A lineáris szerkezetben lehetővé válik, hogy a felsőoktatással szembeni tömeges igényt az első ciklus egy általánosabb, átfogó és munkaerőpiaci szempontoknak jobban megfelelő, a jelenleginél rövidebb idejű képzéssel fogadja, illetve vezesse ki a munkaerőpiacra. Az új képzési rendszer szerkezetét a 2. ábra mutatja.

Az első ciklus alkalmas kell hogy legyen arra is, hogy a korábban megszokottól különböző és egymáshoz képest is eltérő felkészültséggel érkező hallgatókat szintre hozza, és az arra alkalmasakat felkészítse a következő ciklusban való sikeres tanulmányokra.

A kétciklusúnak (lineárisnak) nevezett képzés valójában egymástól jól elkülöníthető négy különböző képzési szintet foglal magába, így:

- államilag finanszírozott iskolarendszerű felsőfokú szakképzés (AIFSZ),
- BSc (B) szint: felsőfokú alapképzés (nemzetközi terminológiával bachelor szint), az első képzési ciklus
- MSc (M) szint: mesterképzés (nemzetközi terminológiával masterszint), a második képzési ciklus
- PhD/DLA (D) szint: doktorképzés, a harmadik képzési ciklus.

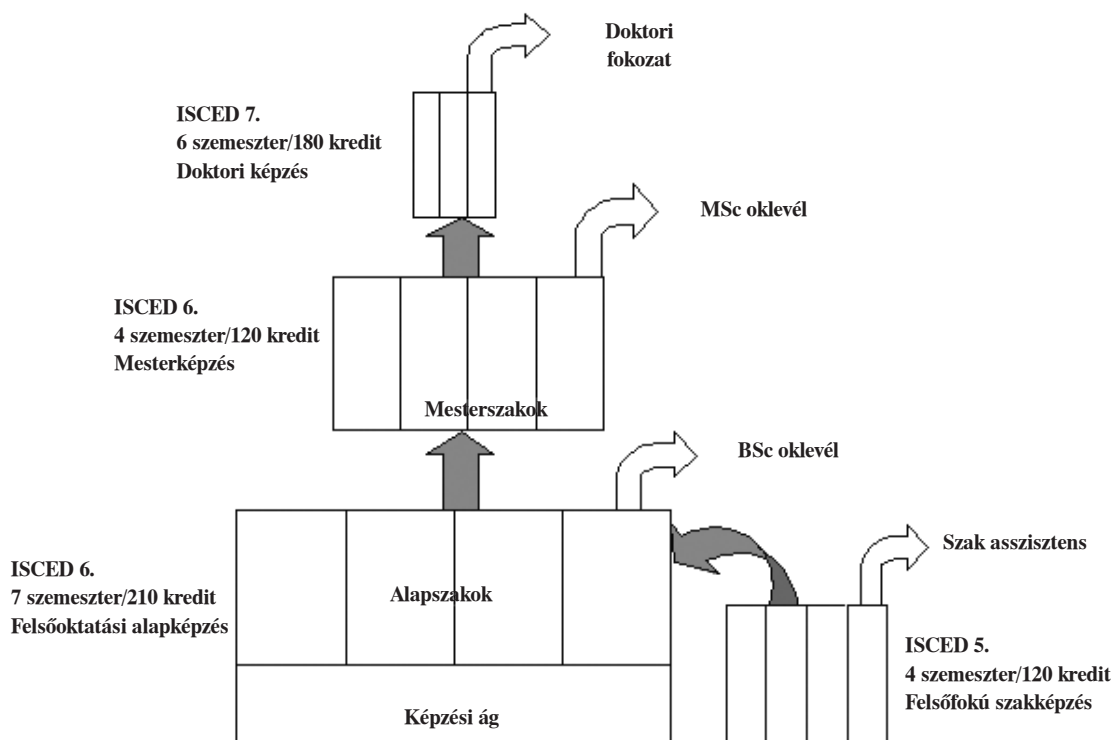
A képzési rendszer átalakítása jelentős hatással van a bányászati szakemberképzésre is. A Műszaki Földtudományi Karon jelenleg a bányászat, a nyersanyagkutatás, kitermelés és előkészítés, a földtani kutatás területére négy önálló szakon folyik a képzés, így:

- bányászati és geotechnikai szak,
- olaj- és gázmérnöki szak,
- műszaki földtudományi szak,
- előkészítéstechnika mérnöki szak.

Ezeket a szakokat – a bányászati és geotechnikai szak kivételével – csak egyetemi szintű mérnökképzés folyik, közös természettudományi és műszaki tudományi alapképzésre építve. Az új rendszerben ezeket a tudomány- és szakterületeket egy közös BSc szintű alapképzési szakba kell beépíteni, amelyben négy szakirány adja meg a szakterületek, tudományterületek eltérő ismereteinek oktatását. Ezeknek önálló szakként való megjelentetésére csak az alapképzésre épülő ún. mesterképzés (MSc) során lesz lehetőség. A bányászati szakemberképzés 2006/2007. tanévtől működő új rendszere az 1. táblázatban látható.

Az új képzési rendszerre történő átállás előkészítése már folyik. A BSc szakalapítás és a karon történő szakindítás akkreditációs követelményeit a Kar teljesítette, így a műszaki földtudományi BSc alapszak indításának jogi akadálya nincs.

A tervezett MSc mesterszakok szakalapítási dokumentumai elkészültek, azokat a Kar a Magyar Akkreditációs Testület jóváhagyta. Jelenleg folyik a mesterszakok szakindítási engedélyezési dokumentumainak összeállítása, ezek benyújtása a közeljövőben várható. Kedvező döntést feltételezve, a 2006/2007. tanévtől a tervezett MSc mesterszakok indítására is meg lesz a lehetőségünk.

2. ábra: A kétciklusú egyetemi képzés rendszere

A felsőfokú bányászati képzés rendszere a 2006/2007. tanévtől

1. táblázat

Képzési ág	BSc		MSc szak
	alapszak	szakirány	
műszaki földtudományi	műszaki földtudományi (földtudományi mérnöki)	bányászat geotechnikai mérnöki műszaki földtudományi mérnöki előkészítéstechnika-mérnöki olaj- és gázmérnöki	bányászati és geotechnikai földtudományi mérnöki (geológus- és geofizikus mérnöki) hidrogeológus mérnöki előkészítéstechnikai mérnök olaj- és gázmérnök

Természetesen a képzés rendszerének alapvető átalakítása a teljes oktatási és képzési feltételrendszer átalakítását, az egyes tantárgyak tematikáinak újragondolását és átdolgozását is igényli.

A műszaki felsőoktatás teljes átalakítási folyamata – így a bányászati felsőoktatásé is – a gazdasági szervezetek, szakmai érdekképviseletek, szakmai szövetségek, szakhatóságok közreműködése nélkül nem valósítható

meg, ezért ebben a folyamatban, ennek minden lépésében a Műszaki Földtudományi Kar ezekkel a szakmai testületekkel folyamatosan konzultált és egyeztetett.

A képzés átalakításának folyamata megköveteli a hatósági, törvényi, tervezői, szakértői kompetenciák és jogosultságok újragondolását és a képzési rendszerváltozáshoz történő igazítását. Ez a folyamat még előttünk van.

Külföldi hírek

Megújuló energiák hasznosítása

Konferencia a megújuló energiák hasznosításáról: Az Ukrán Tudományos Akadémia keretén belül működő Megújuló Energia Kutató Intézet (Institute of Regenerable Energy) a szél-, a nap-, a víz-, a bio- és a geotermális energiakomplex hasznosításával foglalkozott a Krím-félszigeten tartott 2005. évi konferenciáján. Legtöbb előadás a szélenergia hasznosítás

témakörében hangzott el, mivel a szélenergia Ukrajna legfontosabb megújuló energiaforrása. Erőforrások történnek a biomassza hasznosítására, egy-két helyen folyik a geotermális energia üvegházi hasznosítása. A konferencián elhangzott Árpási Miklós és Göös Lajos közös előadásai is „A geotermikus energia közös hasznosítási lehetőségei Ukrajnában és Magyarországon” címmel.

dé

A kohászati és anyagmérnöki felsőoktatás jövője a bolognai folyamatra való áttérés után

DR. KAPTAY GYÖRGY okl. kohómérnök, dékán – Z. BENKŐ MÁRIA okl. kohómérnök, dékáni hivatalvezető,
Műszaki Anyagtudományi Kar (Miskolc)

Köztudott, hogy a magyar felsőoktatás éppen egy globális szerkezet-átalakítás közepén tart, amit a „bolognai folyamat” kód-kifejezéssel illetnek. Jelen cikkünk célja az, hogy bemutassa, várhatóan milyen lesz, azaz ma milyenre tervezzük a jövőbeni hazai kohómérnökképzést, és ettől ma már elválaszthatatlanul az anyagmérnökképzést a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán. Itt érdemes megjegyezni, hogy a történelmi Kohómérnöki Kar 2000 júliusától Anyag- és Kohómérnöki Kar néven, míg 2004 júliusától a jelenlegi Műszaki Anyagtudományi Kar néven szerepel.

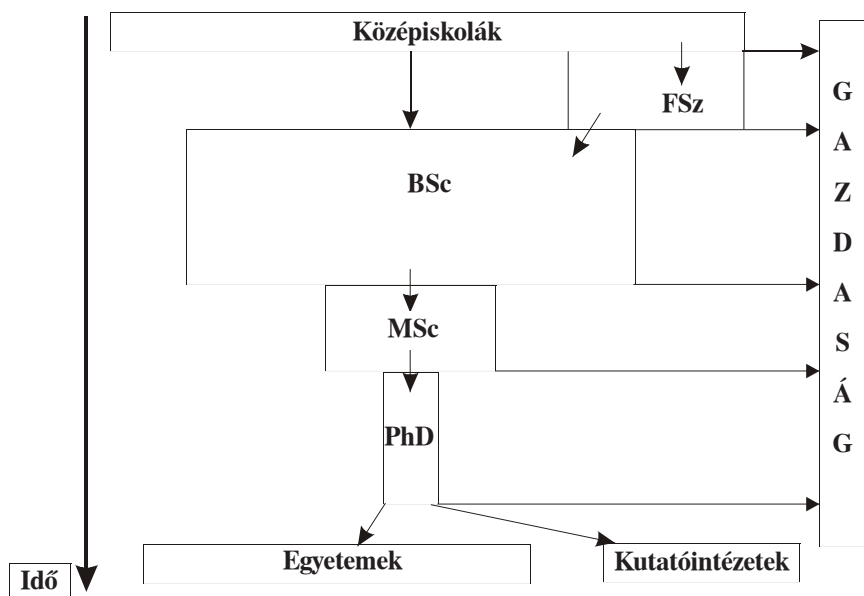
A bolognai folyamat lényege

Arról a felsőoktatási rendszerről, amiben mindannyian tanultunk, az utóbbi időben váratlanul kiderült, hogy „duális” rendszer volt. Ez alatt azt értik a felsőoktatás mai vezetői, hogy egymástól független, két párhuzamos rendszerben folyt az *egyetemi és a főiskolai* képzés, egymástól független bemenettel és kimenettel. Ez persze sosem volt ilyen egyszerű, hiszen a Dunaújvárosi Főiskolát végzett kohómérnököket és anyagmérnököket (ha jelentkeztek hozzánk) 7 félév elvégzése után mindig átvettük Miskolcra, az itteni egyetemi képzés 6. félévére. Azaz mi már évek óta egy bújtatott „bolognai” képzést valósítottunk meg a Dunaújvárosi Főiskolával, 7 + 5 féléves rendszerben. Sőt, valami hasonlót a Miskolci Egyetem gépészmérnöki és villamosmérnöki főiskolai szakjain végző fiatalokkal is kialakítottunk 6 + 6 féléves rendszerben.

A bolognai folyamat első következménye az, hogy az átállással megszűnik mind a jól ismert egyetemi, mind a jól ismert főiskolai képzés. A „duális” rendszert felváltja a „lineáris” rendszer, ami kétségtelenül logikusabb, igazságosabb és gazdaságosabb. A lineáris rendszer lényege, hogy minden érettségizett fiatal egységesen *alapszinten* (BSc = Bachelor of Science) kezdi meg tanulmányait, ami a műszakiak között 7 félévet jelent. Ennek zárásaként kapnak egy alapszintű diplomát. Az OM (Oktatási Minisztérium) tervei szerint ezen alapszintű diplomát szerzettek 65%-a munkát vállal (kvázi üzemmérnökként), míg 35%-a továbbtanulhat *mesterszinten* (MSc = Master of Science). Ez a műszakiak között 4 félév, ami után újabb diplomaírás és -osztás következik. Közülük a legkiválóbbak a *doktori szinten* még 3 évet tanulhatnak, ami a szoros értelemben vett tanulmányok szempontjából abszolútoriummal zárul, de a valós sikert az önálló kutatási eredmé-

nyeket összefoglaló disszertáció megírása és megvédése jelenti. Hogy a dolog ne legyen ilyen egyszerűen lineáris az érettségi és a BSc szint közé az OM beiktatott egy nem szoros értelemben felsőoktatási – ezért kihagyható – FSz (Felsőfokú Szakképzés) szintet, amit a felsőoktatási intézmények mind középiskolákkal együttműködve, mind önállóan indíthatnak. A fiatalok lehetséges útjait ezen a „lineáris rendszeren” keresztül a középiskolától a munkaerőpiac különböző részei felé az 1. ábrán mutatjuk be.

Ennek az új rendszernek a legfontosabb ígérete az *egységes európai felsőoktatási térség* megteremtése és az abban való részvételünk, ami megkönnyítené hallgatóink külföldi részképzését és viszont. Másodsorban értelmesnek tűnik azért, mert a hallgatóink egy jó részének valóban elegendő lenne, ha csak főiskolai jellegű képzettséget szerezne (ezt így gondolják többen az iparból is). Harmadrészt az alaptárgyi oktatók azt az ígéretet is látják benne, hogy az alaptárgyakat második nekifutásra (az MSc szinten) talán jobban megértik és motiváltabban tanulják majd azok, akik annak alapjait a BSc-n elsajátították, és a BSc diplomaírása közben szembesülnek azzal, hogy milyen jó lenne tudni értelmezni a kísér-

1. ábra: A fiatalok lehetséges útjai a középiskolától a munkaerőpiac felé

leti vagy ipari adatokat, ami az alaptárgyak mély ismerete nélkül nehézkes. Emellett a rendszer igazságosabbnak tűnik azért is, mert a Dunaújvárosban és Egerben lakó 18 évesek eddig jellemzően főiskolán tanultak tovább (mert lakóhelyükön csak az volt), míg a Veszprémben és Miskolcon lakó 18 évesek egyetemen (ugyanazon okból). Az új rendszerben ehelyett mindenki elkezd az alapoktól, és a legjobb 35% mesterszinten folytathatja tanulmányait.

Ezzel szemben az átállás ellen szólt az, hogy a) a folyamat kezdetekor nem volt meg a szükséges törvényi háttér, b) a folyamat kezdetekor nem volt kidolgozva az átállás részletes algoritmusai és nem voltak összehangolva jó előre az elvileg lineárisan egymásra épülő FSz – BSc – MSc – PhD szintek követelményrendszerei, illetve céljai, c) az egyetemek egy fillért sem kapnak az átállásra, sőt az első 3 évfolyamon az egyetemi (viszonylag magas) normatívákat éveken keresztül lenyomták az alacsonyabb BSc normatívákra, ami komoly forrásmegvonást jelent. Ennek ellenére megcsináltuk az átállást és ma már szinte végleges képet tudunk bemutatni a most kialakítás alatt álló rendszerről.

A jövő ismertetését a Kar *küldetésnyilatkozatának* ismertetésével kezdjük, amit a Kari Tanács 2004 tavaszán fogadott el, azzal a céllal, hogy világosan leírt és rögzített céljaink legyenek. Így például sikerült „köbe vésnii” azt, hogy az anyagmérnökség nemcsak a szilárd halmazállapotú, hanem a folyékony (sőt gőz) halmazállapotú anyag mérnökségét is jelenti (amennyiben ezek összefüggenek), azaz annak részét képezi például a metallurgia, az öntészet, de még a vegyipari technológia is (ez még minden professzorunk számára sem volt egyértelmű). Sikerült megőrizni ágazatainkat is (minőségbiztosítás, környezetvédelem és társai), amelyek nélkül a kohómérnöki szak (és vele együtt a kar) kb. 10-15 éve egyszerűen megszűnt volna, ezen széles körben „eladható” oktatási részek hiányában.

A Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának küldetésnyilatkozata

A Kar alapvető küldetése a műszaki (jellemzően szilárd halmazállapotú) anyagok (konkrétan a fémek és ötvözeteik, kerámiák és szilikátok, polimerek és műanyagok, illetve az ezekből összeállított kompozitok), illetve az azok előállításához szükséges (jellemzően folyékony vagy gőz/gáz halmazállapotú) anyagok szerkezetével, tulajdonságaival, viselkedésével foglalkozó alaptudományok, valamint erre építve ezen anyagok gyártási és feldolgozási technológiájával foglalkozó alkalmazott tudományok művelése, a meglévő tudás összegyűjtése, rendszerezése, gyarapítása, alkalmazása és továbbadása egyrészt hallgatóinknak, másrészt konferencia-előadásokon és publikációkon keresztül a hazai és nemzetközi tudományos és technológiai közösségnek. A Kar a szoros értelemben vett anyagtudományi és technológiai területek mellett kiemelten foglalkozik az anyaggyártással kapcsolatos anyaginformatikai, anyagvizsgálási, automatizálási, energiagazdálkodási,

hulladékgazdálkodási, környezetvédelmi és minőségbiztosítási kérdésekkel is. A Karon a fent felsorolt tématerületek azonos értékűek, azokat szerves egységben, egymást segítve kell fejleszteni. A Kar a Selmeci Bányászati és Kohászati Akadémia egyik jogutódjának tekinti magát, és mint ilyen büszke arra, hogy alapító professzorai az európai mérnökképzés megalapítói voltak. A selmeci professzorok örököseiként a Kar minden oktatója törekszik arra, hogy a fent specifikált területeken a mindenkori világszínvonal közelében lévő, azt állandóan továbbfejlesztő oktatási, kutatási és publikációs tevékenységet folytasson.

Egy kis legújabbkori magyar műszaki felsőoktatás történelem

Az eltervezett képzési rendszert megpróbáljuk logikusan, egymásra épülő módon ismertetni. Ennek ellenére röviden érdemes bemutatni az események dinamikáját is.

A műszaki felsőoktatás a *bolognai folyamatot* 2003 őszén kezdte el több olyan bizottság megalakításával, melyeknek feladata volt, hogy az akkorra valóban túlzott számú egyetemi és főiskolai szakot egy erősen redukált BSc szakszámra csökkentsék le. Ezekből a bizottságokból „kifelejtették” az akkori Anyag- és Kohómérnöki Kar képviselőit, aminek az lett a logikus következménye, hogy az általunk vitt „kohómérnöki”, „anyagmérnöki” és „fizikumérnöki” (utóbbi az ELTE-vel közös) egyetemi szakok közül csak egy szak, az „anyagmérnöki szak” élte túl ezt az első fázist. A „kohómérnöki” és a „fizikumérnöki” szakokat egyszerűen törölték a BSc palettáról és csak egy halvány ígéretet kaptunk arra, hogy ezen szakjainkat majd az MSc szinten visszahozhatjuk (ha tudjuk). Végeredményben a magyar felsőoktatásban összesen 18 műszaki alapszak maradt meg (*1. táblázat*).

A szak-tizedelési szakasz után a szaképítési szakasz 2004 tavaszán kezdődött el oly módon, hogy az OM létrehozta az *Országos Műszaki Bologna Bizottságot* (OMBB), melynek vezetésével *dr. Molnár Károlyt* (a BME jelenlegi rektorát) és *dr. Sima Dezsőt* (BMF NJI Kar főigazgatóját) bízták meg. Az OM kinevezte a 18 kiválasztott műszaki szak országos vezetőjét (lásd az *1. táblázatban*). Mint látjuk, az OMBB 20 tagjából 10 a BME munkatársa, akik minden kérdésben rektorukkal egyetértésben szavaztak és gyakorlatilag nem volt korrekciós javaslatuk.

A mi egyik (leszavazott) korrekciós javaslatunk az volt, hogy a BSc és MSc szintű szakokat egyszerre, szerves egységben kell kialakítani (ha már egyszer lineáris) és nem külön-külön. 2004-ben azonban a teljes műszaki felsőoktatás úgy akkreditálta a 18 műszaki BSc szakot, hogy semmilyen központi terv nem létezett arra, hogy hogyan fog ehhez illeszkedni a 2005-ben megalkotásra kerülő MSc szint. A későbbiekben be is bizonyosodott, hogy az önállóan meghatározott és rögzített alapra (BSc) számos esetben nem nagyon akart illeszkedni a felépítmény (MSc). Fenti mondat az országos

A műszaki felsőoktatás alapszakjai és azok országos szakvezetői (ABC sorrendben)

1. táblázat

	Szak	Szakvezető	Intézmény*
1	Anyagmérnöki	Kaptay György	ME
2	Biomérnöki	Salgó András	BME
3	Energetikai mérnöki	Penninger Antal	BME
4	Építőmérnöki	Lovas Antal	BME
5	Építészmérnöki	Becker Gábor	BME
6	Faipari mérnöki	Takáts Péter	NyME
7	Gépészmérnöki	Halász Gábor	BME
8	Had- és biztonságtechnikai	Sipos Jenő	ZMNE
9	Ipari termék és formatervező	Marosfalvy János	BME
10	Könnyűipari mérnöki	Kocsor Zoltán	BMF
11	Környezetmérnöki	Rédei Ákos	VE
12	Közlekedésmérnöki	Kövesné Gilicze Éva	BME
13	Mechatronikai	Réti Tamás	SzIE
14	Műszaki földtudományi	Bóhm József	ME
15	Műszaki menedzser	Gaal Zoltán	VE
16	Műszaki szakoktató	Tóth Béláné	BMF
17	Vegyészmérnöki	Borsa Judit	BME
18	Villamosmérnöki	Péceli Gábor	BME

* BME = Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, BMF = Budapesti Műszaki Főiskola, ME = Miskolci Egyetem, NyME = Nyugat-magyarországi Egyetem, SzIE = Széchenyi István Egyetem, VE = Veszprémi Egyetem, ZMNE = Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

konceptiókra vonatkozik, helyi szinten feltehetőleg készültek szakmai tervek. Így például az ME akkori nevéen Anyag és Kohómérnöki Karának Kari Tanácsa 2004. márciusban elfogadta az anyagmérnöki szak BSc – MSc szinten egymásra épülő koncepcióját, melynek lényegi elemei a következők voltak:

– A BSc anyagmérnöki szakon csak 4 szakirányt terveztünk indítani a fém, kerámia, polimer és vegyészet tématerületeken.

– Az MSc szinten azonban 8 (!) különböző szakot tartott elengedhetetlennek a Kari Tanács.

A 8 MSc szakra szakközi ágazatokat terveztünk, a mostani „minőségbiztosítási”, „környezetvédelmi”, „anyagvizsgálati”, „anyaginformaticai”, „automatizálási”, „marketing”, „hulladékgazdálkodási” és „hőenergia-gazdálkodási” ágazatok mintájára. Ezen ágazatokat a későbbiekben a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) javaslatára „kiegészítő szakirányokká” neveztük át.

Közben az országos szakvezetők azt a feladatot kapták, hogy hozzák létre szakjaik országos konzorciumát. Így 2004 tavaszán megalakult az *Országos Anyagmérnöki Bologna Bizottság* (OABB). Minimum kötelező volt oda meghívni minden olyan intézmény legalább 1-1 képviselőjét, ahol eddig is folyt egyetemi vagy főiskolai anyagmérnök képzés. Ez esetünkben a Miskolci Egyetemen kívül a Dunaújvárosi Főiskolát (Tóth Tamás) és a Veszprémi Egyetemet (Kovács Kristóf) jelentette.

Itt meg kell jegyezni, hogy a 18 alapszak többségében országos szintű „kiszorítósdi” folyt, a már pozícióban lévő egyetemek nem szívesen vettek be új tagokat,

sőt, hajlamosak voltak néhány létező egyetemről is „megfelekedni”. Ezzel szemben mi más logikát követtünk. Véleményünk szerint az a kb. 120 fő, akit évente Miskolcon, Dunaújvárosban és Veszprémben anyagmérnöki szakra ma felveszünk kevés ahhoz, hogy a magyar anyaggyártó ipar szakemberigényeit ellássa. Ennek következményeként az anyaggyártó munkahelyeket egyéb (gépészmérnöki, vegyészmérnöki) végzettséggel rendelkezők foglalják el, ami szakmánknak nem érdeke. Ezért koncepciónk nem a társegyetemek kiszorításán alapult, hanem azon, hogy az anyagmérnök-képző intézmények egy, a mainál sokkal szélesebb hálózatát alakítsuk ki. Így kerültek meghívásra az OABB-be a miskolci, veszprémi és dunaújvárosi kollégákon kívül a BME, a Debreceni Egyetem, a Szegedi Egyetem, a Pécsi Egyetem, a győri Széchenyi István Egyetem, a Kecskeméti Főiskola és a Nyíregyházi Főiskola képviselői. A cél nem az volt, hogy a jelenlegi 120 fő államilag finanszírozott hallgatói létszámot három helyett tíz felé osszuk, hanem az, hogy a mostani 3 helyett 10 egyetemen induljon el a képzés, kibővítve ezzel a hallgatói létszámot. Ez persze csak úgy lehetséges, ha az

újonnan belépő intézmények maguk is fantáziát látnak az anyagmérnöki képzés elindításában, és ennek érdekében államilag finanszírozott hallgatói létszámot csoportosítanak át meglévő szakjaik terhére az újonnan indítani kívánt anyagmérnöki szakra.

Az OABB-ben ipari szakembereket is célszerű volt szerepeltetni. Mi úgy döntöttünk, hogy a három alapanyaggyártó iparágból kérünk fel egy-egy széles körben elismert szakembert a részvételre. Így a fémek ipart miskolci javaslatra *Bakó Károly*, a kerámiaipart a Veszprémi Egyetem javaslatára *Polányi Sándor*, míg a polimeripart a BME javaslatára *Meiszel László* képviselte.

OABB-ben az OMBB által kialakított műszaki BSc-kereteket töltöttük ki anyagmérnöki szakmai tartalommal és júniusra elkészítettük az országosan elfogadható „képesítési és kimeneti követelményrendszer” (KKK-t). Ezt a MAB viszonylag gyorsan akkreditálta és az OM törvényerőre emelte. Így 2004 őszén Miskolcon, Veszprémben és Dunaújvárosban már a helyi adottságoknak megfelelő tanterveket és tantárgyleírásokat készítettünk. A miskolci tantervnek az lett a sajátja, hogy a tavasszal eltervezett 4 szakirányhoz képest összességében már nem tudtunk megállni 6+1 szakirány alatt. A +1 szakirány az eredetileg senki által nem tervezett „Akadémiai” szakirány lett, amit az MTA tanácsára a MAB olyan „erősen javasolt” számunkra, hogy jobbnak láttuk annak tantervét sürgősen elkészíteni. Az „Akadémiai” szakirány célja egyébként a mélyebb természettudományi alapok elsajátítása és ezzel tudatos készülés az MSc és PhD tanulmányokra, anélkül azonban, hogy az azokra való felvételt bárki bárkinek garantálni tudná.

A tanterveket a MAB elfogadta, a képzést mindhárom intézmény meghirdette és a következő év őszére megkezdtek a BSc anyaméneri szakra szóló felvételi propagandát. Ezzel minőségi változás következett be oktatási rendszerünkben: 2005 szeptemberétől a kohóméneri és anyaméneri szakokon a főiskolai, ill. egyetemi szintű képzés helyét a BSc képzés vette át. Végül is 2005-ben állami finanszírozásban a Miskolci Egyetemen 76, a Dunaújvárosi Főiskolán 28, a Veszprémi Egyetemen pedig 16 (azaz összesen 120) elsőéves BSc anyaméner hallgató kezdte meg tanulmányait. Emellett Miskolcon 24, Dunaújvárosban 12 elsőévest vettünk fel nem államilag finanszírozott levelezőképzésre.

Az OMBB-n elfogadott egyik szabály szerint azok az intézmények, amelyek új szakot indítanak legalább 1 éves késéssel tehetik ezt azokhoz képest, amelyeknek eddig is volt ilyen képzésük. Ezért 2005-ben először a Kecskeméti Főiskola és a Pécsi Egyetem, majd a Szegedi Egyetem is akkreditáltatta BSc anyaméneri képzését és azt 2006. szeptemberétől várhatóan el is indítják. Az államilag finanszírozott képzésben meghirdetett felvételi irányszám a hat felsőoktatási intézményben összesen 212 főre növekedett.

2005 elején újra összeült az előző évben hatékonyan teljesítő OMBB és nekilátott az MSc szintű műszaki szakok rendszerének kidolgozásához, és úgy döntött, hogy minden műszaki BSc szak maximum három független MSc szakká válhat szét. Ez a döntés azonnal ellehetetlenítette a Miskolcon 2004-ben eltervezett 8 MSc szak ötletét, azonban viszonylag egyszerű volt a 3 MSc szak megtalálása, hiszen egyetemi szinten ma is három szakon oktatunk. Érveinket az országos hatáskörű OABB-n is sikerült elfogadtatni és így az OABB 2005 tavaszán úgy döntött, hogy az anyaméneri BSc szak alapján három MSc szakot indít: az „anyaméneri”, a „kohóméneri” és a „fizikus-anyaméneri” szakokat. E három szak országos szakvezetői sorrendben: *Kaptay György, Kékesi Tamás és Roósz András*.

Saját három MSc szakunk akkreditációs KKK anyagával határidőre elkészültünk és azokat 2005. júniusban beküldtük az OM-ba, majd júliusban – egy miniszteri támogató levél birtokában – továbbküldtük a MAB-nak. Eközben megtettük az előkészületeket arra, hogy – a MAB akkreditáció és az OM elfogadás után – elkészítsük a tanterveket, hogy 2006. szeptembertől már hallgatókat vehessünk fel MSc szakjainkra.

A T. Olvasó itt valószínűleg értetlenkedik egy sort: vajon mi értelme van MSc szakot indítani 2006-ban, ha az ezt megalapozó BSc szak először csak 2005-ben indult és a képzési idő 7 félév? Bizony lenne értelme (és ma is azért dolgozunk, hogy valósággá váljon) egyrészt, mert a különböző főiskolákon végzetteket már MSc szakjainkra vehetnénk át – és ezért a képzésért az állam közel kétszeres hallgatói fejpénzt fizet, mintha a hagyományos módon vennénk át őket az egyetemi képzésre –, másrészt (és főként), mert a középiskolákban hihetetlen zavar tapasztalható mind a fiatalok, mind a tanári kar körében BSc-MSc ügyben. Ha az idén nem is, de lega-

lább jövőre szeretnénk azzal menni a középiskolákba, hogy a miskolci BSc anyaméneri képzésre azért biztonságos felvételizni, mert annak MSc szintű folytatása nemcsak terv, hanem már létező valóság is (ellentétben sok más szakkal).

Ezt a tervünket húzta keresztül mindaz, ami a MAB-ban 2005 augusztusa és decembere között történt. Kívülről annyit lehetett érzékelni, hogy a beadott műszaki szakokat (köztük a mieinket is) a MAB nem fogadta el, hanem azok tárgyalását többször felfüggesztette. A felszínen a MAB, az OMBB, az FTT (Felsőoktatási Tudományos Tanács) és az OM „konzultációja” folyt – a MAB megelégedni látszott azt, hogy a műszaki felsőoktatás reformját nem ők, hanem az OMBB alakította ki. Az általános zavar közepén, 2005. november végén még az MTA Metallurgiai Bizottsága is újabb ötlettel állt elő; a megoldás kulcsát abban látták, hogy a „kohóméneri” MSc szak nevét „metallurgus” MSc szak névre változtassuk. A Kar változatlanul hagyta a „kohóméneri” szak elnevezést, de várjuk az iparvállalatokat is tömörítő OMBKE véleményét, hiszen mi ezen tagvállalatok számára képezzük a kohóméneri-eket.

Végül 2005. december 9-én a MAB a beadott három MSc szakunk közül kettőnek a KKK-ját elfogadta, az anyaméneri és a kohóméneri MSc szakét. A „fizikus-anyaméneri” MSc szakhoz a MAB fizikusrészele még nem adta beleegyezését. Pedig nem fizikust akarunk képezni, hanem a relatíve mély természettudományos alapokkal rendelkező fizikus BSc-t végzettek részére alakítottunk ki olyan tantervet, ami a lehető legoptimálisabb úton elvezeti őket a mérnöki (konkrétan: anyaméneri) MSc oklevélhez.

A 2005. december 10. - 2006. január 19. közötti hónap azzal telt, hogy kialakítsuk az anyaméneri és a kohóméneri MSc szakok tanterveit, melyeket a január 19-ei kari tanácsülés elfogadott. Időközben azonban szembesülnünk kellett azzal, hogy túlléptük oktatói kapacitásunkat. A MAB ugyanis csak olyan képzéseket engedélyez indítani, melyekben egy oktató maximum 5 tantárgyat jegyez. Márpedig a túlzott méretűre sikeredt BSc szakirányaink (lásd fent) az MSc szakirányainkkal együtt olyan óraszámot jelentettek, amit a meglévő 45 oktatónkkal nem vagyunk képesek ellátni. Ezért az MSc tantervek készítését azzal kellett kezdenünk, hogy egy olyan új szakiránystruktúrát alakítsunk ki a BSc szinten, amit egyrészt bírunk kapacitással, másrészt szervesen illeszkedik a mára konkretizálódott MSc-s vágyainkhoz és lehetőségeinkhez. Ezért 2006. január 30-ai határidővel a MAB-hoz nemcsak az új MSc szakjaink tanterveit, hanem a korrigált BSc szakunk tantervét is készülünk leadni. Reméljük ezeket viszonylag gyorsan elfogadják, és 2006. szeptembertől – nyári pótfelvételi meghirdetésével – elindíthatjuk MSc képzésünket is.

Ezek az új tantervek a következő hallgatói igényeknek próbálnak egyszerre megfelelni:

- Lesznek hallgatók, akik az anyaméneri BSc szakirányon megszeretett szakirányukat akarják anyaméneri vagy kohóméneri MSc szinten is továbbvinni.

- Emellett 2004 tavaszán elhatároztuk, hogy ágazatot, azaz kiegészítő szakirányt is indítunk az MSc szinten.
- Ha ezt csak a fenti, azonos szakirányon továbbtanuló hallgatóknak kellene tanítani, az még viszonylag egyszerű lenne, lesznek azonban hallgatóink, akik hajlandóak itt maradni ugyan MSc-re, de BSc szakirányukat új MSc szakirányra akarják váltani. Közülük lesznek olyanok, akik fel akarnak majd emellett venni ágazatot és lesznek olyanok, akik nem (legalábbis akkor nem, ha ez egy extraszemeszterrel intézhető csak el – lásd később).
- Végül, remélhetőleg sikerül átcsalogatni egyéb BSc mérnöki képzésekről minél nagyobb számú hallgatót az anyagmérnöki vagy kohómérnöki MSc szakokra. Kedvükért nyilván egy kompenzációs modullal kell kezdeni a tantervet, amiben elsősorban szakmai törzsanyagbeli és természettudományi pótképzést kell biztosítanunk számukra. Ráadásul szakirányt is kell, hogy végezzenek, amit szintén nem tanul(hat)tak a saját BSc-jükön. Mindennek tetejében sokan közülük az ágazataink miatt jönnek át hozzánk, ha máshogy nem, de egy extra szemeszterrel számukra ezt is biztosítani kell.

Időközben *Zambóné Benkő Mária* vezetésével nyertünk egy olyan *OM-pályázatot*, ami az FSz képzés előkészítését és akkreditációját támogatja. Ezen felbuzdulva 2005 őszen ezt a képzést is szervezni kezdtük, és az elkészült tanterveket a kari tanács ugyancsak 2006. január 19-én fogadta el. Az oktatást a Miskolci Egyetemen tervezzük, főleg azért, mert gyakorlatilag megszűntek környékünkön azok a középfokú szakiskolák, ahol ez a képzés indítható lett volna. A képzés célja kettős: egyrészt szakképzett fiatal szakemberekkel ellátni az anyaggyártó ipar azon szegmensét, amely ezt a szintű szakembert igényli, másrészt biztosítani a jövőben a BSc szakunk felvételi bázisát, ahová az FSz szinten sikeresen tanulók átvehetőek. Ezt a képzést nyári pótfelvétellel szintén 2006 szeptemberétől tervezzük indítani.

Most pedig következzenek – immár történelmi utalások nélkül – a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán a 2006. január 19-én elfogadott, logikus egységben egymásra épülő FSz – BSc – MSc tantervek alapjai.

A Felsőfokú Szakképzés tanterveinek alapjai

A következő *felsőfokú mérnökasszisztens* szakokat tervezzük indítani:

- anyagtechnológiai mérnökasszisztens szak (szakvezető: Kaptay György), ezen belül
  - o kerámia szakirány (szakirányvezetők: Kovács Kristóf, Gömze A. László)
  - o öntő szakirány (szakirányvezető: Dül Jenő)
  - o vegyipari szakirány (szakirányvezetők: Raisz Iván, Emmer János)
- energiafelhasználási mérnökasszisztens szak (szakvezetők: Szűcs István, Palotás Árpád)
- minőségügyi mérnökasszisztens szak (szakvezetők: Veresné Somosi Mariann, Kovács Károly)

Mindhárom szakon egységes modulrendszerű képzést tervezünk. Az oktatás és az oktatásszervezés racionalizálása és a BSc-n továbbtanulni szándékozók kredit beszámítása érdekében a felzárkóztató, az alapozó és a gazdasági-humán modul tantárgyai, ahol lehetséges a lehető legnagyobb mértékben azonosak a BSc-vel azonos kiméretben és félévben.

Az anyagmérnöki BSc szak tanterveinek alapjai

Az anyagmérnöki BSc tantervben kilenc, független fél-szakirányt indítunk a következő elnevezésekkel és vezetőikkel (ABC sorrendben): *Akadémiai* (Kaptay György), *Fémelőállítási* (Kékesi Tamás), *Hőenergiagazdálkodási* (Szűcs István), *Hőkezelési* (Roósz András), *Képlékenyalakítási* (Zupkó István), *Öntészeti* (Dül Jenő), *Polimertechnológiai* (Bárczy Pál), *Szilikástechnológiai* (Gömze A. László), *Vegyipari technológiai* (Lakatos János). A fenti fél-szakirányokat a következő két csoportra bontjuk:

Fémes anyagok fél-szakirány csoportja (a technológiaiak ABC sorrendben): Fémelőállítási, Hőkezelési, Képlékenyalakítási, Öntészeti, Hőenergiagazdálkodási, Akadémiai.

Nemfémes anyagok fél-szakirány csoportja (a technológiaiak ABC-sorrendben): Polimer-technológiai, Szilikát-technológiai, Vegyipari technológiai, Hőenergiagazdálkodási, Akadémiai.

A szakirány választásra a következő *szabályokat* alkalmazunk:

- A két Hőenergiagazdálkodási fél-szakirány a két fél-szakirány csoport között természetesen összevonva, egy időben, egy teremben működik, összeültetve a fémes és a nemfémes fél-szakirány csoportba tartozó hallgatókat. Ugyanez igaz a két Akadémiai fél-szakirányra is.
- Minden hallgató a BSc szint II. féléve végén szabadon választ a fenti két fél-szakirány csoport közül (hallgatói létszámmegkötés nélkül). Ezután minden hallgató a saját maga által választott fél-szakirány csoporton belül szabadon választ két-két fél-szakirányt, mindössze annyi megkötéssel, hogy a Hőenergiagazdálkodási és az Akadémiai fél-szakirányok együtt nem választhatóak.
- Egy adott fél-szakirány csak akkor indul el, ha minimum 5, maximum 15 hallgató választja az adott évben. Egyébként a ma is érvényben lévő szakirány- és ágazatválasztási szabályzat algoritmusa lép érvénybe, amelynek lényege a hallgatók sorrendbe állítása addigi tanulmányi eredményeik alapján azzal a céllal, hogy minden induló szakirány az 5-15 sávba kerüljön, ha ez spontán nem sikerülne.
- A hallgató szabadon eldöntheti, hogy a két fél-szakirány közül melyikből írja a szakdolgozatát. A diploma betétlapjára mindkét fél-szakirány elnevezés felkerül, de első helyen az, amelyikből a szakdolgozatát írta. Fogunk tehát kiadni például „Fémelőállítási-öntészeti” szakirányos betétlapot, és „Öntészeti-fémelő-

állítás” szakirányos betétlapot is, hiszen formailag akkreditálva csak 1 szakirányunk van.

Az anyagmérnöki és kohómérnöki MSc szakok tanterveinek alapjai

Racionális okokból az anyagmérnöki és kohómérnöki szakok közös szerkezetűek, modulrendszerűek és bennük több modul azonos. Az MSc szakjainkra majdán felveendő hallgatókat 5 típusra osztjuk előéletük, illetve kívánásaik alapján.

„A” típusú az a hallgató, aki anyagmérnöki BSc-t végzett és az MSc-n olyan szakirányt választ, amely megegyezik a BSc-n elvégzett egyik fél-szakirányával (vagy más intézmény esetében szakirányával). Az „A” típusú hallgatónak kiegészítő szakirányt is kell választania.

„B” típusú az a hallgató, aki ugyan anyagmérnöki BSc-t végzett, de az MSc-n olyan szakirányt választ, amely nem egyezik meg a BSc-n elvégzett egyik fél-szakirányával sem (vagy más intézmény esetében a szakirányával) és emellett úgy dönt, hogy nem választ kiegészítő szakirányt. Ezeknek a hallgatóknak „Szakirány-alapozó” blokkot is kell tanulniuk, a BSc-ben elhalasztott technológiai ismeretek pótlására.

„B+” típusú az a hallgató, aki ugyan anyagmérnöki BSc-t végzett, de az MSc-n olyan szakirányt választ, amely nem egyezik meg a BSc-n elvégzett egyik fél-szakirányával sem (vagy más intézmény esetében a szakirányával), és emellett úgy dönt, hogy kiegészítő szakirányt is választ. Ezeknek a hallgatóknak „Szakirány-alapozó” blokkot is kell tanulniuk, a BSc-ben elhalasztott technológiai ismeretek pótlására. Emiatt a Kiegészítő szakiránnyal együtt képzésüket csak 5 félév alatt tudjuk megoldani, amit azonban az állam optimális esetben még finanszíroz.

„C” típusú az a hallgató, aki nem anyagmérnöki, de műszaki vagy TTK-s BSc-t végzett és úgy dönt, hogy nem választ kiegészítő szakirányt. Ezeknek a hallgatóknak a „Szakirány-alapozó” blokkon kívül (amin a BSc-ben elhalasztott technológiai ismeretek pótlására kerül sor) „Kompenzációs blokk”-ot is tanulniuk kell, ahol a

BSc-n elszalasztott szakmai törzsanyag és részben természettudományi képzést kell pótolniuk.

„C+” típusú az a hallgató, aki nem anyagmérnöki, de műszaki vagy TTK-s BSc-t végzett, és úgy dönt, hogy kiegészítő szakirányt is választ. Ezeknek a hallgatóknak a „Szakirány-alapozó” blokkon kívül (amin a BSc-ben elhalasztott technológiai ismeretek pótlására kerül sor), „Kompenzációs blokk”-ot is tanulniuk kell, ahol a BSc-n elszalasztott szakmai törzsanyag és részben természettudományi képzést kell pótolniuk. Emiatt a kiegészítő szakiránnyal együtt képzésüket csak 5 félév alatt tudjuk megoldani, amit azonban az állam optimális esetben még finanszíroz.

Az anyagmérnöki MSc szak (Kaptay György) szakirányai:

- Fémek hő- és felületkezelése (Roosz András)
- Kerámia és szilikátmérnöki (Gömze A. László)
- Mechanikai technológiai (Tisza Miklós)
- Polimermérnöki (Bárczy Pál)
- Vegyipari technológiai (Lakatos János)

A kohómérnöki MSc szak (Kékesi Tamás) szakirányai:

- Fémelőállítási és hulladékfeldolgozási (Kékesi Tamás)
- Hőenergiagazdálkodási (Szűcs István)
- Képlékenyalakító (Zupkó István)
- Öntészeti (Dúl Jenő)

Az MSc anyagmérnöki és kohómérnöki szakok közös *kiegészítő szakirányai* a következők:

- Anyaginformatikai kiegészítő szakirány (Gácsi Z.)
- Anyag- és szerkezetdiagnosztikai kiegészítő szakirány (Lukács J.)
- Anyagvizsgálati kiegészítő szakirány (Kovács K.-né, Gácsi Z.)
- Hulladékgazdálkodási kiegészítő szakirány (Lakatos J., Török T.)
- Ipari marketing menedzsment kiegészítő szakirány (Piskóti I.)
- Környezetvédelmi kiegészítő szakirány – (Raisz I.)
- Minőségirányítási kiegészítő szakirány – (Kovács K.)

A részletes tanterveket és tantárgyleírásokat tartalmazó táblázatok a következő honlapon tekinthetők meg: www.akk.uni-miskolc.hu

Külföldi hírek

Növekvő bauxit- és timföld kapacitások

A mintegy évtizedes alacsony beruházás az alumíniumiparban hiányokat okozott 2004-2005-re. A kohászati timföld iránti igény várhatóan évi 4-5%-kal fog növekedni 2009-ig. A kínai gazdaság lesz továbbra is a hajtómotor; alumíniumigénye 2010-ig évi 7-13%-kal nő, de emellett India is jelentős szerepet játszik.

2003-ban a világ bauxittermelése elérte a 152 Mt-át, melynek mintegy 37%-a Ausztráliából, 11-11%-a Guineából, ill. Brazíliából és 9%-a Jamaicából származott. A bauxithiány felértékelte Guineát, ahol a világ bauxitkészleteinek egynegyede található. 7,6 Mt-ás új timföldkapacitást terveznek, de ez még

évekbe telhet, egyelőre nem veszélyezteti az exportot.

Összesen mintegy 40 Mt/év timföldkapacitás létrehozatala van vizsgálat alatt, amiből 2005-ben 3,9, 2006-ban 6,3, 2007-ben 5,7 és 2008-ban 7,3 Mt/év megkezdését tervezik. A legnagyobb Kínában (9,8 Mt/év), Guineában (7,6 Mt/év), Brazíliában (6,7 Mt/év) és Indiában (5,2 Mt/év) lesznek.

A bauxit és a timföld legnagyobb áron tűzálló anyagként értékesíthető a vas- és acéliparban. A minőségi követelmények növekedésével a bauxit veszt a piacából a timföld pedig nyer, itt bizonyos növekedés várható.

www.roskill.co.uk

PT

110 éve alapították Egyesületünk Salgótarjáni Osztályát

JÓZSA SÁNDOR okl. bányamérnök – LIPTAY PÉTER okl. kohómérnök (Salgótarján)

2005. december 1-jén volt 110 éves a fenti osztály jogutódja, a mai Nógrádi Helyi Szervezet. A cikk az évfordulón elhangzott előadások összefoglalója.

Egyesületünk megalapításától együtt, bányászok – kohászok

1892. június 25-én, 26-án és 27-én örömmünnepet ülték Selmecbányán az összegyűlt bányászok és kohászok. Az ünnepségre érkező vonatot a bányászzenekar a Himnusz hangjaival fogadta, majd a vendégek sorakozása után az akadémiai előkészítő bizottság nevében *Sóltz Vilmos* mondott üdvözlő beszédet. A megérkezettek nevében és megbízásából *Borbély Lajos*, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság vezérigazgatója mondott köszönetet a szíves fogadtatásért, aki az időben még Salgótarjában dolgozott. Amint ismerjük: az ünnepségsorozat zárásaként megalakult az OMBKE.

Az OMBKE alapító közgyűlésének jegyzőkönyve szerint Salgótarjából két alapító intézmény jegyeztette magát:

- a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. és
- a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt.

Négy alapító személy is volt tőlünk:

- *Borbély Lajos* a RIMA Rt. vezérigazgatója
- *Gerber Frigyes* bányai igazgató
- *Laczkó Antal* a RIMA Rt. elnöke
- *P. Tetmayer László* vasgyári gondnok (gyárigazgató).

Rajtuk kívül még további 36 személyt jegyeztek Salgótarjából, mint az alapításkor rendes tagokat.

Az egyesület legelső Alapszabályának 11. § szerint, amelyet 1892-ben Selmecbányán az alakuló közgyűlés fogadott el: „Minden vidéken, ahol egy helyben vagy közel egymáshoz legalább 12 tag lakik vidéki osztály alakítható. Ezen vidéki osztályok ügyeit az osztály által választott elnök és jegyző intézi el.”

Ezen az alapon a Salgó-Tarjában dolgozó szakemberek: *Schmidt Géza* a bányászoktól és *Lázár Zoltán* az acélgyáriak közül megszövegeztek és közzétettek 1895. november 20-án egy „Felhívás”-t az itteni szervezet megalakítása tárgyában. Ennek eredményeként 1895. december 1-jén du. 4 órai kezdettel került sor az alakuló ülésre az Acélgyári Olvasó tornatermében, ahol az itt élő elődeink megalapították az akkor 3 éves OMBKE-n belül Magyarországon harmadikként a **Salgótarjáni Osztályt**.

A közgyűlés megválasztotta első tisztségviselőit is, nevezetesen:

Elnök: *Gerber Frigyes* bányamérnök, bányai igazgató

Alelnök: *Jónásch Antal* vaskohómérnök, vasgyári igazgató

Titkárok: *Zorkóczy Samu* a kohászok részéről,
Oláh Miklós bányászok részéről.

A létrejött Salgótarjáni Osztályt így köszöntötte a BKL: „A magyar bányászok és kohászok országos egyesületének törzse egy hatalmas, erős, életre képes hajtással gazdagabb!” – melyhez ma hozzátehetjük, hogy ez a hajtás, ha kissé megöregedve, de él és reméljük, hogy több jeles születésnapról lesz még megemlékezés Salgótarjában.

A létrejött szervezet megkezdte a működési területén további új tagok szervezését – ami ma is nagyon szép feladat lenne úgy a nógrádi, mint más helyi szervezetünknel.

A BKL megjelent tartalmi mutatói alapján megállapítható, hogy az I. világháború kitöréséig rendszeresek voltak az osztályülések, minden évben legalább egyszer de több évben gyakrabban is. A háborús évek, majd az ország „átrendezése” kedvezőtlenül hatott az itt élők egyesületi tevékenységére is, ritkábbak lettek az osztályülési beszámolók – s így valószínűleg az osztályülések is.

A Selmecbányáról elmenekült főiskolánk végleges elhelyezésével is többször foglalkoztak az osztály ülésein. 1922 februárjában a főiskola megkapta a soproni katonai főreáliskola épületeit, melynek szükséges átalakítását a kormányzat nagy összegekkel biztosította. *Mihalovits János* rektor indítványára az egyesület – csupa nagyvállalatot és országos együletet képviselő – nagy nevekkel álló bizottságot küldött ki 1923 őszén a főiskola újrafelszerelésének biztosítására. A bizottság elnöke *Zorkóczy Samu*, a Rimamurány-Salgótarjáni Rt. központi műszaki igazgatója, tagjai közt találjuk *Chorin Ferencet*, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. elnökét, a Gyáriparosok Országos Egyesületének alapító elnökét. (*Zorkóczy Samu* két ciklusban lett később egyesületünk elnöke, 1924–1930 és 1931–1934.)

Salgótarjániként két tiszteleti tagja volt egyesületünknek: *Jónásch Antal* és *Róth Flóris*.

Emlékezzünk egy kicsit nevesebb elődeinkre, akik Salgótarjában dolgoztak és egyesületünk életében is jelentősebb szerepet játszottak!

Borbély Lajos: Csókán született 1843. december 1-jén és Budapesten hunyt el 1923. szeptember 29-én. Kohómérnöki tanulmányait Selmecebányán és Příbramban (Csehország) végezte. Pályáját pénzügyminisztériumi tisztviselőként kezdte, majd a diósgyőri vas- és acélgárhoz került. 1872-ben elsőként ismertette a regeneratív tüzelésű kemencéket, amit Salgótarjában meg is valósítottak. 1875-ben a gyár, majd 1881-ben a RIMA létrejöttékor az Rt. műszaki igazgatója. Az acélgár modernizálásán túl a termelés emberi tényezőjével is kiemelten foglalkozott, s vezetése alatt hoztak létre lakótelepet, sportpályát, kórházat, üzleteket. Munkásságát a Magyar Tudományos Akadémia 1915-ben Wahrmann-díjjal ismerte el.

Jónásch Antal: Svedléren született 1850. december 19-én és Budapesten hunyt el 1945-ben. Ő még bányász és kohómérnök volt. Tanulmányait a selmeci akadémián végezte. 1875–76-ban a salgótarjáni vasmű gyárokornoka, ahol Borbély Lajos irányításával az első gázfűtésű kavárókemencék építését vezette. 1876–79 között a selmeci akadémián Kerpely Antal tanársegédje a vaskohászati tanszéken, majd 1880-tól nyugalomba vonulásáig, 1920-ig a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. üzemvezető mérnöke, kinek az üzem szervezésében, a salgótarjáni iparvidék kifejlesztésében jelentős érdemei vannak. Sok szakcikke jelent meg a Kohászati Lapokban, kiadatlan önéletrajza számos, a magyar ipartörténet szempontjából értékes adatot tartalmaz.

Andreich János: Az 1880-as években tanársegéd, majd tanszékvezető az akadémián. Az OMBKE megalapításának elkötelezettje, sokat tett azért, hogy 1892-ben az megalakult. Az OMBKE alapításakor annak rendes tagja. 1905-17 között négy cikluson át alelnöke. 1888-ban a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. hívására Salgótarjába jön, majd Petroszénybe küldik. Itt tartózkodása alatt megalakítja az OMBKE Petroszény-Zsilvölgyi Osztályát, amelynek első elnöke. Később az Esztergom-Szászvári Kőszénbányák igazgatója. Nevét a németes Andreich-ről Andreics-re változtatta, sírfeliratán így olvasható. 1930-ban Zagyvarónán temették el.

Gerber Frigyes: Az OMBKE alapító tagja, a Salgótarjáni Osztály első elnöke, akit Jónásch Antal majd Róth Flóris követett. A táró művelési mód mellett meghonosítja az aknás művelési módot Nógrádban. Igazgatósága idején kezdik meg a bányászkolóniák építését: Inászón, Károly aknán, Etes-Amálián és Pálfalván. Nevéhez kötődik az az esemény, hogy 1888. nov. 7-én a József aknai vízbetörés alkalmával 20 bányamunkást kimentett, amiért a Ferenc József Rend Lovagkeresztjét kapta.

Róth Flóris: Az OMBKE alapításakor annak rendes tagja, a Nógrádi Osztály sorrendben harmadik elnöke, 1918-21 és 1934-40 között az Országos Egyesület elnöke, tiszteleti tag, 1940-től tiszteleti elnök. Hihetetlenül hosszú időt: 47 munkás évet töltött el az SKB Rt.-nél. Fiatal mérnökként a Zsilvölgyi szénbányüzemek, mint

az Rt. új szerzeményeinek kiépítésével bízzák meg, majd Salgótarjába kerül, bányai igazgatóvá nevezik ki.

Az OMBKE elnökeként ő alapítja 1938-ban a Péch Antal serleget, amellyel minden megválasztásakor az új elnök serlegbeszédet mond. 1936-ban Magyar Érdemkereszt Középkeresztje kítüntetést kap.

1945 után többször meghurcolták, majd kitelepítették. Érdemtelen körülmények között 90 évesen a Békés megyei Mezőberényben hunyt el.

Dzsida József: Végzés után az SKB Rt.-hez került. Mint fiatal mérnök Aninán, majd Petroszényben üzemvezető. 1916-ban az általa felállított fegyveres bányász csapatok védik meg a románoktól a zsilvölgyi bányákat. Az elcsatolás után Salgótarjába jön, Kazáron dolgozik. A II. világháború utolsó éveiben igazgató, majd Budapestre költözik. Ő írta meg „A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. nógrádi szénbányászatanak története 1868-1943” című forrásmunkát, amit ma is gyakran veszünk kézbe.

Az I. világháború utáni békeidőkből csak a borsodgömöri, a salgótarjáni és a budapesti osztályok működtek, de közülük a fővárosi valamikor a 20-as évek elején, a salgótarjáni az 1930-as években szünetelt. Az újjáéledés azonban itt nem váratott sokáig, mert 1934-ben újra beindult a Salgótarjáni Osztály működése.

A II. világháború után még egy ideig megmaradt az osztályszervezet. Az alapszabály szerint az egyesület vidéki helyi szervezetei egészen 1949-ig, a szakosztályok megalakulásáig közvetlenül az egyesület központjához tartoztak, és a vidéki osztályoknak egyaránt voltak bányász és kohász tagjai.

A szakosztályonkénti különválás útján

Bányászok: A nógrádi medencében a felszabadulás után a bányász- és kohóüzemek helyreállítását követően 1948-ban alakult újjá az OMBKE nógrádi csoportja, melyhez szervezetenként a bányászok és kohászok is tartoztak. Kezdeti fellendülés után, különféle nehézségek miatt az egyesületi élet eljelentéktelenedett, a nógrádi bányászati csoport sem volt képes mozgósítani tagjait.

A bányászat gazdaságossága növelésének, korszerűsítésének meghirdetése előtérbe helyezte a bányászati munka műszaki színvonalának növelésének fontosságát. Ebben a kedvező légkörben 1958. november 8-án tartotta meg a helyi csoport az újabb alakuló ülését. Ettől kezdve aktív, időnként lüktetőnek mondható a helyi csoport munkája.

A rendezvények megtartását kezdettől nehezítette a helyiséghiány, ezért a csoport életének jelentős eseménye volt, hogy a Salgótarjáni Bányász Művelődési Ház korszerűsítése után helyet kapott itt a műszaki klub, ahol a helyi csoport a rendezvényeit igényt kielégítő, méltó körülmények között tarthatta meg.

A nógrádi bányászcsoporthoz 1964-ben önálló helyi szervezetté alakult, és már abban az évben önálló ankétot tartott „Bányászati műszaki fejlesztési ankét” címmel.

1965-ben pedig „A vékonytelepek művelése” ankét volt Salgótarjánban.

Rendszeresen működött a Műszaki Klub a Bányász Kaszinóban, majd felújítása után a Bányász Művelődési Házban. Itt kéthetenként előadások hangzottak el az egyes üzemeknél dolgozó kollégáinktól, de gyakran hívtunk külső előadókat is. Ebben az időben még volt miről írni a Bányászati Lapokban: gyakran jelentek meg helyi műszaki fejlesztésekről szóló írások, sőt 1983-ban a Nógrádi Szénbányák egy külön számot jelentetett meg 20 szerzői cikkel. Ugyanebben az évben Salgótarjánban rendeztük meg az OMBKE 71. Közgyűlését.

Rendszeresek voltak a pályázati kiírások különféle témákban. Ezek eredményeként jelenhettek meg olyan munkák, mint Lassan József és Magyarffy Károly könyvei.

1986-ban ünnepelte a Nógrádi Szénbányák az iparszerű széntermelés megkezdésének 125. évfordulóját. Ekkor állították fel a 21. sz. műút és a nagybányai bekötőút csatlakozásánál egy emelvényre azt a vágathajtógépet, ami a nógrádi szénbányászat emlékműve lett. Talán nem kellett volna még akkor...

A műszaki tudományos munka ösztönzésére 1986-ban a vállalat a Helyi Szervezet javaslatára Zemlinszky Rezső emlékérmét alapított, amelyet évenként ítéltek oda kiemelkedő műszaki tevékenységekért, alkalmanként több személy részére is. Az élénk műszaki élet mellett rendszeresen szervezett az OMBKE Helyi Szervezete családos összejöveteleket, szakestélyeket, bálakat, kirándulásokat. A kirándulásoknak mindig szakmai tartalma volt: a bányászati vilákiállítások, a csehszlovákiai és lengyelországi barnakőszénbányák, az ausztriai Leoben és az Erzberg stb.

A vállalat szanálása, majd az ezt követő felszámolása következtében ez az élénk egyesületi élet jelentősen megváltozott. A rendezvények száma lecsökkent, a költségek finanszírozása a tagságra hárult. Sok tagtársunk más munkaterületre távozott, sokan kiléptek. Az 1985-ben még 235 főt számláló tagságunk akkor 12 munkahelyről tevődött össze: a bánya- és kiszolgáló üzemek, az igazgatóság és külső munkahelyek (pl. Bányakapitányság, Geológiai Szolgálat). Húsz év alatt ez a létszám a negyedére csökkent, 2005 végén 65 fő a Bányászati Szakosztály tagjainak száma Nógrádban.

Kohászok: Az Acélgárban az ugyancsak 1964-ben önállósult kohászcsoporthoz – a vállalat vezetőivel – kezdeményezte, hogy mint az akkori hazai kohászatunkban legjelentősebb hidegalakító cégnek e szakterületnek is legyenek külön konferenciái, így:

1965-ben volt az első Hidegalakítási Konferencia Salgótarjánban és

1968-ban már a II. Hidegalakítási Konferenciát rendeztük meg.

A hidegalakítási konferenciák megrendezésére többnyire más, de szakmailag érdekelt helyeken került sor, így volt Székesfehérváron, Dunaújvárosban és Miskolcon is. Az 1980-as években született egy olyan OMBKE döntés, hogy e rendezvényeknek 3 évenként Salgótarján legyen a helyszíne. E konferenciák így foly-

tatódtak egészen 2000-ig, amikor utoljára mint „XIII. Képlékenyalakítási Konferencia” lett megrendezve a dunaújvárosi csoporttal együttműködve.

1964. évtől az egyesületi élet a helyi csoport vezetősége által összeállított program szerint az alábbiakra terjed ki: előadások, belföldi tanulmányutak, szakcikk-írások, pályázatok, családos rendezvények.

A tanulmányutak szervezése elsősorban hazai partnereinkhez történik és egy-két esetben anyaegyesületi közreműködéssel külföldre is. Az utóbbi 40 év történetében szereplő utakat tételesen felsorolni is sok lenne, ezért csak néhány példaként: Dunai Vasmű, Mosonmagyaróvár és a Soproni ELZETT, Selmecebánya, Lőcse-Kassa-Igló, ahol Borbély Lajos sírjánál koszorút helyeztünk el.

1972-ben a taglétszám (acélgári maximum!) 152 fő (az év elején!), ebből aktív dolgozói létszám 45 fő, azaz 30%. Az arány szinte azonos a jelenlegivel.

A MTESZ Nógrád-megyei Szervezete 1970-ben alakult meg, Ürmösy László úr volt az első megyei titkár. Ennek szervezésében a Nógrádi Műszaki (később Közgazdasági is) Napok rendezvénysorozat 1971-ben kezdődött el, amelyben „Bányavállalatok Belső Mechanizmusának Fejlesztési Problémái” szimpozion is volt az OMBKE és a Nehézipari Minisztériumi szervezésben. Az évenkénti jelentős rendezvénysorozat is lezárult 1988-ban a XVIII. Nógrádi Műszaki Hónap rendezvénysorozattal.

A „Tárjani Kohász” kiadvány szerkesztésében a helyi szervezet tagjai is részt vettek, amit öt éven át sikerült kiadni az acélgári tagság és műszakiak részére.

Nemzetközi Ferroötvözetgyártó konferenciára került sor az Ötvözetgyár alapításának 50. évfordulóján 1989. május 25-27-én.

Ismét egyesítve erőnket – 1994-től napjainkig

Közös szakmai gyökereink alapján mindig is volt együttműködés a megyében tevékenykedő bányász- és kohászcsoporthoz között, amit az elmúlt évtized gazdasági és politikai változásai igazán szorossá tettek. A párhuzamosan működő két szervezet – különösen a taglétszám jelentős csökkenése miatt – kereste a fennmaradás érdekében a közös szervezet létrehozásának lehetőségét, amit hivatalossá 1994-ben tettünk a közös vezetőség megválasztásával. Azóta e lépésünkkel példaként szolgálunk az egyesületen belül, mint ma is jól működő közös helyi szervezet. Elődeink előrelátó gondolkodása szerint – akik már 1895-ben közös vezetőséget alakítottak – vontuk össze 1994-ben a salgótarjáni helyi szervezeteket, a szakosztályokat, rotációs rend szerint választva a tisztségviselőket. Nagyon jól működő rendszer!

Első közös Borbála ünnepségünket is 1994. december 2-án tartották meg.

1995-ben a közös csoport első kirándulása Szlovákiába irányult: Selmecebánya, Liptószentmiklós, Árva, Besztercebánya – főbb állomáshelyekkel. Azóta minden évben tettünk családos kirándulást, amelyeknek nevezetesebb úti céljai voltak: Észak-Erdély Nagybánya,

Nyugat-Szlovákia, Székelyföld, Zala-Őrség- Szlovénia, Pozsony-Sopron és a „bécsi keringő”, Kárpátalja, Zemplén vidéke, Kelet-Szlovákia és a Sáros vidék.

1995. év végén volt szervezetünk 100 éves, melyet egy emléktábla felavatásával és csatlakozóan ünnepi megemlékezéssel és szakestéllyel ünnepeltünk meg. Azóta is minden évben megrendezzük szakestélyeinket – nagyszámú résztvevővel és nagy sikerrel.

1997-től havonként – a nyári hónapokat kivéve – klubnapot tartunk. Korábban az MTESZ adott erre egyik kistermében lehetőséget, de ma már a Technika Házának eladása miatt a Bányamúzeumba szorultunk vissza.

Jelentősebb rendezvényeink voltak 1998-ban az Acélgvár 130 éves alapítási ünnepségen való közreműködés, illetve az inászi Ó-Mária táró 150 évvel azelőtti megnyitására a megemlékezés, 2002-ben a 91. OMBKE küldöttgyűlés megrendezése a város támogatásával Salgótarjánban.

2003-ban lelkes tagjainkból megalakult a Salgótarjáni Bányász-Kohász Dalkör, amelynek az elsődleges célja a hagyományápolás, a bursch-nóták éneklése és tanítása.

Minden eddigi Országos Bányász-Kohász-Erdész Találkózón ott voltunk, képviseltük a nógrádi helyi szervezetet. Hasonlóan képviseltetjük magunkat a selmecbányai Szalamander ünnepségeken is.

Befejezésül meg kell említeni, hogyan működünk mostanában, melyek a jellemző eseményei a mai egye-

sületi életnek – legalábbis Nógrádban. A változások hozták magukkal, hogy szakmáinkról már kevés szó esik, előtérbe került a hagyományápolás, a baráti kapcsolatok erősítése és csökkent az igazán szakmai események súlya.

Mivel az MTESZ Salgótarjánban is eladta a Technika Házát, így a helyi szervezet helyiség nélkül maradt. Szerencsések vagyunk mégis. Ugyanis a Nógrádi Szénbányák által alapított Salgótarjáni Bányamúzeumot a vállalat felszámolása miatt a Megyei Közgyűlést képviselő Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága vette át. A felszámoló az átadási feltételekben kikötötte, hogy a helyi szervezet a Bányamúzeum könyvtártermében rendezvényeit megtarthatja. Ezt eddig senki nem akadályozta, ezért köszönetünket nyilvánítjuk. Hiszen ismert, hogy több vidéki szervezet mára az utcára került, azaz nincs helyiségük, ahol rendezett körülmények között tudnának működni.

Ennyiben lehetett egy rövid, átfogó áttekintést adni egy 110 éves osztály történetéről. Nem lehet teljes egy beszámoló, talán többet kellett volna foglalkozni az első 55 évvel is. Az a kevés információ az „első féldőrről”, melyeket itt lehetett említeni, elsősorban az OMBKE történetével foglalkozó kiadványokból származik, a salgótarjáni nyomokat eltüntette a sok-sok év és a sok-sok változás.

JÓ SZERENCSET!

VIII. Bányászati-Kohászati és Földtani Konferencia

2006. április 6–9. Sepsiszentgyörgy

Rendező:

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT)
Bányászati–Kohászati–Földtani Szakosztálya

Program:

- április 6. csütörtök: délután regisztráció, elszállásolás
április 7. péntek: egész napos szakmai kirándulások
1. Arapatak–Barcarozsnyó–Brassó–Prázmár–Rétyi-Nyír–Gelence–Kézdivásárhely
2. Gelence–Kézdivásárhely–Tusnádfürdő–Kisbacon –Bodvaj–Erdőfüle–Köpec
április 8. szombat: délelőtt: konferencia megnyitó, plenáris előadások
délután: szekció előadások
kísérőknek egész napos külön program
április 9. vasárnap: hazautazás

További információ:

EMT tel./fax: +40-264-594042, +40-264-590825,
e-mail: emt@emt.ro web: <http://www.emt.ro>
Szabó Zsófia, programszervező
e-mail: zsofi@emt.ro

Utazási lehetőség:

Az OMBKE a konferenciára Budapestről külön autóbust indít. Indulás 2006. április 6-án reggel, érkezés április 9-én este.
További információ: OMBKE titkárság Gombár Jánosné szervező titkár
Tel./fax: 1-201-7337, e-mail: ombke@mtesz.hu

Az első 50 év története

(Az OMBKE Székesfehérvári Szervezetének jubileuma)

Csömöz FERENC okl. kohómérnök (Székesfehérvár)

A Fémkohászati Szakosztály székesfehérvári területi szervezetének fél évszázados jubileumi rendezvényéről (2005. április 22.) a BKL Kohászat 2005/3. számában rövid híradás jelent meg a szerkesztői megjegyzéssel, hogy a rendezvényről rangjához méltó részletes beszámoló lapunk következő számában jelenik meg. A helyi szervezet tevékenységéről *Clement Lajos* adott igen jól élvezhető beszámolót, és a *Mi Múzeumunk* c. lap 2005. áprilisi számában *Puza Ferenc* is írt egy cikket az 50 éves szervezetről. Ugyancsak a *Mi Múzeumunk* 2005. júliusi száma közölte *dr. Zsámboki László* előadását.

Ugyancsak a jubileumra jelent meg *Csömöz Ferenc*: „Az első 50 év története” c. füzet, amelyet *Várhelyi Rezső*, *Clement Lajos* és *Puza Ferenc* lektorálták (felkérésünkre az előszót is *Várhelyi Rezső* írta), és amit a rendezvény minden résztvevője megkapott. A 72 oldalas „történelemkönyv” néhány oldalas – Selmechányától Székesfehérvárig című – bevezető részében rövid összefoglalást ad az egyesület történetéről, a szakosztályok létesítéséről, és ezt követően a helyi csoportok alakulásáról.

Ezután részletesen foglalkozik a helyi csoport, ill. a területi szervezet tevékenységével, a jobb áttekinthetőség miatt az egyesületi alapszabály szerinti csoportosításban (Alapszabály 2. § (2) bek.).

„bevonja munkájába a bányászat és a kohászat területén tevékenykedő szakembereket”

Csoportunk a Székesfehérvári Könnyűfémű szakembereinek köréből alakult. Sohasem tekintette magát zárt közösségnek, miszerint csak kohász képzettségűek lehetnek tagjai, hiszen „Az egyesület tagja az lehet, aki a bányászat és a kohászat iránti elkötelezettséggel betartja az egyesület alapszabályát, etikai normáit és fizeti a tagdíjat”, ahogy azt alapszabályunk előírja. A csoport 12 fővel alakult, 1978-ra a létszám elérte a 200-at. A '90-es évek elején létszámunk csökkent, majd 1994-ben a kincsesbányai bányászok, 1995-ben a székesfehérvári vasöntészek csatlakozásával (ők később a nehézfémöntödei csoporthoz csatlakoztak), ill. néhány, az iskolából vagy más vállalatból érkező kollégával gyarapodva, ma mintegy 150-en vagyunk. Tagjaink 75%-a felsőfokú végzettségű, szakmája szerint közel 60%-a kohász és 10%-a bányász, kb. 50%-a dolgozik az Alcoa-Köfém Kft.-ben, a másik fele más vállalatoknál, ill. nyugdíjas.

„gondoskodik az egyesületi szaklapok kiadásáról, segíti e lapok szerkesztőségének munkáját, felügyeli szakmai színvonalukat”

Csoportunk több tagja vett, illetve vesz részt a BKL Kohászat szerkesztésében, e lapban jelentek meg elsősorban szakcikkeink, tanulmányaink. Természetesen aktívan rész vettünk a Magyar Alumínium és a Fejér megyei Műszaki Élet szerkesztésében, cikkekkkel való ellátásában is. Bekapcsolódtunk a Magyar Alumíniumipari Múzeum Baráti Körének A Mi Múzeumunk c. lapja szerkesztésébe és a lapba való cikkírásba. Visszatekintve az elmúlt 50 évre a legtevékenyebb cikkíróink: *dr. Csák József*, *dr. Csurbakova Tatjana*, *Limpár István*, *dr. Schippert László*, *Zachár László*, ill. *Tóth István* és *Köhler Imre*.

„segíti a bányászat és a kohászat emlékeinek megőrzését, hagyományainak közkinccsé tételét, az ilyen célú gyűjtemények, múzeumok alapítását és működését”

A világon első alumíniumipari múzeum létrehozását *Kovács János* muzeológus kezdeményezte. Az alumíniumipari emlékgyűjtés – melynek aktív résztvevői voltak csoportunk tagjai is – eredményeként 1971. november 5-én, a szélesszalag-hengermű avató ünnepségének keretében nyílt meg az Alumíniumipari Kiállítás. *Juhász János* igazgató az ötletet nagy lelkesedéssel támogatta, döntése szerint a kiállítás állandó maradt, fejlődött és múzeummá nyilvánított. E munkájáért *Juhász János* 1978-ban *Mikoviny Sámuel*-emlékérem kitüntetést kapott. Az 1976-ban létesített Bauxitbányászati Múzeum anyaggyűjtéséért, rendezéséért, dokumentációk feldolgozásáért, majd a Magyar Alumíniumipari Múzeum munkatársaként végzett munkájáért *Tóth István* tagtársunk 2000-ben OMBKE Egyesületi Munkáért plakett kitüntetést kapott. Az Alumíniumipari Múzeum vezetője *Kovács Istvánné* szintén csoportunk tagja. A múzeum megalakulása óta rendezvényeink résztvevőit, vendégeinket rendszeresen elviszük a múzeum megtekintésére.

Mi kezdtük el intenzívebben ápolni *Balás Jenő* emlékét. 1998. október 16-án *Gánton* Ipartörténeti Napon emlékeztünk meg halálának 60 éves évfordulójáról, az OMBKE tapolcai bányász szervezetével, a Magyar Alumínium Rt.-vel és a Magyar Alumíniumipari Múzeummal közös rendezésben. A jól sikerült rendezvény keretében vette fel *Balás Jenő* nevét a Bauxitbányászati Múzeum. „A rendezvény eredményesebb volt, mint egy közgyűlés” – írta szerkesztőnk a BKL Kohászat 1998. 11-12. számában.

Az OMBKE és a Bányai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége hagyományteremtő koszorúzást és megemlékezést tartott *Kálozon* 1995. október 27-én

*Ipartörténeti Nap, Múzeum keresztelő (1998)
(Dr. Tolnay Lajos mellett György Gábor Gyergyóremete –
Balás Jenő szülőhelye – polgármestere)*

Kunoss Endre, a bányász himnusz írója síremlékénél. A szép rendezvény azért vált hagyományteremtővé, mert 1996-tól csoportunk szervezi évente a koszorúzást és a megemlékezést a kálózi polgármester közreműködésével.

Rendszeresen járunk Selmechányára, a Szalamanderünnepeken való részvétel rendszerét a kecskeméti csoporttal együttműködve fejlesztettük ki, beleértve a felvonulást és a professzorsírok koszorúzását.

A hagyományok menet közben is változnak, napjainkban örömdetesen új elemekkel bővülnek. Erre példa, hogy egyesületünk 67. közgyűlésén Székesfehérváron 1979. március 9-én az elhunytak emlékére történő 1 perces tiszteletadás alatt bejátszottuk a Bányászhimnusz dallamára készült harangjátékot, ami olyan döbbenetesen szép volt, hogy az egyesület vezetői elhatározták, hogy ez mindig így lesz. Ennek több mint negyed százada és ez a „fehérvári” hagyomány a selmechányai hagyományok részévé vált.

Egyesületünk valamikori hagyománya volt, hogy nyugdíjas tagjait időnként egy-egy bánya- vagy kohászvállalat kollektívája vendégül látja. A szép hagyományt ápolva került sor 1977. június 22-én az iparág és az egyesület korábbi vezetőivel való találkozásunkra, amikor a Kőfémbe látogattak. Jó lenne ezt a szép hagyományt újból feleleveníteni.

Műszaki Könyvnapok, dr. Baránszky-Jób Imre (1974)

„szakmai rendezvényeket, tanulmányutakat szervez, ill. résztvevőket küld más szervezetek ilyen rendezvényeire”

Működésünk alaptevékenysége a műszaki-szakmai előadások, klubdélutánok szervezése. Sok-sok ilyen tartottunk, évente 8-10-et, általában vállalati, esetenként iparági, országos témákban. Felhasználva, hogy a beruházások során a berendezések szerelését, üzembe helyezését irányító külföldi szakemberek tartózkodtak vállalatunknál, őket is felkértük egy-egy előadás tartására.

A város vezetősége a '70-es években kulturális, tudományos, sport, szórakoztató rendezvényeket, ún. *Alba Regia Napokat* szervezett évente. Ennek keretében az MTESZ a tagegyesületei közreműködésével szervezte a Műszaki Napokat. Ezekbe csoportunk is aktívan bekapcsolódott. Csoporttagjaink tevékenyen részt vettek más tudományos-műszaki egyesület által szervezett ankétok munkájában is, mint meghívott előadók vagy – a Székesfehérváron tartott rendezvényeken – a szervezés segítői (II. Könnyűszerkezetes Konferencia 1970, Színképelemző Szakbizottság spektrométeres munkabizottságának ülése 1975, VI. Országos Kohászati Hidegalakító Konferencia 1980 stb.). Természetesen tagtársaink külföldi ankétokon, konferenciákon is részt vettek és előadásokat tartottak (Nemzetközi Könnyűfém Szimpózium, Decin, 1971, Alumínium-Strangpress-Tagung Meisdorf, 1973, IX. Alumínium Öntészeti Napok, Drezda, 1978 stb.).

Megtisztelő feladatnak tekintettük, hogy részt vehettünk az Alumínium Konferenciák szervezésében 1972-ben, 1978-ban és 1985-ben. A szervezési feladatok ésszerű megosztása alapján csoportunkra hárult a konferenciák részletes témakörének meghatározása, előadók felkérése, beküldött előadások zsűrizése, a konferencia lebonyolítás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása. Ezekben a konferenciákon Európa vezető szakemberein kívül Japánból, Kanadából és az USA-ból is voltak résztvevők.

Belföldi tanulmányútjaink alumíniumipari vállalatok, tovább-feldolgozók, vásárok, kiállítások megtekintését célozták. Természetesen a tágabb kohászat fogalmába tartozó üzemeket is meglátogattunk. Egyesületi keretből a szomszédos országok iparági vállalataihoz is eljuthattunk. Külön kategóriát képeznek önköltséges,

A Kram-bam-buli olvasása a Mikulás Bálon (1981)

családos, ún. „turisztikai programmal bővített szakmai tanulmányútjaink”, minden nyáron kb. 30 éve.

„társadalmi, társasági összejöveteleket szervez”

Rendszeresen tartunk szakestélyeket. Az elsőt 1973. november 23-án rendeztük, mint kupaavató szakestélyt. Azóta közel 25 szakestélyünk volt. Az utóbbi időben néhány ún. ökumenikus szakestélyt is szerveztünk, amelyeken részt vettek a városban dolgozó, tanuló, a selmeci hagyományokhoz kötődő erdészek, bányászok, kohászok, a Soproni Egyetem Székesfehérvári Főiskolai Karának oktatói, tanulói és az egyéb rokon és nem rokon szakmák képviselői. Sajnos már néhány gyász-szakestélyt is kellett rendeznünk.

Míg szakestélyeink szakmai hagyományápoló rendezvények, Mikulás-bálgjainkat „feleségeink kedvéért” rendezzük. 1964-ben volt az első, azóta 35-ször jött már a Mikulás. Kezdetben mindig megjelentettük a Krambam-buli c. időszakos kiadványunkat, az utolsót 1994-ben. Az alapvetően üzemi történetek humoros feldolgozását némi egészséges pikantériával egészítettük ki.

„kapcsolatot létesít és tart fenn a hasonló célkitűzésű magyar, külföldi és nemzetközi szervezetekkel”

Tevékenységünk során szoros baráti kapcsolat kialakítására volt lehetőségünk a Fémkohászati-, valamint a Bányászati Szakosztály egyes helyi szervezeteivel. „Mindkét fél számára kedvező kapcsolatunk” alakult ki és tart a kecskeméti, az inotai, a mosonmagyaróvári helyi szervezetekkel. 1958-ban alakult a Bányászati Szakosztály kincsesbányai csoportja, kezdetben a fémkohászati szakosztály csoportjaként működött. A Fejér megyei bauxitbányászat megszűnését követően a Székesfehérváron lakó idősebb bányász tagtársaink csoportunk 1994. május 26-ai vezetőségválasztó ülésén kérték, hogy hozzánk csatlakozhassanak. Kérésüket örömmel fogadtuk, hiszen régóta ismert barátaink kapcsolódtak be csoportunk munkájába.

Külföldi kapcsolataink közül a német (volt NDK), a lengyel és a szlovák egyesületekkel kialakultakat említjük.

Az egyesületi kapcsolatok tartása, elmélyítése mellett feladatunknak tekintettük az alma materrel való kapcsolattartást is. A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem, később Miskolci Egyetem Kohómérnöki Karának oktatói nemegyszer megtisztelték jelenlétükkel szakestélyeinket, a kar oktatóinak és hallgatóinak üzemlátogatásain szeretettel láttuk el a házigazda szerepét. Néhány alkalommal csoportunk készítette az egyetemen a kar vezetői által kért és elismert kiállítását.

*Hettstedt-i delegáció fogadása (1986)
(Bárczy Gergely csoportelnök és Wuttig Manfred)*

Csoportunk 50 éves tevékenysége természetesen szélesebb körű, mint az alapszabály egyes pontjai szerinti feladatok. A vállalat vezetőségétől rendszeresen kaptuk feladatul az üzemlátogatók szakmai vezetését. Csoportunk tagjai közül néhányan részt vettek szakkönyvek, tankönyvek írásában, szótárszerkesztésben, ipartörténeti munkák összeállításában, szakoktatásban.

A bevezetőben említett füzet mellékletei: a helyi szervezet tisztségviselői, a létszám alakulása, az egyesületi munkáért kapott kitüntetések és elismerések, valamint a helyi szervezet tagnévsora. A „könyv” kvázi melléklete 7 db nagyméretű album, amely fényképekkel, meghívókkal, újságcikkkel dokumentálja szervezetünk tevékenységét.

Várhelyi Rezső az előszóban többek között ezt írja: „Van egy közösség, egy helyi szervezet, amely 50 éven keresztül mindig olyan szoros, harmonikus, együttműködésben tevékenykedett a mindenkori szakosztály vezetésével és a gazdasági háttért jelentő vállalat vezetésével is, amely példa lehet mindenki számára.” Ezek a megtisztelő szavak arra köteleznek bennünket, hogy a következő 50 évben legalább úgy működjünk, mint az elmúlt fél évszázadban!

Nagy örömünkre szolgált és megtiszteltetésnek tekintjük, hogy a 2005. áprilisi születésnap rendezvényünkön résztvettek az inotai, ajkai, csepeli, dunaújvárosi, kecskeméti, mosonmagyaróvári, budapesti, tatabányai és salgótarjáni társ csoportjaink, valamint a miskolci, soproni egyetemek és a fehérvári főiskola oktatói, hallgatói. Ugyancsak örömmel vettük, hogy ez a visszaemlékezés a BKL közös számában jelenhet meg, így egyesületünk teljes tagsága tájékozódhat munkánkról.

Külföldi hírek

Kiotói vállalások

A Council for Capital Formation (ICCF) legfrissebb jelentése szerint a kiotói vállalások teljesítése legalább 26 százalékkal megdrágítja a villamos energiát Angliában, Németországban, Olaszországban és Spanyolországban, s ez visszavetetheti a gazdasági növekedést.

Dr. Horn János

Nem privatizálják

A francia kormány nemzetbiztonsági indokokra hivatkozva megsemmisítette korábbi döntését, hogy részlegesen privatizálja a nukleáris erőműveket működtető Areva csoportot. Az Areva a világ legnagyobb nukleáris erőműgyártója, az összes francia és számos más ország erőműveinek működtetője.

Dr. Horn János

Hol sírjaik domborulnak...

KEREKES ÁRPÁD okl. geológusmérnök, ny. tudományos osztályvezető (Sopron)

A Bányászati és Kohászati Lapok Bányászat 2005/1. számában jelzi, hogy a Nemzeti Kegyeleti Bizottság néhány soproni professzori sírhelyet a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánítja. A cikk bemutatja azokat a professzorokat, oktatókat, akik ebből kimaradtak.

A Bányászati és Kohászati Lapok közös (2005/1.) számában kommentár nélkül rövid közlemény jelent meg, amely szerint a Nemzeti Kegyeleti Bizottság a 35/2004. sz. határozatával a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította *Faller Jenő* bányamérnök, *Kövesi Antal* gépészmérnök, *Tárczy-Hornoch Antal* bányamérnök¹, *Vendel Miklós* geológus és *Vérő József* kohómérnök² a soproni Szent Mihály temetőben lévő sírhelyeit.

Zavarodottan és értetlenül állok eme határozat látán, hiszen még sokan nyugosznak az alma mater nagyjai közül a soproni temetőben. *Mi történjen azokkal, akiknek már sírjele sem található meg? Nem egy sír van, ahol már régen letették az utolsó szál virágot, nem látogattak, elhanyagoltak.*

A bányász-kohász társadalom érintettjeinek közösen kell gondolkodnia arról, hogy mi legyen e sírokkal, hiszen a kohászok már 1949-ben, a bányászok 1959-ben elhagyták a soproni alma matert. Sopron sokaknak lassan kiesik az emlékezetéből.

Csak az lehet a mienk, amit képesek vagyunk valamilyen formában rendbe szedni. Ezért közlöm a felterjesztésből kimaradtak rövid szakmai életútját és sírhelyét elhalálkozásuk időrendjében, hogy birtokba vehessük azokat.

Sobó (Staudner) Jenő

(Hodrusbánya 1853 – Sopron 1920)

*vaskohómérnök, bányafőtanácsos, miniszteri tanácsos,
a Ferenc József Rend Lovagkeresztjének tulajdonosa,
főiskolai tanár*

Középiskolai tanulmányait a selmeci ev. líceumban végezte, majd a bányászati és erdészeti akadémiára iratkozott, melynek vaskohászati szakosztályát 1877-ben fejezte be. 1880-ban szerzett oklevelet, majd a zólyombrézói és a rohonci vaskohászatban teljesített szolgálatot, ahol tervezői és kivitelezői munkákban vett részt.

A kiterjedt és szakavatott építéstechnikai működése révén 1882-ben a felettes hatóság a selmeci akadémia építéstani tanszékre hívta meg és még ez évben rendes

tanárrá nevezték ki. 1894-ben bányafőtanácsosi, 1918-ban pedig miniszteri tanácsosi címet kapott.

Mint tanár teljesen rekonstruálta a tanszéket, intenzívebbé tette működését, megírta az ahhoz szükséges tan- és kézikönyveket. Ezeket a műveket, amelyek 1898-1899 évek folyamán három vastkos kötetben (160 nyomtatott ív) 3577 ábrával jelentek meg, a szakközönység nagy elismeréssel és azzal honorálta, hogy a három kötet összes példányát 1911-ig mind megvásárolta. A háromkötetes szakkönyv kiadása után 100 évvel azt újra kiadták, mert „ma is valóságos kincstára az építészképzésnek és szinte nélkülözhetetlen a régi házak, műemlékek helyreállításához”. Ez az utókor részéről a legnagyobb elismerés.

„Tanári állásában tanszéke példás ellátásán kívül részt vett különösen azokban a munkákban, amelyen a főiskolának megfelelő épületekkel való ellátását és felszerelését, valamint reorganizációjának fokozatos keresztülvitelét célozták meg”, írja róla egyik méltatója, *Mihalovits* professzor. Ebbéli működéséhez kapcsolódik elsősorban az 1899-ben elkészült selmeci főiskola impozáns bányászat palotája. Az építkezés befejezése után Ófelsége 1900. július 21-én „a tanári pályán az építészeti tudományok és a közügyek ellátása körül szerzett érdemei elismeréséül a Ferenc József Rend Lovagkeresztjével tüntette ki”.

Hasonló ügybuzgósággal bonyolította le a Selmecen létrehozott vaskohászati kísérleti állomás és az 1911-ben átadott korszerű berendezésű kémiai laboratórium épületeinek munkálatait.

Nagy gonddal rendbe hozta az összes főiskolai épületet, amelyek azelőtt meglehetősen rossz állapotban voltak. Az intézet fejlődésével és átszervezésével kapcsolatos átalakításokat nagy gyorsasággal és célszerűséggel hajtotta végre. Elkészítette az összes szükséges tervrajzokat, továbbá a főiskola ingatlanleltárát.

Sobó Jenő professzort a soproni evangélikus temetőben helyezték örök nyugalomra, de sírhelyét semmi nem jelzi, kiáltó ellentmondásaként az általa ránk hagyott épített emlékeknek. Sírjára számunkra ismeretlen személyt temettek rá (1949-ben Eberle Jakab), de ez a

¹ 1923-ban az ausztriai Leoben egyetemén bányamérnöki oklevelet szerzett. Ő kezdeményezte, hogy az Akadémia Sopronban Geodéziai, majd Geofizikai Kutató Laboratóriumot hozzon létre. A két intézménynek, majd a belőlük kialakított Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézetnek 1972-ig igazgatója volt, de nem volt geofizikus.

² 1926-ban kitűnő minősítéssel vaskohómérnöki oklevelet szerzett. Ekkor még a fémkohászokat és a vaskohászokat külön-külön képezték és a diplomát e szerint adták ki.

sír is már régóta gondozatlan. Az Eberle-sír tulajdonosa örök időre megváltotta a sírhelyet, majd cím nélkül Ausztráliába távozott.

Jeltelen sírhely a 41. csoport 51-es azonosító számon van az északi fal tövében.³

Szent Istvány Gyula

(*Gölnicbánya 1854 – Sopron 1928*)

bányamérnök, bányafőtanácsos, főiskolai tanár

Középiskolai tanulmányait 1873-ban Kassán fejezte be. A selmeci akadémián 1877-ben végzett. A gyakorlati életben Szélakna, Istenáldástáró, Brenner-táró voltak az állomásai.

1902-ben az akadémiára került, hogy a *Cséti Ottó* nyugalomba vonulásával megüresedett bányamérési tanszéket átvegye. A bányamérési szakirodalomban számos maradandó becsű munka őrzi emlékét. Tudományos munkálkodásának és sokoldalúságának bizonyítékai: Selmecvidékről készített térképe királyi elismerésben részesült, petrosényi, dorogi és ajkai nagyszabású felmérései és tervszerű, céltudatos intézkedései.

Számos bányamérő műszert szerkesztett és tökéletesített, melyekkel nemzetközi hírnévre tett szert. Bányamérés tanát mérnöki nemzedékek használták.

A halála előtti esztendőben Sopronban megtartott bányászati gyűlés megható epizódja volt, amikor spon-tán kitörő lelkesedéssel köréje gyülekezett tanítványainak és tisztelőinek serege a legszebb selmeci dallal adott kifejezést mélyen gyökerező szeretetének és rajongásának. Ezzel a tanári pálya befejezéséül minden ékes gyakorlatnál és kitüntetésnél értékesebbet kapott, írta róla *Mihalovits János*.

Sírhelye a soproni evangélikus temetőben van a 28-as csoport 12. számon.

Csermely (Woditska) István

(*Aknaszlatina 1862 – Sopron 1928*)

*fémkohómérnök, bányafőtanácsos,
az államvizsgáló bizottság tagja*

A selmecebányai akadémia elvégzése után 1884-1887-ig *Schenek* akadémiai tanár mellett asszisztensként működött, különösen elektrotechnikával és elektrokémiával foglalkozott 1887-1892-ig. Nagybányán megtervezte és megépítette az első elektrolít-réz művet. Az országos hírűvé vált szakember azt a megbízatást kapta, hogy az orosz cár Altájban lévő bányái részére nagyszabású elektrolít-réz mű tervet dolgozzon ki. Ennek a megbízatásnak a felsőbb hatóságok engedélyével eleget is tett. Az általa tervezett rézkiejtőmű fényes eredményeket produkált.

1897-ben befejezte a besztercebányai modern berendezésű rézkiejtőmű építését, amely annak idején évi 1200 q elektrolít-réz termelésével a hazai fémkohászatnak egyedüli modern rézkiejtőműve volt.

1908-ban Selmecebányára került, ahol az ottani kohó főnöke volt 1919 márciusáig. Ez a kohó volt a főiskola

egyik gyakorló üzeme. Az I. világháború különösen igényli a szakismeretet, mert az annyira fontos réztermelés érdekében mindenütt ott volt, ahol rézkohót vagy elektrolít-réz művet kellett építeni és üzembe helyezni. (Vajdahunyad, Besztercebánya, Weiss Manfréd, Csepel).

1918 végén a háború összeomlásával véget ért és összeomlott az Ő működése is. Összetörve és elkeseredve menekült 1919. április 28-án, a cseh kormányzat marasztalása ellenére is, a főiskolával együtt Sopronba. Szerényen elvonulva kesergett hazája sorsán.

Sopronban éri a Kormányzó bányafőtanácsosi kintüntetése és a pénzügyminisztérium megtisztelő bizalma, amely 1925-ben kinevezi az államvizsgáló bizottság tagjává.

Feleségének 1925 tavaszán bekövetkezett halála után vigasztalhatatlan fájdalomában még inkább elvonult a világ elől, míg alattomos betegsége véget nem vet életének.

Sopronban az új Szent Mihály temető A csoport 63/64. sírhelyén találta meg végső nyugtát.

Kápolnai Pauer Viktor

(*Budapest 1876 – Sopron 1934*)

*bányamérnök, bányafőtanácsos, főiskolai előadó,
tanszékvezető*

Iskoláit Budapesten végezte, majd Selmeceben hallgatta a bányászatot és fémkohászatot. Bányamérnöki oklevelének megszerzése után tanársegéd volt a főiskolán. Innen a Földtani Intézetbe került, majd tudásvágya a berlini bányászati akadémiára vitte. Ezután szintén Selmecebányára, a szélaknai zúzóművekhez ment, majd Nagybányán a gép- és építészeti hivatalhoz nyert beosztást. 1923-ban ismét a főiskolára került, ahol egy év múlva bányafőtanácsos lett, és mint előadó, átvette az újonnan szervezett bányá- és kohógazdaságtani tanszék ideiglenes vezetését.

Ennek az új tudományágnak a kifejlesztéséhez nagy lelkesedéssel fogott, amiről több számos eredeti gondolatot tartalmazó tudományos értekezése tanúskodik. Egy évtized alatt készült úttörő munkáit könyvekben szándékozott kiadni, amikor elragadta a halál.

Sírja az új Szent Mihály temetőben a IV. falcsoport 134-135. számú sírhelyen van.

Mihalovits János

(*Privigye (Nyitra m.) 1877 – Sopron 1939*)

jogász, bányamérnök, egyetemi tanár, a felsőház tagja

Gimnáziumi tanulmányait Nyitrán és Sopronban végezte, a jogot Budapesten hallgatta. 1902-ben, mint bányahatósági segélydíjas a selmeci akadémiára iratkozott. Bányamérnöki tanulmányai végzetével a magyar királyi pénzügyminisztérium 1906-ban bányaesküdtnek nevezte ki és a további gyakorlati kiképzés céljából az Osztrák-Magyar Állami Vasúttársaság aninai üzeméhez osztotta be. Innen a gölnicbányai bányabizottsághoz került, ahol

³ A soproni Evangélikus Egyházközség hozzájárult, hogy Sobó Jenő sírhelyét megjelölendő, a sírt határoló északi falra egy márvány táblát felhelyezhessünk.

1909-ben bányabiztossá lépett elő. 1910-ig teljesített itt szolgálatot, majd saját kérésére a zágrábi bányakapitánysághoz helyezték át. Azonban innen is csakhamar távozott, felettesei felismerték benne a rendkívüli tehetséget, amely főképpen kiváló előadói készségben nyilvánult meg, így 1911-ben, amikor a selmeci főiskolán a bányajogi tanszék megüresedett, őt rendelték ki a tanári teendőik ideiglenes ellátására. A tanszéken a következő heterogén tárgyak előadása folyt: bánya- és vízjog, erdészeti törvény és gyakorlati közigazgatás, közigazgatási jog és bányászati adminisztráció, magán-, kereskedelmi- és váltójog, nemzetgazdaságtan és pénzügytan.

1912-ben első helyen terjesztették fel rendkívüli tanári kinevezésre, majd 1934-ben egyetemi nyilvános rendes tanár lett és haláláig ebben a minőségében teljesített szolgálatot.

Mint rektor (1923) legkiválóbb ténykedése abban állt, hogy az ősi otthonából kiűzött, teljesen elszegényedett főiskola intézeti felszereléseinek pótlásához az egész országra kiterjedő mozgalmat indított, amelynek egyik eredménye a Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Országos Egyesületének 45860 aranykoronát kitevő adománya volt. Ez az adomány lehetővé tette a főiskola évekig tartó kényszerű tespedése után az újjáépítést és fejlődést.

Kutató elméjét különösen megfogta a magyar bányászat és kohászat története, és általában a régiek munkái. Latinról magyarra fordította és kiadta Agricola „De re metallica”-jának bányászati fejezeteit, valamint Delius földtudományi és bányagazdasági tanulmányait. Halála előtt megírta és kiadta az *Első bányatisztképző iskola alapítása Magyarországon és A selmeci bányászati akadémia alapítása és fejlődése 1846-ig* című munkáit.

Sírhelye Sopronban az új Szent Mihály temetőben található, sírköve, sírjele nincs. A síron Stasney Albert professzor neve szerepel, akit 1971-ben temettek rá. A sírhely a D csoport 35-36. számon található meg.

Tomasovszky Lajos

(Tiszaujlak 1869 – Sopron 1944)
fémkohómérnök, főiskolai tanár

Selmecbányán a Bányászati és Erdészeti Akadémián végzett 1894-ben, gyakornoki idejét a gölnicbányai pénzverdében, majd a fernezályi kohónál töltötte. 1893-1895 között az általános elemi vegytan tanszékén tanársegéd volt.

Ezután a gölnicbányai főkémlőhivatalnál, majd 1897-től a nagybányai vegyelemző hivatalnál mérnök volt. 1902-től Selmecbányán, majd Sopronban a bányavegytani, később az általános kémiai tanszék adjunktusa, majd 1909-ben tanár kinevezést kapott, 1916-tól a tanszék vezetője volt, 1928-ban ment nyugdíjba.

Fő kutatási területe a szerves és elektrokémia volt. Az 1944. december 6-i bombázásoknál, erdómérnök fivérével együtt, a támadás áldozata lett. Halálakor – tekintettel a drámai időkre – semmiféle nekrológ, méltatás, megemlékezés nem jelent meg róla.

Sírja az új Szent Mihály temető D csoport 17-18. számú helyen van, már régen letették rá az utolsó szál virágot, a síremlék a lassú pusztulás képét mutatja.

Széki János

(Szada (Pest megye) 1879 – Budapest 1952)
fémkohómérnök, a műszaki tudományok doktora,
egyetemi tanár

Gimnáziumi tanulmányait Aszódon és Rozsnyón végezte. 1898-ban a budapesti műegyetemre iratkozott gépészmérnök hallgatónak. Anyagi okok miatt egy félév után tanulmányait megszakította, majd 1899-ben Selmecen folytatta, mint fémkohómérnök hallgató. A kötelező gyakorlat során állami szolgálatba lépett a kapnikbányai fémkohónál, majd diplomáját megszerzve a zalatnai Vegyelemző Hivatalhoz, később az itteni fémkohóhoz került, itt dolgozott 1913-ig.

A Fémkohászati Tanszék vezetője, *Faller Károly* 1913-ban elhalálozott, *Széki Jánost* kérték fel a megüresedett tanszék vezetésére. Az egyetemi tanári működése mellett jelentős tudományos munkát is folytatott, a poralakú félkoksznak házi tüzelőszerré való átalakításával kapcsolatban végzett laboratóriumi kísérletei és elgondolásai a dorogi szénelő üzemből valósultak meg. *Romwalter Alfréd*del együtt a hazai vasban dús bauxitok feldolgozásával foglalkozott. Megírta a magyar fémkohászat fejlődésének történetét. Több levédett szabadalma volt az aranytartalmú ércek feldolgozásával kapcsolatban.

Utódjának, *Horváth Zoltán* professzornak méltatása szerint Széki János nagy érdeme volt, hogy az előadásokat mindenkor a legszigorúbb mértéket is megütő színvonalon tartotta, valamint, hogy 1945 (az ércbányák újbóli elvesztése) után iparkodott a megváltozott körülményeket figyelembe venni, ami elsősorban a timföldgyártás és alumíniumkohászat oktatásba való bevonásában mutatkozott meg.

Nagy barátja volt a főiskolai, egyetemi ifjúságnak, 1914-1950 között megszakítás nélkül az Ifjúsági Segélyező Egyesület tanárelnöke volt és sokat tett az ifjúsági szociális körülményeinek javítása érdekében.

Végakarata szerint Sopronban, az evangélikus temetőben helyezték örök nyugalomba, sírhelye a 26. csoport 1. szám alatt található.

Walek Károly

(Pécs 1878 – Sopron 1952)
bányamérnök, egyetemi tanár,
a matematika tudományok doktora

Középiskolai tanulmányait Pécsen, a főreáliskolában végezte. Bányamérnök hallgatónak Selmecbányán iratkozott. A főiskola elvégzése után 1890-ben a nagybányai bányakerületbe kapott gyakornoki kinevezést. Következő évben már Selmecen a főiskola matematikai tanszékén asszisztens és oklevele megszerzése után, 1905-ben tanársegédnek nevezték ki.

A főiskola tanácsának javaslatára – matematikai ismereteinek bővítése érdekében – ösztöndíjjal Münchenbe, a K. Ludvig-Maximilián Egyetemre küldték, ahol a „Binäre Kubische Transformation und Complexe” című értekezésével 1907-ben „Summa cum laude” minősítéssel a matematikai tudományok doktora lett. Visszatérve Selmechányára, 1908-ban adjunktusi, 1910-ben rendkívüli, 1911-ben rendes tanári kinevezést nyert. 1919-ben a főiskolával Sopronba távozott, ahol mint a bányamérnöki osztály dékánja tevékenyen részt vett annak újjászervezésében. 1934-ben a felettes hatóság a főiskolának a műegyetembe való beolvasztása alkalmával műegyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezte ki.

Méltatója, *Faller Jenő* így vall *Walek Károlyról*: „nem-hogy kitűnő matematikus és tudós volt, de remek pedagógus is, ki csillogó előadásaival nemcsak lekötötte hallgatóit, de a szó szoros értelmében magával ragadta. Tanított teljes erejével, egész tehetségével, mert a tanítást tartotta első, s legfontosabb feladatának. Lélekben, tettekben és alkotásokban senki nem forrt össze nálánál jobban az egyetem jellemével, s csak úgy tudta megszerettetni hallgatóival a matematikát, mint minden mérnöki tudomány fontosságát”.

Tudós és tanári munkájának tudható be, hogy tanártársai bizalmából hat alkalommal volt az intézet bányászati osztályának dékánja. A II. világháború után a legínségesebb időszakban 3 éven át volt a Műegyetemi Diákjóléti Hivatal vezetője.

Sírja az új Szent Mihály temető D csoport 89-90. számú helyen található.

Solt Béla

(Szomolnok 1877 – Sopron 1959)

fémkohómérnök, bányafőtanácsos, műegyetemi tanár

Rozsnyón mint osztályelső érettségizett. 1897-ben iratkozott Selmechányán a Bányászati Akadémiára. Tanulmányait 1890-ben végezvén bevonult katonának, hogy eleget tegyen kötelezettségének. Önkéntes éveit után *Faller Károly* professzor mellé a Bányászati Akadémiára tanársegéddé nevezték ki. Röviddel ezután Kapnikbányára került gyakornoknak. 1911-ben visszahívták az akadémiára a betegeskedő *Sobó Jenő* mellé, a középítéstani tanszékre osztották be adjunktusnak. Mint fémkohómérnöknek szüksége volt építészeti ismeretek megszerzésére, ezért 1913-ban a müncheni Technikai Főiskolára küldték. Ott érte az első világháború is, mint tartalékos hadnagyot azonnal behívták katonának. 1916-ban az orosz frontra küldték, ahol fogságba került. Két évi fogság alatt megjárta az omszki, habarovszki, és a Vlagyivosztk melletti fogolytáborokat. 1918 tavaszán mint csererokkantat hazaküldték.

Miután leszerelt, visszament Selmechányára, ahol bányatanácsosi ranggal helyettes tanári minőségben újból *Sobó Jenő* oldalán dolgozott. Még ugyanebben az évben bányafőtanácsossá léptették elő. 1919-ben az otthonát veszített főiskolával Sopronba távozott. Kezdetől fogva tevékenyen részt vett a főiskola elhelyezésének és kialakításának munkálataiban, valamint a diákjóléti intézményeinek megszervezésében.

Sobó professzor 1920-ban bekövetkezett halála után a középítéstani tanszék vezetőjévé nevezték ki. Munkáját 1946-ban történt nyugdíjazásáig folytatta. 1956 novemberében, miután a középítéstani tanszék vezető nélkül maradt, megbízták a tananyag előadásával. Akkor már 80 esztendő volt, de gondolkodás nélkül vállalta. Az előadásait és a tanszéki munkát egy éven át látta el, hogy azután végleges nyugalomba vonuljon.

Örök álmát az új Szent Mihály temető II. falcsoport 183-184. számú sírban alussza.

Dezséri Boleman Géza

(Selmechány 1876 – Sopron 1961)

gépészmérnök, egyetemi tanár,

a műszaki tudományok kandidátusa,

a Magyar Elektrotechnikai Egyesület díszelnöke,

a Magyar Népköztársaság Munkaéremrendjének és a Francia Becsületrend Tiszti keresztjének tulajdonosa

Selmechen, Brassóban, Budapesten végezte középiskolai tanulmányait. Ezek befejeztével a Budapesti Műszaki Egyetemre iratkozott gépészmérnök hallgatónak és 1889-ben kapott oklevelet. Először a Ganz Gépgyár villamos részlegében dolgozott *Bláthy Ottó* mellett, majd a viihyei Kachelmann Gépgyárban, mint szerkesztőmérnök. Itt született meg az általa sokat emlegetett első önálló nagy alkotása, egy álló tandem compound, gyorsjáratú gőzgép.

Vihnyéről a budapesti műegyetem gépszerkesztés tanszékére hívták meg, *Asbóth Emil*, *Bánki Donát* professzorok mellé tanársegédnek. Ezzel párhuzamosan a Fegyver- és Gépgyár szerkesztőmérnöke is lett.

Innen hívták meg a selmeci Bányászati és Erdészeti Főiskolára adjunktusnak, ahol egy évig a matematika tanszéken vezette a gyakorlatokat, majd amikor *Hermann Emil*, a mechanikai és bányagéptani tanszék vezetője nyugalomba vonult, helyét – ideiglenes tanár minőségben – vele töltötték be. Amikor pedig felállították a fizika-elektrotechnikai tanszékét, annak vezetésével bízták meg. Főiskolai, majd később Sopronban egyetemi tanárrá nevezték ki. Ezt az állást 1948-ig töltötte be.

Három kiadást megért főműve, a magyar műszaki szakirodalomban úttörő *Elektrotechnikája* három és fél évtizeden át az egyetlen magyar nyelvű könyv volt, amely tárgykörét az egyetemi oktatásnak megfelelő szinten és részletességgel tárgyalta. Az 1951-ben megjelent egységes egyetemi tankönyv összeállítói is *Boleman* kézírataira építették művüket.

Az életútját méltató *Faller Jenő* ezt írta róla: „legtöbbször egyetlen tanársegéddel látta el tanszéki munkáját, s előadásai mellett személyesen tartotta a heti 16-20 órás elektrotechnikai gyakorlatokat, mert mindig az lebegett szeme előtt, hogy a bányákban, kohókban, gyárakban emberi életek függenek a mérnök munkájától s felkészültségétől”.

Nyughelye az új Szent Mihály temető III. csoport 12. sor 148-149. sírhelyben van.

Balázs István

(Kispolugya /Nyitra m./ 1881 – Sopron 1962)
vaskohómérnök, bányafőtanácsos, tanszékvezető tanár

A főreáliskolai érettségét Körmöcbányán tette le. Főiskolai tanulmányait a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskolán végezte. Az itt szerzett állami vizsgák letétele előtt akkoriban 2 évi üzemi gyakorlatot kellett megszerezni, ezért a zólyombreznói vasgyárban gyakornokoskodott. Innen hívta meg *Barlai Béla* professzor a vaskohászati tanszékre tanársegédnek.

Szakmai fejlődésében törést jelentett, amikor 1914-ben behívták katonának. A katonai szolgálati évek 1918-ban értek véget. 1919. április 28-tól kezdődően, immár Sopronban kezdte meg működését, miután részt vett a főiskola nehéz, sorsdöntő elköltöztetési munkájában. 1921-ben bekövetkezett haláláig *Barlai* professzor már 1918-tól súlyos betegségben szenvedett, így a tanszék gondjai *Balázs István* adjunktus vállaira nehezedtek, neki kellett Sopronban megteremtenie a vaskohászati képzés folytatásának lehetőségeit. Üres, kietlen, rideg, hideg laktanyában, minden felszerelés és kísérleti lehetőség hiányában kellett a szakképzést újra elindítani.

1923-ban az oktatás célszerűbbé, korszerűbbé tétele érdekében a tüzeléstan és anyagvizsgálat oktatását – az új tanterv értelmében – kivették a vaskohászati tanszék keretéből és felállították a tüzeléstan és anyagvizsgálati tanszéket. Ennek vezetésével bízták meg *Balázs Istvánt*. 1929-ben épült fel a főiskola új működési helyén a Vaskohászati Kutató Intézet, ahol *Balázs István* tanszéke is hozzájutott a kísérletek lehetőségeihez.

Sírhelye régi Szent Mihály temető VII. csoport 2. sor 2. sz.

Stasney Albert

(Déva 1889 – Sopron 1971)
fémkohómérnök, a Munka Érdemrend Arany fokozatának tulajdonosa, egyetemi tanár

Főiskolai tanulmányait Selmecbányán végezte, ahol 1912-ben szerzett oklevelet. Oktatói tevékenységét már ebben az esztendőben elkezdte a főiskola ábrázoló geometriai tanszékén, mint tanársegéd. 1915-ben bevonult katonának, részt vett az első világháborúban, a harcúterén súlyosan megsérült. Felgyógyulása után 1918-1919-ben kohóüzemekben dolgozott. A főiskola kényszerű átköltöztetésekor csatlakozott az embert próbáló nagy munkához.

Fodor László 1924-ben elhalálozott, így az ábrázoló geometriai tanszék vezetésével Stasneyt bízták meg. 1924-ben rendkívüli tanárrá, 1937-ben pedig egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezték ki.

1953-ban a mérnöki képzés terén elért kiemelkedő munkájáért a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki. 1963-ban vonult nyugalmába.

Egy sírban nyugszik *Mihalovits János* professzorral, csak az utóbbi sírhelyét semmi síremlék nem jelzi. A

sírhelyet megváltó és fenntartó család beleegyezésével bizonyára ez a mulasztás kijavítható lenne egy *Mihalovits* professzor nevét tartalmazó márványtábla felhelyezésével.

A sírhelyet az új Szent Mihály temető D. csoport 34-35. szám jelzi.

Nagy Károly

(Fehérgyarmat 1900 – Sopron 1985)
bányamérnök, egyetemi adjunktus, az ős főiskolás megtestesítője, mindenki Dzseki bácsija

1921-ben érettségizett Szatmárnémetiben. 1922-ben iratkozott Sopronba, választott szakosztályán bányamérnök hallgatónak. A végsgorlatot 1951-ben rakta le. Ezzel a 30 évvel főiskolára és egyetemre járás valószínű rekordját tartja úgy, hogy közben állandó jelleggel a főiskola, illetve az egyetem kebelén belül maradt. Ez idő alatt asszisztensként, demonstrátorként hasznosította magát a különböző földtani tárgyak vonzásában.

1959-ben az utolsó bányász is elhagyta Sopront, Ó maradt a szeretett városában *Vendel* professzor mellett, a frissen alakult Bányászati Kutató Intézet Petrográfiai Osztályán.

Kevesen tudják, hogy a Bányászati és Kohászati Lapok tartalommutatójának elkészítése *Legény János* és *Nagy Károly* nevéhez fűződik. A régi, nagy hiányt pótló tartalommutató sok éves munka eredménye. A feldolgozott anyag egy teljes évszázad anyaga, amely idő alatt a tudomány és technika többször változott, mint az előző évszázad folyamán. Ezzel feltárták a magyar bányászatnak és kohászatnak a Bányászati és Kohászati Lapok 100 évfolyamában rejlő múltját, ami ma már a történelmünket jelenti.

A Sopronban megélt több mint hat évtized alatt az alma mater ifjúságának szemében Dzseki bácsi az ős főiskolás megtestesítője volt, a hajdani selmeci akadémia hallgatók utóda. Életének alapelve volt: ne siess, hamarabb odaérsz, szokott latin szállóigéje a „festina lente” (lassan siess). Végül, ha lassan is, Ó is odaért ...

Sírhelye az új Szent Mihály temetőben van a VII. csoport 31. sor 46. sírhely.

Epilógus

A ember halála után végképp védtelenné válik, kiszolgáltatott az időnek, a közönynek, a feledésnek. Némely sírhelyt felveri a gaz, kikezdi az idő, sírfeliratokról pereg az aranyfesték, az ott nyugvókat nem ismerjük, s akiket pedig nem ismerünk, azt meggyőződésből aligha becsülhetjük, tisztelhetjük.

Jogképességüket elvesztve, csak mi, élők tehetünk bármit is az elhunytakért, s mint az élők között az egyik emeltem szót érettük. A porhüvelyüket a föld magába zárta, de a kegyelet jeleit meg kell őriznünk, ameddig csak emberileg lehetséges.

A felsoroltak közül egy kivételével mind Selmecről indultak, akiknek szembe kellett nézni az első világháború borzalmaival, némelyek harctéri szolgálatot teljesítettek. A főiskolán maradónak a menekülés jutott osztályrészül, menekíteni kellett a közel két évszázados ősi

alma matert, el kellett hagyni Selmebányát, remekül megépített palotáival, korszerű laboratóriumaival, elvesztve felszereléseiknek, gyűjteményeiknek és könyvtáraiknak érzékeny részét. Szenvedtek a helykeresés idegtépő bizonytalanságaitól. Sopron város meleg szívével, de csak csupán hideg, rideg falakkal tudta várni a főiskolát. Jött az utolsó nagy stressz a trianoni diktátum, az azt követő népszavazás, amely az újabb menekülés lehetőségét hordozta magában. Átélték a földönfutók és az új honalapítók minden gyötrelmét. Mindezekért kiérdemelték, hogy megdicsőült szellemük és sírjelük fennmaradjon.

Itt kell köszönetet mondanom a Központi Bányá-

Lábjegyzet:

⁴ A sírok jelenlegi állapotát mutató fényképek a szerzőnél, a Központi Bányászati Múzeumban, az OMBKE-ben, és a BKL Bányászat szerkesztőségében megtalálhatók (jelen visszaemlékezés, tiszteletadás hangulatát nem akartuk „temetőív” alakítani, de a sírok gondozásának szerző által kifejtett gondolatával teljes mértékben egyetértünk OMBKE – szerkesztőség)

Megjegyzés: *A professzorainkról való megemlékezést ez évi 4. számunkban Pálovits Pál írásával folytatjuk.*

szati Múzeumnak önzetlen segítségéért az ügy felkarolásában. Nagy segítségemre volt *Vihernikné Locsmándy Erzsébet* a felhasznált forrásanyagok gyűjtésében és *Mikó Tamás* a sírok fotóinak⁴ elkészítésében.

Felhasznált források

– Bányászati és Kohászati Lapok vonatkozó számai
Csáky Károly: Híres selmebányai tanárok (Dunaszerdahely, 2003)

– Soproni Szemle aktuális számai
Zsámboki László: Selmebányai akadémia oktatóinak lexikona 1735-1918 (Miskolc, 1983)

Zsámboki László szerkesztő: Selmectől – Miskolcig 1735-1985 (Miskolc, 1983)

Zsámboki László: Selmecekről indultunk (Miskolc, 1999)

P Á L Y Á Z A T I F E L H Í V Á S FIATAL SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmánya az egyesület Ifjúsági Bizottságának kezdeményezésére pályázatot hirdet fiatal tagjai számára a Bányászati és Kohászati Lapokban is megjelentetésre alkalmas formájú dolgozatok, tanulmányok, szakcikkek írására.

A pályázat témája:

A pályázat a pályázó által önállóan összeállított, szakfolyóiratban még nem publikált munka kell legyen, mely bármely, a bányászattal, kohászattal, illetve ezek határterületeivel (pl. környezetvédelem, másod-harmad termékek gyártása, anyagtudomány stb.) kapcsolatos témát ismertethet, kivéve a szakmatörténeti témákat.

A pályázó által készített szakdolgozat, diplomamunka, diákköri dolgozat a pályázatban felhasználható.

A pályázat terjedelme a táblázatokkal és ábrákkal együtt legfeljebb 12 gépelt oldal lehet, mely terjedelemben nem tartozik bele a felhasznált irodalom jegyzéke. A pályázathoz rövid, maximum 10 soros összefoglalót kell készíteni.

A benyújtott pályázatokat a pályázónak 2006. októberében Miskolcon megszervezendő szakmai konferencián 15-20 perces előadásban kell ismertetnie.

A pályázat résztvevői:

A pályázaton részt vehet bármely 1971. január 1. után született OMBKE tag, aki 2006 előtt lépett be az egyesületbe.

A pályázat benyújtása:

A pályázat egy példányban zárt borítékban 2006. július 30-ig nyújtható be postán vagy személyesen az OMBKE titkárságán (1027 Budapest, Fő u. 68). A borítékra kérjük ráírni, hogy: „Pályázat”.

A pályázat értékelése és díjazása:

A pályázatokat és az azok alapján elhangzott előadásokat az OMBKE elnöke által felkért szakmai zsűri véleményezi és rangsorolja.

A legjobb pályázatok pénzdíjazásban részesülnek:

I. díj:	100.000 Ft
2 db II. díj:	75.000 Ft
3 db III. díj:	50.000 Ft

A zsűri, ha arra érdemes pályázót nem talál, nem köteles minden díjat kiosztani.

A pályázatok eredményhirdetésére és a díjak kiosztására a 2006. októberében megtartandó szakmai konferencián kerül sor a Miskolci Egyetemen.

A díjazott pályázatok és a zsűri által megjelentetésre alkalmasnak minősített pályázatok teljes vagy rövidített terjedelemben egy éven belül megjelennek a Bányászati és Kohászati Lapokban.

Budapest, 2006. február. 1.

OMBKE Választmánya és Ifjúsági Bizottsága

Egyesületünk a kívülálló szemével*

KISS ILDIKÓ művelődésszervező

Tisztelettel köszöntöm Önöket az ünnepi ülés alkalmából!

Külön köszönettel tartozom *Liptay Péter* elnök úrnak, aki meghívott e jeles nap alkalmából. Az idén végeztem a Szent István Egyetem Jászberényi Tagozatán, diplomamunkám témája a rendszerváltás után létrejött civil szervezetek megalakulása, létrejöttének körülményei, szervezeti felépítésük, működésük és céljaik bemutatása volt, illetve egy 1989 után alakult civil szervezetet is be kellett mutatnom. Akkor miért vagyok itt egy 110 éves egyesület évfordulói ülésén? Egyszerű a válaszom: a helyi civil szervezetek körében végzett kutatásaim során rátaláltam az Önök szervezetére. Persze, nem egészen véletlenül, mivel édesapám javasolta, hogy keressem fel régi kollégáját, Vajda Istvánt, aki segítségemre lehet, illetve bemutathatja az OMBKE Nógrádi Helyi Szervezetét, amely ugyan nem fiatal múltjára lehet büszke, de érdekességgel bőven szolgálhat. Mivel a Nógrádi-medence sajátosságát, bányászatát, illetve kohászatát mindenképpen példaértékűnek tekintem, azonkívül a bányászathoz családi kötelék is fűz, nagyon sok történet, anekdota fültanúja lehettem, így elindultam ezen az úton. Beszélgetéseim során kiderült, hogy ez a szervezet szöges ellentéte a ma alakuló civil szférának. Egyre jobban kirajzolódott előttem, hogy ellenpéldaként érdemes párhuzamot állítani!

Az 1989-es egyesületi törvény óta megalakult civil szervezetek többségét nem motiválja a kultúra, a hagyományok megőrzése, az ősök iránti tisztelet, az egymás iránti kölcsönös megbecsülés. Az elmúlt időszakban – a politikai rendszerváltozás óta – az újonnan megalakult szervezetek, egyesületek egy része a politikai életben való rejtettebb részvételt, vagy bizonyos pénzügyi szabályok megkerülését célozza.

„Az egyesületi jog alapján a magánszemélyek, a jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei – tevékenységük célja és alapítóik szándéka szerint – társadalmi szervezetet hozhatnak létre és működtethetnek.” – mondja az 1989. évi törvény 2. § (1) bekezdése. Mindez önkéntes alapon létrehozott, a köz érdekeit is szolgálni akaró passzusokkal. De – bár vannak, akik valóban rászoruló emberek érdekeit képviselik, azok egészségügyi és szociális helyzetét próbálják jobbra tenni és ehhez esetenként önkénteseik adományokat is gyűjtenek – nagyon sok példa bizonyítja,

hogy a harmadik évezred civil szférája, nonprofit szervezetei bár önkéntes alapon, de nem elhivatottságból és nem érdek nélkül vannak jelen társadalmunkban. Számos különböző formájú visszaélésre derült már fény. Ez a jellemző társadalmi jelenség motivált arra, hogy egy egészen más típusú szervezet munkáját, ezzel együtt múltját, jelenét mutassam be. A szervezet, melyet – a teljesség igénye nélkül – elemzek, illetve mutatok be, fennállásának 110. évfordulóját ünnepli 2005-ben; az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Nógrádi Helyi Szervezete.

A rendszerváltás óta az egyesület a fennmaradásáért küzd. A szervezet elsőként élte meg a tagokat tömörítő bányász-kohász vállalatok felszámolását, illetve leépítését. A taglétszám az egyharmadára csökkent, jórészt nyugdíjasokból áll. De ennek ellenére él és működik az egyesület, megőrizve hagyományait, gyökereit! A régi csapatszellem és közösségi munka a mai napig töretlen! Egészen más értékeket képvisel, mint jó néhány, az utóbbi években létrejött civil egyesület.

A civil szféra elfogadása nemcsak politikai ésszerűség eredménye. A civil társadalom szervezetei nagyban befolyásolhatják, megváltoztathatják, alakíthatják a kulturális, etnikai, vallási, nyelvi identitástudatot; ösztönözhetik az embereket saját életük alakítására. Azonban sokszor átesünk a ló másik oldalára. Gondolok itt arra a tényre, hogy Magyarországon az elmúlt 8-10 évben gombamód szaporodnak a politika, a gazdaság, a civil szféra világában létrejött szervezetek, számuk több tízezerre tehető.

Kuti Éva tanulmányában, mely „*A nonprofit szervezetek szerepe a kilencvenes évek magyar társadalmában és gazdaságában*” címmel jelent meg, rámutat, hogy a szervezetek létrehozásának okai közt szerepelhet az adózás kiskapuinak megnyitása, az adókedvezményekkel való visszaélések lehetősége is. Napjainkban a „tömörülést” nem mindig motiválja a kísérletező kedv, vagy az úgynevezett „civil kurázi”. A mai civil szervezet akkor sikeres, ha biztos forrásra tud építeni. A források a politika, a hatalom belső köreiben keresendők. Az állami támogatás, ami biztonságot nyújt, nagy jelentőséggel bír a bevételek szempontjából, még ha kis összegű támogatásokról is van szó.

Tehát napjaink egyesületei nem abból a célból kezdik el működésüket, amiért az OMBKE Nógrádi Helyi Szervezete alakult meg 110 évvel ezelőtt. Az a lelkesedés, tisztelet, amit a Salgótarjáni Osztály tagjai hordoznak ereikben mindannyiunk számára példaértékű! A jó fél évszázada végzett öregdiákok hűen őrzik az egyetemi évek hangulatát, Sopronba érkezésük első momentumait, amikor a kezdő diákokat a felsőbb évesek fogadták az állomáson, és védőszárnyaik alá vették őket. Segítettek a szálláskeresésben, a poncichter családok

* 2005. november 11-én, Salgótarjában az OMBKE Nógrádi Helyi Szervezete 110 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen elhangzott hozzászólás szerkesztett szövege.

címeit átadták, illetve beajánlották őket albérlésre. Az egyetemen a különböző beavatások és mókák mellett tanulmányaik elsajátításában is támogatást kaptak.

A szegény diákok külön figyelmet érdemeltek, nem csak a tanuló társak részéről, de a professzor urak is egy-egy vasárnapi ebédmeghívással járultak hozzá a nehéz anyagi körülmények között tanuló diákjaik megsegítéséhez. Az idősebb szobatársak, a kamarások, még a borotválkozás rejtelmeibe is bevezették az ifjú, pelyhedző állú ifjakat.

Ez az összetartozás tovább folytatódik a hagyományokra büszke nógrádiak életében. Nótáikban, melyet már a Kohász Dalkör – különböző felkéréseknek eleget téve – országszerte dalol, az egyetemi évek hagyományai, történetei tovább élnek, átadva azt a következő generációnak. Tehát civil szervezet működhet hazánkban a rendszerváltás utáni időszakban önkéntesen, nem

anyagi megfontolásból, nem önös célokért, nem pártpolitikai szempontok alapján.

Jó lenne, ha a megye és város többet tenne, többet tudna tenni, hogy az ilyen és ehhez hasonló, a humanizmusukat megőrző szervezetek fennmaradjanak, tovább működve szolgálják a kultúra, a közösség és – talán nem hangzik patetikusan – a nemzet értékeit.

Nógrád megye köztudottan a munkanélküliséggel küzd. A korábban jól működő üzemek, bányák sorra bezártak. A hangulat és életszemlélet a lakosság körében elszomorító. Éppen ezért tartom kiemelten fontosnak ennek a javarészt idősekből álló szervezetnek töretlenül végezett munkáját, melyhez minden tagjának további jó munkát, kitűnő egészséget, eredményes további hosszú működést és hozzájuk hasonló elhivatottságú követőket kívánok!

Jó szerencsét!

Könyv- és lapszemle

Zsámboki László: Selmeci ezüst, körmöci arany

A kötet a szerző magyar nyelven megjelent bányászattörténeti tanulmányaiból tartalmaz válogatást, feltüntetve a megjelenés eredeti helyét, egyben utalva az esetleges idegen nyelvű kiadásra. A tartalmas kiadvány két fejezetre oszlik: I. A bányászat és kohászat múltjából, II. Bányászati- kohászati felsőoktatás, tudományosság.

Az első fejezet a magyar bányászat évezredek történetének csaknem egészét felöleli az I. világháborúig. Tanulmányai azért értékesek, mert olyan eredeti dokumentációkat használt fel, amelyek még nem kerültek közlésre, feldolgozásra. A honfoglalás kori bányászattal kapcsolatos tanulmányában számos olyan új adatot közöl a Kárpát-medence és a szomszédos országok bányászatáról, ami lényegesen megváltoztatja, tisztázza a korábbi feltételezéseket, illetve megállapításokat. A Kárpát-medence bányászatának és kohászatának fénykora című fejezete azért is értékes, mert iparágunk ezen korszakát az ország gazdasági hátterének figyelembevételével vizsgálja, milyen súllyal szerepelt a bányászat az ország gazdasági életében, hogyan változtatta meg a társadalmi körülményeket, hogyan befolyásolta az uralkodók pénzügypolitikáját, gazdasági kapcsolatait, mit jelentett a bányászat az ipari technika fejlődésében.

A kötet második része a bányászati-kohászati felsőoktatás kezdetével és az ezzel párhuzamosan kialakult műszaki tudományok fejlődésével foglalkozik. E témakörnek a tisztázása azért vált szükségessé, mert az 1970-es években a szakirodalomban számos tanulmány jelent meg, és téves álláspont alakult ki anélkül, hogy a bányász és kohász szavaink jelentését, értelmezését tisztázta volna. Ezt a célt szolgálták a szerző alábbi tanulmányai: *A bánya, bányászat fogalma fejlődéséről. Séta a bánya szavunk körül. A bánya és bányászat szavunk jelentéséről. A 20. sz. elejéig. Az alma mater nevéről.*

Először dolgozta fel a Miskolci Egyetem és jogelődei történetét „A Miskolci Egyetem Történeti fejlődésének vázlat (1735-1998)” címen. Az egyetem történetével kapcsolatban több önálló kötete is megjelent a különböző évfordulók alkalmával. Külön fejezetben foglalkozik a 18. századi francia-magyar bányászati-kohászati oktatási kapcsolatokkal.

Ismerteti az egyes tudományágak oktatási rendszerének kialakulását, a magyarországi kohómérnök-képzést, a bányaműveléstan, földtan, őslénytan, rétegtan, pénzverészet oktatás

kezdetét és fejlődését. Különösen értékes Delius bányaművelés tanával és szakirodalmával kapcsolatos tanulmánya, Delius művei alapozták meg Franciaországban is a bányászati-kohászati műszaki irodalom kialakulását. Részletes ismertetést ad a Miskolci Egyetemi Könyvtár, Levéltár, Múzeum intézményén belül az elkülönített muzeális védetségű gyűjteményként működő, az egykori selmeci bányász- kohász- erdész alma materből származó – eredeti épségben fennmaradt – könyvtárról, amely az erdészeti oktatóintézmény soproni gyűjteményével **Selmeci Műemlékkönyvtár** néven őrzi a műszaki tudományok kialakításának alapjait.

A bányászati és kohászati tudomány és szakirodalom 16. századi kibontakozásáról az „Agricola évszázada” c. konferencia-kötetben tudományos igényességgel nemcsak az igen eltérő fogalmakat, de a sokszor kapcsolódó vagy keveredő tudományágak fejlődését, jelentőségét is tisztázza. Nem volt könnyű ez a feladat, hiszen a 16. századi szakírók túlnyomó többsége orvos, professor, filozófus vagy pap, tehát nem a szakma közvetlen művelői voltak. A bánya- és a kohóiparon belül fejlődött ki a gépészet, mérnöki építészet, energiaipar, üvegyártás, vegyipar, erdészet, faipar stb.

A könyv bemutatására, közreadására Selmecbányán került sor, a Bányászati Múzeum meghívása alapján 2005. november 12-én megtartott szakmai tanácskozás keretében, ahol számos magyar szakember, egyetemi oktató, múzeumvezető, a selmecbányai, kassai, garamszentkeresztli múzeumok és intézmények képviselői voltak jelen, akik több éves kapcsolatot alakítottak ki a Miskolci Egyetem Központi Könyvtárával. Ez az összejevetel jó alkalom volt arra, hogy a szakmai megbeszélések mellett a jelenlévők megtekintsék a város nevezetességeit. Selmecbánya polgármestere külön fogadást adott a hazai és szlovák intézmények képviselőinek.

A Bányászati Múzeum által szervezett záró rendezvényen a meghívott szakemberek családtagjaikkal együtt vettek részt. A köszöntők nemcsak a könyvet méltatták, hanem azt a jó szakmai kapcsolatot is, amit *dr. Zsámboki László* 47 éves egyetemi szolgálata alatt kialakított.

A kötet B5 méretben, számos ábrával, színes borítóval, 332 oldallal jelent meg, közreadja: az Érc- és Ásványbányászati Múzeum, a MTA MAB Bányászattörténeti Munkabizottsága, és az OMBKE Egyetemi Osztálya, Rudabánya-Miskolc 2005.

Benke István

KÉPEK A 2005. ÉVI SZALAMANDER ÜNNEPSÉGEKRŐL

Dr. Gagyi Pálffy András megemlékezik Péch Antalról

Clement Lajos méltatja a Faller család tevékenységét

Koszorúzás a Honvéd-szobornál

Zászlóátadás (dr. Tolnay Lajos és Hetey Tamás)

Az OMBKE képviselői a felvonuláson

Felvonuló magyar főiskolások

KÉPEK A 2005. ÉVI SZALAMANDER ÜNNEPSÉGEKRŐL

A Szalamander felvonulás nézői

Ünneplők Selmecbánya főterén

A táblaavató ünnepség

Dr. Tolnay Lajos felavatja az emléktáblát

Rudolf Valovics megemlékezése az OMBKE megalakulásának termében

Az OMBKE vezetői az akadémia előtt

KÉPEK AZ EGYETEMI OSZTÁLY 50 ÉVES JUBILEUMÁRÓL

Dr. Verő József szobra a család képviselőivel

Az együttműködési szerződés aláírása

Az 50 éves emlékülés résztvevői

Az Egyetemi Osztály zászlajának átadása

„Társaink emlékére” dr. Dúl Jenő koszorúz

Dr. Bokus Géza háznagy ismerteti a házirendet

KÉPEK A SALGÓTARJÁNI OSZTÁLY 110 ÉVES JUBILEUMÁRÓL

Koszorúzás az Acélgvári Kultúrháznál

Az ünnepi ülés résztvevői

Liptay Péter átveszi az OMBKE nagylakettet

Az ünnepi ülés elnöksége, Józsa Sándor visszaemlékezése

KÉPEK A KECSKEMÉTI SZERVEZET 30 ÉVES JUBILEUMÁRÓL

Az ünnepi taggyűlés (Dánfy László, Várhegyi Rezső)

A rendhagyó szakestély házirendjének ismertetése

Két „ábris” professzor életrajza Stasney Albert szobra leleplezésének apropóján

DR. PILISSY LAJOS okl. kohómérnök, az OMBKE tiszteleti tagja (Budapest)

2005. október 27-én 14⁰⁰ órakor fényképezőgéppel felszerelve mentem – egyetlen kohásztként – a szoboravatásra. Ekkor már az „ábris-matézis” épület előtt gyülekezett az ünneplő sokaság. Már itt állt *Stasney Albert* professzor – fehér lepellel letakart – szobra, két oldalán waldenben 2-2 erdő-, ill. faipari mérnökhallgató.

Az avatóünnepség szervezője és konferálója *Tóth Mariann*, a Nyugat-Magyarországi Egyetem kommunikációs irodájának vezetője volt. Elsőnek *prof. emerítus Horváth Jenő*, volt intézeti igazgató, ny. egyetemi tanár lépett a mikrofonhoz, hogy ismertesse *dr. h.c. Stasney Albert* életútját.

Stasney Albert élete és munkássága

Stasney Albert 1889. november 16-án született Déván. 1907-ben érettségizett a dévai főreálban. Egy évi katonai szolgálat után kezdte el tanulmányait a Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskolán, Selmechányán, fémkohómérnök hallgatóként, melyeket 1912-ben fejezett be. November 1-jétől kinevezték az általa nagyon tisztelt *dr. Fodor László* tanársegédjének. 1917 márciusában tette le a fémkohómérnöki szakállamvizsgáit és fémkohómérnöki oklevelet nyert.

Oktatói munkássága 1914-ben az I. világháború miatt megszakadt, behívták katonának és súlyosan megsebesült. Mint 50%-os hadirokkant 1917-1918-ban másfél évig a Fischamendi Katonai Repülőgép és Motorgyár öntödéjében volt műszaki vezető. Itt nem kisebb világnagyságokkal dolgozott együtt, mint *Kármán Tódor* és *Asbóth Oszkár*al.

A háború után visszakерült a selmeci főiskolára. Ekkor a főiskola vezetőségének döntenie kellett, hogy a főiskola Selmechányán maradjon-e vagy magyar intézményként valamely magyar városban települjön le. *Thurner Mihály*, Sopron város polgármestere megfelelő helyet biztosított a főiskola oktatóinak és hallgatóinak. Az átköltözés irányítását *Stasney Albert* tanársegédre bízták.

Dr. Fodor László 1924-ben bekövetkezett halála után az ábrázoló geometria tanszék ideiglenes vezetésével bízták meg. 1925-ben adjunktus, 1926-ban főiskolai rendkívüli, majd 1932-ben főiskolai rendes tanári kinevezést kapott. 1934-ben egyetemi nyilvános rendkívüli, majd 1937-ben egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezték ki. A tanszéket nyugdíjazásáig, 1963-ig vezette.

Stasney professzor legfontosabb feladatának az oktató-nevelő munkát tekintette. Az ábrázoló geometrián kívül oktatta még a műszaki rajzot és a géprajzot is. Előadásaira rendszeresen készült, állandóan új és gyakorlati ismeretekkel bővítette azokat. Előadásait a tőle megszokott következetességgel, szemléletesen és érthetően tartotta. Erős akaraterejére vall, hogy sérült keze ellenére kiválóan bánt a rajzeszközökkel.

51 éven át fáradhatatlanul és töretlenül végezte munkáját. Bánya-, kohó-, erdő-, faipari-, földmérő-, geofizikus- és geológus mérnökök sok generációja került ki keze alól, akik a gyakorlati életben jól megállták helyüket. Tanítványai először az Ő oktatásán keresztül ismerték meg a mérnöki gondolkodásmódot és ennek rajzban való kifejezését. Igazi tanítómester volt. Okosan, céltudatosan bánt az ifjúsággal. Tudta, hogy nem az elnézés és a liberális módszer használ az ifjúságnak. Tudatosan alkalmazta azt a módszert, hogy feladatokkal kell ellátni a hallgatót és a feladat teljesítését meg is kell követelni. Előadásaihoz jegyzeteket, számos oktatási segédletet írt.

A sokrétű oktatómunka és egyéb elfoglaltsága mellett kutatómunkára is volt ideje. Ezekben elsősorban bányászattal és geofizikával kapcsolatos problémák foglalkoztatták, melyek grafikus úton, ill. ábrázoló geometriai módszerekkel is megoldhatók. Néhány téma: „Két folyosó adott feltételek melletti összekötése”, „A vető esésvonalán lecsúszott terep vizsgálata”. A geofizikával kapcsolatos munkája: „Mesterséges rengéshullámok reflektáló sík térbeli helyzetének konstruktív meghatározása”.

Az oktató-nevelő és tudományos munka mellett nagy lelkesedéssel foglalkozott a korszerű sokszorosítási módszerekkel. E célból mintaszerű könyvkötőrézlelgel is rendelkező sokszorosító műhelyt létesített. Szívesen segített másoknak is. Részlet az Országos Széchenyi Könyvtár főigazgatójának leveléből: „Professzor úr ter-

vei alapján jobban és olcsóbban tudjuk előállítani a kötetünkhöz szükséges aranyozóprést, s ez a munkát szebbé teszi, megjavítja és felgyorsítja. Fogadjja Profeszor Úr hálás köszönetemet.”

1920-ban nősült. Házasságukból egy fiú és egy lány született. Fia a II. világháborúban elesett, lánya ma is él Miskolcon. Egészségi állapota miatt ma nincs itt, de itt üdvözölhetjük unokáját.

Számos társadalmi szervezetnek volt tagja, így az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek, a Frankenburg Irodalmi Körnek, a Soproni Városzépítő Egyesületnek, a Hadirokkantak Országos Szövetségének.

Munkássága elismeréseként 1953-ban megkapta a Munka Érdemrend arany fokozatát, majd az erdőmérnökképzés terén elért eredményeiért az Erdészet Kiváló Dolgozója kitüntetés, valamint az oktatásban és kutatásban elért eredményeiért egyesületünkől 1969-ben a Mikoviny Sámuel emlékérmét. 1962-ben az egyetemünk által adományozható legnagyobb kitüntetésben részesült, díszdoktorrá avatták. Ugyanebben az évben vehette át fémkohómérnöki aranyoklevelét Miskolcon. 1963-ban történő nyugdíjazása után is rendszeresen bejárt az egyetemre.

Stasney professzor 1971. szeptember 28-án halt meg, temetése október 4-én volt. Az Erdészeti és Faipari Egyetem aulájában ravatalozták fel, és innen kísérték utolsó útjára családtagjai, rokonai, az egyetem oktatói és hallgatói, tisztelői, volt tanítványai, hogy kegyelettel mondjanak búcsút a kiváló professzornak.

Horváth Jenő professzor avatóbeszéde után Walter Dezső gépészmérnök, Sopron polgármestere beszélt, hogy mennyire örül annak, hogy a jelenlegi rektor működése alatt már 5-6 érdemdús professzor szobrát avatják fel. Ezzel nemcsak az egyetemet, hanem Sopron városát is gazdagítják. Úgy érzi, hogy ezt a városnak és neki, személy szerint is támogatnia kell, annál is inkább, mert dr. Gunda Mihály professzor idejében a tanszéken dolgozott – a Géprajz c. tárgyat adta elő. Ekkoriban – nyugdíjasként – Stasney professzor rendszeresen bejárt a tanszékre, akitől nagyon sokat tanult, és kapcsolatuk szinte személyes barátsággá fejlődött.

Ezt követte a fehér lepel eltávolításakor a megérdemelt taps, mert ekkor láttuk először Stasney professzor jól sikerült bronz mellszobrát, a soproni származású Kutas László szobrászművész alkotását.

Utána sokan helyezték el a kegyelet koszorúját az új szobor elé a következő sorrendben: dr. Faragó Sándor, a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora, dr. Mészáros Károly, az erdőmérnöki kar dékánja, dr. Kovács Zsolt, a faipari mérnöki kar dékánhelyettese, dr. Ormos Tamás, a Miskolci Egyetem műszaki földtudományi karának dékánhelyettese, dr. Temesvári Ágota, a helyi egyetem matematika intézetének vezetője, Walter Dezső, Sopron polgármestere és végül, de nem utolsó sorban, a család nevében Petrásyné Richter Márta, az unoka és férje Petrásy Miklós bányamérnök, a Bányászati Fejlesztési Intézet utolsó vezérigazgatója.

Az ünnepségen elhangzott Lászlófy Aladár erdélyi

költő „De hát a 2 x 2” c. verse, melyet Tóth András, a kommunikációs iroda munkatársa adott elő. Végül a Bányász- és Erdészhimnuszot énekeltük el.

Az ünnepségen részt vett dr. Pléh Csaba akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese és dr. Mészáros Ernő akadémikus, az MTA veszprémi akadémiai bizottságának alelnöke is. Ugyanis ezen a napon egy akadémiai rendezvény is volt, melynek keretében délelőtt megkoszorúzták gróf Széchenyi István nagycenki sírját.

A felemelő ünnepségről távoztomban egy gondozott szakállú „bácsi” szobra tűnt fel az „ábris” épület közelében. Közelebb lépve a posztamensen olvastam, hogy ez az ünnepségen többször említett dr. Fodor László professzor bronz mellszobra, szintén Kutas László szobrászművész alkotása.

Tekintettel arra, hogy az alma materünk hajdani „ábris” professzorai közül személyesen csak a ma 70 év feletti bányászok, kohászok és erdészek találkozhattak Stasney professzorral, elődjével, dr. Fodor professzorral pedig senki, mert 1924-ig oktatott Sopronban és még ez évben el is hunyt, ezért elhatároztam, hogy életrajzát az érdeklődők elé tárom.

Dr. Fodor László élete és munkássága (1855-1924)

Fodor (1882-ig Mayerhoffer) László 1855. január 25-én született Szakolcán, Nyitra megyében. Középiskolai tanulmányait szülővárosának gimnáziumában, majd Pozsonyban a Királyi Katolikus Gimnáziumban végezte. 1873-ban kitüntetéssel érettségizett. Ez időre már beérett a Magyar Tudományos Akadémia (1830) matematikus tagjainak ama törekvése, hogy a matematika oktatás színvonalát emeljék és meginduljon a matematikai élet hazánkban. Két központ alakult ki: Budapest és Kolozsvár. Fodor László már Budapesten az 1871-ben alapított műegyetemen kezdhette meg felsőfokú tanulmányait, melyeket egy év elteltével a bécsi műegyetemen folytatott. Először mérnöki szakon tanult, később pedig mennyiség- és ábrázoló geometriát hallgatott. 1878-ban Bécsben, majd 1883-ban Budapesten szerzett középiskolai tanári oklevelet mennyiség- és ábrázoló geometriából.

A besztercebányai főgimnáziumnak 1878-1883 között helyettes-, majd 1883 májusától rendes tanára volt. Rajzoló geometriát, díszítményes rajzot és szabadkézi

rajzot tanított. Feladatának tekintette a tárgykör színvonalas tanítását, figyelembe véve a művészeti jellegű kívánalmakat is. Több, a középiskolások számára készült tankönyve származik ebből az időből. Ezek egy részét társszerzővel írta.

A kolozsvári egyetemen doktorált matematikából, kísérleti fizikából és elméleti asztronómiából. 1887-ben bölcsészeti doktorrá avatták. Ebben az időben jelent meg „A körkonoid metszetei lappal” c. munkája (Kolozsvár, 1886). Ebben a konoid-, azaz kúpfelület síkkal való metszeteit osztályozta.

1887-ben a selmeci főiskola ábrázoló mértan vezetője, *Pöschl Ede* nyugdíjba ment. A megüresedett helyre *Fodor László* is pályázott és nyert.

A Bányászati és Erdészeti Akadémián az ábrázoló geometriát és grafosztatikát, elemző mértant, térképrajzot és szabadkézi rajzot tanított, először II. osztályú rendes tanárként és királyi bányatanácsosként. Előadásait „lebilincselő közvetlenséggel” tartotta, kedvet ébresztett az általa tanított tantárgy iránt. Az ábrázoló geometriából írt tankönyvek mellett foglalkozott gyakorlati kérdésekkel is. 1894-ben jelent meg *Hermann Emil* „Szilárdságtan” c. könyve, melyben a grafosztatika részt írta.

Nagy szerepet játszott az akadémia átszervezésében. 1904-ben a 3 éves akadémia 4 tanéves főiskola lett, az intézmény élén igazgató helyett a rektor állt. 1904-ben I. osztályú rendes tanárrá és királyi főbányatanácsossá nevezték ki és Ő lett az 1904/06. tanévekben a főiskola első rektora, 1906-1908 között prorektor volt. 1904-ben elkerült az ábrázoló mértan tanszékről a gömbháromszögtan és az analitikus térgeometria, valamint a grafosztatika. A megmaradt tananyag így is két féléves volt. Mint a főiskola vezetője, igen nagy felelősséget érzett a magas színvonalú oktatás fenntartásáért. A BKL-ben 1905-ben jelent meg cikke „A selmecbányai m. kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola tanári emlékirata a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában” címmel, melyben többek között ezt írja: „A főiskola feladata eszerint lerakni azt az alapot, mely a későbbi gyakorlati ismereteknek biztos látással való megszerzésére és tudatos fejlesztésére képesít. Minél erősebb, minél széle-

sebb az alap, annál biztosabb, annál tágabb a rajta nyugvó épület: minél többet képes a tudományos kiképzés a főiskolán nyújtani, annál élesebb lesz a szemünk, tágabb a látókörünk, biztosabb az ítéletünk és termelékenyebb az alkotóképességünk. Más szóval, a tudományos nevelésnek a főiskolán többet kell felölelnie, mint amennyit a későbbi speciális tevékenység megkíván.”

A főiskola 1905/06-os tanévbéli helyzetéről is írt cikket: „... a Főiskola eredményei megállják helyüket a budapesti Műegyetem vonatkozásában is.” Ebben a cikkben értesít egy 40 fős könyvtári olvasóterem megnyitására is a főiskolán. Az 1910/12. tanévben ismét a főiskola rektora, majd 1912-1914-ben prorektora.

Selmecbánya társadalmi köreiből is betölt „köztiszteket”, mint pl. a Katolikus Egyházközség elnöke, az Atlétikai Klub ügyvezetője, a Pisztolylövészeti Egyesület elnöke.

1919-ben a cseh megszállás miatt a főiskola, vele együtt *Fodor László* is elhagyja Selmecbányát. 1919-1922 között Sopronban a Károly laktanyában működött a főiskola méltatlan körülmények között. 1922-ben helyezték el a főiskolát a Katonai Főreáliskola épületeiben. Az 1923/24-es volt utolsó tanéve. 37 esztendeig vezette az ábrázoló geometriai tanszéket. A soproni időszakban már egy tanársegéd is segítette munkáját, *Stasney Albert* m. kir. főmérnök.

Fodor László 1924. augusztus 17-én halt meg Sopronban, Budapesten temették el.

A hazai ábrázoló geometriai oktatás úttörője volt. Tankönyvei némelyikét húszezren adták ki és idegen nyelvre is lefordították, sokáig használták a főiskolai és középiskolai oktatásban. Nagy tanáregyéniség, pedagógus és közlekedő tisztán, érthetően megfogalmazó, teremtmény ember volt.

Az előzőekben leírtakért köszönetet mondok *Tóth Mariann* asszonynak segítségéért, valamint a soproni egyetem könyvtárosainak, akik rendelkezésemre bocsátották „*Fodor László* élete és munkássága” c. kiadványukat *H. Temesvári Ágota* és *Vermes Imre* tollából, mely 2000-ben az „Erdészernagyjaink arcképcsarnoka” c. sorozat 10. köteteként jelent meg. Készséges segítségükért ezúton fejezem ki hálás köszönetemet.

MEGHÍVÓ

A Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tisztelettel meghívja a

JÓ SZERENCSET köszöntés elfogadásának 112. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségre.

Az ünnepség **2006. április 7-én (pénteken) 10.30 órakor** kezdődik a várpalotai Jószerencsét Művelődési Központban (Várpalota, Honvéd u. 1.).

Program:

Benkovic István, a MECSEKÉRC Rt. vezérigazgatóhelyettese: *A bátaapáti radioaktív-hulladék tároló föld alatti kutatási- és létesítési programja*

Dr. Stróbl Alajos, az ETE alelnöke: *Aktuális gondok a villamosenergia ellátásban*

Koszorúzás

Állófogadás

Az ünnepségre tisztelettel várjuk!

A Szervezőbizottság

Múlt – Jelen – Jövő?*

DÁNFY LÁSZLÓ okl. vegyész mérnök, a kecskeméti helyi szervezet elnöke

Évek óta nyilvánosan és szűk körű beszélgetésekben próbálnak választ adni egyesületünk jövőjét meghatározó kérdésekre. Amíg a bányász-kohász és öntész szakmák élő elfogadottsága és a szakmai utánpótlásképzés természetes volt, a bőség zavarával kellett szembenézni. Ezért a Múlt kérdéskörével keveset foglalkozom. Ez ma már a krónikairók nemes feladata. A Múlt szép és tanulságos a Jelenre és a Jövőre nézve is.

Mi is ma a Jelen lehetősége? Az egyesület szűkebb szakmakörén belül vannak stabilizáló és destabilizáló elemek. Ma öröm az öntészetről beszélni és a szakma eredményeit és teljesítményét méltatni. A bányászat területén a szilárdásvány bányászat és a kőolaj-, földgáz- és vízbányászat még tartja az egyre gyengülő pozíciót. A szén- és ércbányászat, mint iparág megszűnőben van. Mindennek a globalizált világkereskedelem foglalja el a helyét a jövőben. Ez a tendencia nyilvánvalóan érvényesül a szakmai utánpótláskérdésben is. Átalakult az alma mater és a főiskolai karok is önálló multidiszciplináris intézményekké alakultak át. Ez a folyamat nem állt meg, most is folytatódik a felsőoktatás bolognai folyamata során.

Mindezek előrebocsátásával a kecskeméti helyi szervezet részéről a Jelent a szükséges szakmai önképzésre vagy átképzésre korlátozzuk. Ma már nem vonható össze a heterogén szakterületen dolgozók továbbképzése egy-egy szakmai előadásorozatra. Ma az emberi kapcsolattartást tekintjük a legfontosabb kohéziós erőnek, amelynek alapja és eszköze a selmeci hagyományok lehetséges ápolása. A szakmák gyakorlata és a szakmaközi ökumenia kitereltyesedett. Az OMBKE, az OEE és a GTE, mint szakmai tudományos egyesületek egy lehetséges és szükséges keret ebben a tevékenységben.

Az egykori selmecbányai Schacht kocsmá, amelyet lebontottak az 1860-as években, nem tűnt el nyomtalanul.

Téglái szétszóródtak és most itt hordozzuk azokat szívünkben és értelmünkben. Nálunk is van ebből egy darab és amikor estéről-estére egybegyűlünk, ebből az egy darabból építjük fel a saját Schacht kocsmánkat. Vannak sarokpontok a működésünkben, amelyekhez kötjük magunkat. Baráti társaságok alakultak ki az évek során, akik ha tehetik, közösen vesznek részt egyesületi, egyesületek közötti rendezvényeken, amelyek közül a Szalamander ünnepséget és a Bányász-Erdész-Kohász találkozókat emelhetjük ki.

A Jövő útja csak alapvető koncepció-változással együtt jelölhető ki. Voltak próbálkozások az OMBKE megújítására. Egyesek a név megváltoztatásában látták az integráló szerepkör megerősíthetőségét. Ki kell mondani; a jelenlegi felsőoktatási átalakulásban, a kredit-rendszerű pontgyűjtőrendszerben kiképzett diplomások a szakmai elnevezésüket a Magyar Akkreditációs Bizottság által is elfogadottak szerint szerzik. A karok megnevezését is ez határozza meg, függetlenül attól, hogy az egykori alapszakmáktól történt elmozdulás egyáltalán nem tette szükségessé az alapok elfelejtését. Volt mire építeni! Nem az egyesületünk nevét kell megváltoztatni, hanem a realitásokat is figyelembe véve, fel kell keresnünk az egykori alapszakmáinkhoz közel álló, azokból kiágazó új szakmák hallgatóit. Az OMBKE megalakulását is elősegítő egykori selmecbányai akadémia sajátos belső fejlődését is figyelembe véve, fel kell ajánlani az egyesületünk nyújtotta együvé tartozás lehetőségét és ezt a tényt az alapszabályban is röviden érzékeltetni kell. A lényeg ugyanis az, hogy mindazok, akik elfogadják egyesületünk alapszabályát és jelent számukra valami szakmai kapaszkodót a jelenleg gyakorolt szakmájukon keresztül az a szakmai és szellemi csatlakozási lehetőség, ami a selmec hagyományápolás külsőségeiben és az emberi közösségek kialakításában eddig is meghatározó volt. Ezért örömmel kell elfogadni az OMBKE tagságának ezúton történő megújulását. Nem kell a néhányak által féltett felhígulástól félni, mert a hagyományosan szűk körű szakmai utánpótlás mai helyzetében az ún. felhígulás helyett a lassú megszűnést kell néhány éven belül tudomásul venni. Ki kell nyújtani karunkat az egykori alma mater mai társintézményei felé és akkor lesz megújulás az OMBKE-ben is hosszú távon.

Vivat! Crescat! Floreat! Academia! Vivat OMBKE!

* elhangzott az OMBKE Fémkohászati Szakosztály kecskeméti helyi szervezete 30. éves ünnepi taggyűlésén

Központi Borbála-napi ünnepség

2005. december 2-án a központi Borbála-napi ünnepségen szinte zsúfolásig megtelt a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) Margit körüti tanácsterme.

Az ünnepség elnöksége

Göncz Árpád – aki a rendszerváltás óta minden Borbála-napi ünnepségen részt vett – meleg szavakkal emlékezett meg a bányászokkal való találkozásairól, a bányászat érdekében tett lépéseiről és arról, hogy most is figyelemmel kíséri a magyar bányászat és kohászat helyzetét.

Kiss Péter a kormány nevében köszöntötte a megjelenteken keresztül a bányászat és kohászat területén dolgozókat, köszönve munkájukat. Majd aktuális gazdaságpolitikai kérdésekről adott tájékoztatást.

Hatvani György tényyszerűen értékelte a bányászat és kohászat ez évi eredményeit és részletesen szőtt ezen ágazatok jövőbeni várható helyzetéről.

Ezt követően Kiss Péter *Szt. Borbála Érem*, Hatvani György *Miniszteri Elismerés* kitüntetésekkel adta át.

A kitüntetések átadása után a résztvevők elénekelték a Bányász- és a Kohászhimnuszokat, majd dr. Esztó Péter pohárköszöntője után a megjelentek a rendezők (GKM, BDSZ, MBSZ, OMBKE) vendéglátását élvezhették.

Dr. Horn János

A Borbála-napi ünnepséget a Himnusz elhangzása után dr. Zoltay Ákos, a Magyar Bányászati Szövetség (MBSZ) ügyvezető főtitkára nyitotta meg és köszöntötte az elnökségben helyet foglaló Göncz Árpád volt köztársasági elnököt, Kiss Péter kancellária minisztert, Hatvani Györgyöt, a GKM helyettes államtitkárát, dr. Esztó Pétert, a Magyar Bányászati Hivatal elnökét, Rabi Ferencet, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezet (BDSZ) elnökét, Valaska Józsefet, az MBSZ elnökét, dr. Havelda Tamást, az OMBKE alelnökét, dr. Böhm Józsefet, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánját, majd a megjelent országgyűlési- és EU képviselőket, az állami-, gazdasági-, társadalmi szervezetek képviselőit, a bányászatban és kohászatban dolgozókat.

Kiss Péter kitüntetésekkel ad át

A 2005. évi Borbála-nap alkalmából kitüntettek

„TISZTELETBELI MAGYAR BÁNYÁSZKÉNT” SZENT BORBÁLA-ÉREM kitüntetésben részesült:

Dr. Corina Hebestreit, az EUROMINES igazgatója

Prof. Dr. Pavol Rybar egyetemi tanár, a Kassai Műszaki Egyetem Bányászati kar dékánja

LELKIISMERETES BÁNYÁSZATI TEVÉKENYSÉGÉRT SZENT BORBÁLA-ÉREM kitüntetésben részesült:

Összesen 23 fő, köztük az OMBKE tagja:

Juhász József a Vértesi Erőmű Rt. Központi Bányamentő Állomás bányamentő parancsnoka

Dr. Káldi Zoltán a Veszprémi Bányakapitányság főtanácsosa

Károly Ferenc a MAL Rt. Bauxitbányászati Ágazat műszaki igazgatója

Kovacsics Árpád az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület főtitkára

Neuberger Antal a Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központ bányaműszaki szakértője

Pikli Károly nyugdíjas hites bányamérő
Pusztafalvi János nyugdíjas okleveles bányamérnök
Székeley Jenő a MAL Rt. Bauxitbányászati Ágazat szakszervezeti titkára
Varga János a MOL Rt. Kutatás-Termelés Divízió felszíni technológiai tervezés vezetője
Az OMBKE javaslatára:
Tóth Andrásné a MONTAN-PRESS Kft. ügyvezető igazgatója

**LELKIISMERETES KOHÁSZATI TEVÉKENYSÉGÉRT SZENT BORBÁLA-ÉREM
kitüntetésben részesült:**

Dr. Dutkó Lajos a DAM 2004. Kft. műszaki szakértője
Harrach Walter a Kohászati Lapok nyugdíjas rovatvezetője
Dr. Lengyel Károly a TP Technoplus Kft. ügyvezető igazgatója
Dr. Roósz András a Miskolci Egyetem Fémteni és Képlékenyalakítási Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára
Dr. Vörös Árpád az RDX-REDEX Kft. ügyvezető igazgatója

KIVÁLÓ BÁNYÁSZ kitüntetésben részesült:

Összesen 9 fő, köztük az OMBKE tagja:
Kis Bálint a MOL Rt. Kutatás-Termelési Divízió termelési művezetője

MINISZTERI ELISMERÉS kitüntetésben részesült:

Összesen 8 fő, köztük az OMBKE tagja:
Szilas László a Mecseki Bányavagyon-hasznosító Rt. végelszámoló helyi megbízottja

A fenti névsorban *kiemeltük* azokat, akik a kitüntetést az egyesület javaslatára, elsősorban egyesületi munkájukért kapták, fényképeiket alább közöljük.

Valamennyi kitüntetettnek ezúton is tisztelettel gratulálunk!

Dr. Káldi Zoltán

Kovacsics Árpád

Pikli Károly

Pusztafalvi János

Tóth Andrásné

Dr. Dutkó Lajos

Harrach Walter

Dr. Lengyel Károly

Dr. Roósz András

Dr. Vörös Árpád

Borbála-napi megemlékezés Bükkábrányban

Mint már hosszú ideje, a *Mátrai Erőmű Részvénytársaság* az idén is megrendezte Borbála-napi megemlékezését, melynek szervezésében és lebonyolításában az OMBKE mátraaljai helyi szervezete is tevékenyen részt vett. Az ünnepségre ez évben Bükkábrányban került sor. A rendezvénysorozat az egy éve felavatott Bányász Hősök Emlékművénél koszorúzással kezdődött. Az egybegyűltek előtt *Mata Tibor bányagazgató* tartott ünnepi beszédet. Beszédében szólt Szent Borbáláról és a bányászok életében betöltött szerepéről, valamint a mindennapokra szóló üzenetéről. Ezt követően megkoszorúzták a Bányász Hősök Emlékművét. Koszorút helyeztek el a Mátrai Erőmű Rt. igazgatósága, a környező települések (*Bükkábrány, Vatta és Mezőnyárad*) polgármesterei, a bányauzemek, az érdekképviseltek, valamint a társaság leányvállalatai.

Koszorúzás Bükkábrányban

A megemlékezés után a felolvasóban társasági kitüntetések és szolgálati oklevelek átadására került sor, ahol *Markus Kosma*, az igazgatóság elnökhelyettese köszöntötte a megjelenteket és értékelte az éves munkát. Az esemény állófogadással ért véget.

Kitüntetések átadása

A délután folyamán az ünnepségen részt vevők a helybeliekkel közösen a bükkábrányi római katolikus templomban Borbála-napi misén vettek részt, melyet – *Derekas Barnabás* bányászati stratégiai igazgató megemlékező szavai után – Nagy István esperes celebrált.

A rendezvénysorozatot estébe nyúló, immár hagyományosnak mondható, vidám hangulatú Borbála-napi szakestély zárta a bükkábrányi általános iskola ebédlőjében.

mányosnak mondható, vidám hangulatú Borbála-napi szakestély zárta a bükkábrányi általános iskola ebédlőjében.

Szomor László

Szent Borbála-nap a veszprémi csoportnál

A bányászatnak, ill. a szénbányászatnak hazánkban lassan vége. A Veszprémi Szénbányák ajkai, dudari, balinkai és várpalotai bányáinak működése véget ért. Magyarországon csak egy mélyművelésű szénbánya, a VÉRT (Oroszlány) Márkushegyi Bányauzeme működik. Csupán a múzeumok, bányászati emlékhelyek őrzik az egykori bányák, sok ezer ember munkahelyének emlékét.

A Veszprémi Szénbányák működése időszakában ugyan Szent Borbála még „illegálisban” volt, azonban tisztelete felülemelkedik mindenféle politikai befolyáson. Szent Borbála a maga tisztaságával, áldozatvállalásával olyan emberi értékeket állít példaként elé, amely mindenki számára vállalható. A bányászok sokat emlegetett összetartása, a természeti veszélyek állandó fenyegetése közepette kialakult segítőkészsége, áldozatvállalása mind-mind összeköti a középkori Szent Borbála kultusszal.

Az OMBKE veszprémi szervezete a Nyugdíjas Alapítvánnyal közösen tartotta a megemlékezést Szent

Tiszteletadás az elhunytaknak (fotó: Kovács Anett)

Borbáláról és bányászatunk múltjáról. A volt munkatársak, kollégák szívesen találkoztak és beszélgettek el a múlt emlékeiről, felidézve a bányászok hős korszakát. Az ünnepség alkalmat adott arra is, hogy egyperces néma felállással megemlékezzünk azokról, akik tavaly óta eltávoztak közülünk. Emléküket őrizzük és felidéztük a mai napon. Megemlékezve: *dr. Orosz Elemérről, Trexler Jánosról*. Az ünnepséget *Bács Péter* nyitotta meg, majd átadta a szót *Makrai Lászlónak*, a Nyugdíjas Alapítvány elnökének.

A délutáni program azzal a közös véleménnyel és elhatározással zárult, hogy a bányászati hagyományok és a bányászat emlékének megőrzése érdekében szükség van az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület által támogatott és szorgalmazott összejövetelekre.

Bolyky Zoltán

A bakonyi csoport szakestélye

November 25-én a Bakonyi Erőmű Rt. Művelődési Házában tartotta „Borbála Szakestélyét” az OMBKE bakonyi csoportja. A gyökerektől elszakadt, ám a hagyományt még őrző közösség a Háznagy (*Tamaga Ferenc*), a megválasztott Praeses (*dr. Buzási István*), valamint a Kontrapunkt (*Gál János*) irányításával derűs néhány órát töltött együtt, emlékezve a régi szép időkre.

Káldi Zoltán bevezetőként ismertette a bakonyi csoport szervezeti tevékenységét, részvételét különböző programokon, amit bizonyos mértékig korlátozott a szűkös anyagi helyzet. A selmeci láng három gyertyája Selmecre, Sopronra, Miskolcra és a bányász, kohász, erdész szakmára emlékeztette a „dicső” firmákat.

A Háznagy a házirend ismertetése után a „Komoly Pohar”-ában Szent Borbála kultuszának a bányászok életében betöltött jelentőségére emlékezett. *Káldi Zoltán*, *Gál János*, *Szám Ferenc*, *Gazdag György* vidám történetei, visszaemlékezései fokozták a szakestély derűs hangulatát.

A hagyomány tisztelete, megőrzése, továbbadása emberi kötelesség. Jó a szakmánkra emlékezni, s jó volt újra együtt lennünk.

Kozma Károly

Szt. Borbála-napi megemlékezések Nógrádban

Az OMBKE nógrádi szervezete december 2-án tartotta a hagyományos Szt. Borbála-napi megemlékezést a Bányamúzeumban.

Az ünnepség a bányaudvarban koszorúzással kezdődött. 2004-ben a bánya felújításával párhuzamosan egy emlékpark készült márványoszlopokkal, amire felvésték a nógrádi bányákban százötven év alatt hősi halált halt bányászok nevét. A márványoszlopoknál rövid köszöntő után helyezték el az emlékezés koszorúját. Az ünnepségen a BDSZ nógrádi nyugdíjas szervezete is képviseltette magát.

A könyvtárteremben *Liptai Péter* méltatta a Szt. Borbála-nap jelentőségét a bányászok életében. Utána *Józsa Sándor* szólt röviden az OMBKE salgótarjáni csoport 110 éves évfordulója alkalmából tartott ünnepség tapasztalatairól. Úgy ítélte meg, hogy a nagy előkészületek után méltóan ünnepelte meg a nagyszámú résztvevő ezt a neves évfordulót. Külön köszönet az ország különböző helyeiről érkezett testvérszervezetek küldötteinek, akik jelenlétükkel emelték az est színvonalát!

Befejezőként kötetlen beszélgetés, majd néhány pohár bor és nótázás bizonyította a jó hangulatot.

Hasonló megemlékezésekre került sor a környező bányásztelepüléseken is. A helységek önkormányzatainak támogatásával a nyugdíjas bányász alapszervezetek szervezték az ünnepségeket, melyeknek legtöbb helyen része volt a bányász hősök emléktábláinak megkoszorúzása. Több helyen egy-egy szerény vacsora tette még hangulatosabbá ezt a napot.

Vajda István

Szt. Borbála-napi megemlékezések a sziklatemplomban

A Bányászati Szakosztály budapesti szervezete december 4-én a Szt. Gellért-hegyi sziklatemplomban tartotta hagyományos Szt. Borbála-napi megemlékezését. Tagtársainkkal és a hívekkel zsúfolásig megtelt templomban a szentmisét *P. Botfai Levente* templomigazgató, perjel, pálos-rendi szerzetes mutatta be.

A szentmise kezdete előtt a Kelenföldi Evangélikus Gyülekezet részéről *Petri Gábor*, VI. éves teológushallgató tartott igehirdetést. Az oltár körüli szolgálatot egyenruhás bányász és kohász tagtársaink látták el. Az asszisztencia oltárhoz vonulása után *Tasnádi Tamás* okl. bányamérnök köszöntötte a résztvevőket. A megemlékezés a Bányászhimnusz eléneklésével ért véget.

Dallos Ferencné

Mecseki szakestély Komlón

A két nagymúltú baranyai bányászváros, Pécs és Komló közül most ismét az utóbbi volt a színhelye a 2005. december 2-án tartott „Komlói hagyományos Szent Borbála Szakestély”-nek. A komlói kollégák meg is tették mindent a sikeres lebonyolítás érdekében. A rendezvénynek – amelyen részt vett *dr. Páva Zoltán*, a város polgármestere is – a Komlói Vízmű adott otthont.

A szakestély tisztségviselőinek többsége is a komlói kollégák közül került ki. A szakestély elnöki posztjára *Balás László* alias „Pajesz”-t választották. A háznagy, avagy a Major Domus tisztét nem kis derűtség mellett *Major Géza*, alias „Páter” kapta. *Dr. Turza István*, alias „Csökönys” mint Cantus Praeses vezényelte az éneklést. Kontrapunktként *Pozsár Sándor*, alias „Kopasznyakú Cerberus” visszhangozta az elnök szellemdús mondanóit. A balekokat *Vass Dénes*, alias „Hittérítő” gyűjtötte össze és terelte terítetlen asztalukhoz. A konzekvencia nem csekély teendőit *Pali Sándor*, alias „Házipapucs Váraljáról” látta el.

A szokásos házirend és bevezető énekek után *Benkovics István* alias „Tirpák” mondta a komoly poharat, mely a mecseki bányászat több mint két évszázadának küzdelmeit és eredményeit tekintette át. Ezután több sziporkázó gondolat, vidám és szomorú dal hangzott el.

A balekcsősz és a balekok

A balekcsősz eredményes munkája nyomán három balek: *Páva Zoltán* polgármester, *Radics Kálmán* bányatechnikus és *Keszercze Zsolt*, a Hosszúhetényi Bányász Hagyományörzők vezetője részesülhetett balek-oktatásban, csavaros vizsgáztatásban és megkeresztelésben. A felemelő dalolás és szórakozás után, szakest végén a résztvevők kart-karba öltve énekelték a „Gaudeamus”-t és a „Ballag már a vén diák”-ot.

Dr. Biró József – Hideg József

Szakestélyen köszöntötték Szent Borbálát Dunaújvárosban is

Két évszázadra visszatekintő selmeci hagyományok szellemében szakestélyen köszöntötték december elején, Dunaújvárosban az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület helyi szervezetének tagjai és vendégeik Szent Borbálát, a bányászok és kohászok védőszentjét. A szakestély elnökévé választott *Hevesi Imre* – alias Ózdi Herceg – vagyis a „Legmagasabb Praeses” szigorú rendet tartott, utasításai nyomán dalok csendültek, söröskupák koccantak, vidám és komolyabb felszólalások szórakoztatták vagy gondolkodtatták el a résztvevőket.

Míg a zajos, jókedvű társaság a főiskola menzájának nagytermében a kezdő nótára hangolt, az előtérben *dr. Takács István* kohómérnökkel – alias Pelikánnal – a Szent Borbála szakestély gyökereiről, tradícióiról beszélgettünk.

Ezek a hagyományok a magyar bányász- és kohász-felsőoktatás történelmi helyszínéről, a mai Szlovákia területén fekvő Selmecebányáról erednek. A szakestélyek hagyományai – amelyek alapjait a selmecebányai akadémián tanuló diákok alakították ki – az évek során önálló életre keltek és átörökítődtek, követve az időközben Sopronba, majd Miskolcra települt alma matert. Az akadémia leszármazottjának vallja magát több mai felsőoktatási intézmény, köztük a Dunaújvárosi Főiskola is, a hallgatók ápolják a selmeci hagyományokat. Dunaújvárosban ez a tizenegyedik Szent Borbála szakestély, amelynek megrendezése néhány éve már a budapesti országos ünnepség december elejei időpontjához igazodik.

A nagyteremben az időközben megválasztott elnök utasítására sorra kihunytak a villanyfények és az asztalokon imbolygó mécsvilágok valahai kocsmahangulatot ébresztő fényénél liturgikus rendben követték egymást az események. A kinevezett tisztségviselők elfoglalták hivatalaikat, a Major Domus – *Mihaldinecz László*, alias Mici – ismertette a házirendet, amelynek precíz leírása mellett sarkalatos pontját képezte az est szent italának megnevezése és a fogasztás rendje. Ebből a szakestély avatlatlan résztvevői is megtudhatták, hogy ez estén inni csak sört szabad, azt is csak az elnök külön utasítására.

Az est fénypontja – szó szerint is – a Páter Krampampuli irányításával helyszínre érkező, hatalmas fazéknyi, kísértetiesen lángoló krampampuli lett. A műértő bírálat alá vont forró, édes és meglehetősen erős italból a Fuhrwerkek bőven mertek a kupákba, ilyenformán csakhamar felcsendült az estély hivatalos részének

végét jelentő *Gaudeamus igitur*, amely egyúttal jelzőként is szolgált az összejövetel lazább, kötetlenebb szakaszának kezdetéhez.

DUNAFERR 2005. december 9. – 49. szám G. L.

Szent Borbála-nap Tatabányán

Ezzel a címmel jelentek meg a Tatabányai Önkormányzat plakátjai és szórólapjai a városban 2005. november közepén, amelyeken a közelgő Borbála-nap három napon keresztül zajló eseményeire invitálták a város lakóit. A programokat iskolák, civil szervezetek, az önkormányzat és természetesen az OMBKE Tatabányai Szervezete állította össze, annak lebonyolítását is magukra vállalva.

A többnapos program keretében többek között gyermekrajz-kiállításon, színházi előadásokon, *Szyksznian Wanda* grafikusművész „Madonnák” című kiállításának megnyitóján vehettek részt az érdeklődők.

Természetesen – az ünnep jellegéből adódóan – a Borbála-naphoz leginkább köthető, már hagyományosnak tekinthető események vonzották főleg Tatabánya lakóit. Szombaton az Árpád Szállodában rendezett Borbála-bál nemcsak kiváló hangulata miatt lesz felejthetetlen számunkra, hanem azért is, mert most sikerült először teljesíteni azon korábbi elképzelésünket, miszerint a bálon több legyen a „sima városlakó”, mint a bányász. Véleményünk szerint ugyanis csak a résztvevők korábbi arányának megfordulása lehet a biztosítéka annak, hogy a Borbála-bál „örökké” a város meghatározó eseménye maradjon. Remélem nem tévedünk!

Tatabánya város képviselő-testületének korábbi határozata alapján idén is december 4-én tartották a város ünnepi közgyűlését. A kitüntetettek között üdvözölhetjük a *Rozmaringos Bányász Egylet*et is, akikkel közösen – a szokásosnál is szebben – énekeltük el himnuszunkat, amihez a közgyűlés résztvevői egyöntetűen csatlakoztak. Örömmel konstatálhattuk, hogy a közgyűlésen egyre több a bányászegyenruhát viselők száma, ami nem csak a mi aktivitásunk növekedésének az eredménye, hanem a képviselőké is, akik ünnepi alkalmakon szívesen viselik a bányászok egyenruháját.

A közgyűlést követő polgármesteri állófogadás után városunk lakóival közösen gyűjtöttük meg gyertyáinkat a Borbála-szobornál, amely eseményt a bányászzenekar játéka és a közelből felcsendülő harangjáték tett még ünnepélyesebbé.

A bányászok tiszteletére tartott szentmise után a Borbála-nap befejezéseként a tatabányai bányászok látták vendégül ünnepünk résztvevőit, ahol már oldott hangulatban beszélhettük meg az elmúlt napok eseményeit.

A Borbála-nap szervezői kicsit féltek attól, hogy hosszú lesz a három napon keresztül tartó rendezvények sokasága, de a zárófogadáson mindenről esett szó, csak a fáradságról nem. Búcsúzáskor nem csak jó szerencsét kívántunk egymásnak, hanem azt is, hogy 2006. december 4-én az ideihez hasonló elégedett hangulatban búcsúzhassunk egymástól.

Szabó Csaba

Borbála-napi ünnepek Tapolcán

2005. december 3-án az OMBKE tapolcai helyi szervezetének számos tagja, az inotai és ajkai szervezetek kohász küldötteivel és a tapolcai tüzerek képviselőjével kiegészülve gyűlt össze a város főterén, hogy a szokásaik szerint bányáslámpás, fáklyás szalamanderrel vonuljanak a virágokkal, égő mécsesekkel feldíszített Szt. Borbála-szoborhoz. Itt *Károly Ferenc* titkár tartott rövid beszédet, melyben felhívta a figyelmet arra, hogy védőszentünknek Magyarországon, Grábócon is őrzik egy ereklyéjét.

A társaság a vacsorát a Varjú-fogadóban költötte el, és itt tartották az „Ágazatba tagozódási szakestélyt” is. A szakestély a szokásoknak, hagyományoknak megfelelően zajlott, de engedve a modern technika csábításának a Halimbai Bányaiüzem az előadását a power-point számítógépes vetítéssel tette még mulatságosabbá.

4-én, vasárnap, a tapolcai római katolikus templomban Szt. Borbála tiszteletére bányász-tüzér misét celebrált *Csere Sándor* kanonok. Sajnos, Tapolcán nemcsak a bányászok fogynak, hanem a kiképző központ megszűnésével a tüzerek is. Ennek ellenére nem maradt el a mise utáni „levezető” pezsgőzés sem.

PT

Szent Borbála ereklye Grábócon

Az OMBKE Bányászati Szakosztálya felhívást tett közzé, hogy gyűjtsük össze a bányászathoz, a földtanhoz kapcsolódó emlékeket. E kutatás során a Dunántúlon található, Szent Borbálát ábrázoló műalkotásokat is igyekeztünk felderíteni. E gyűjtés során bukkantunk arra, hogy a Tolna megyében található Grábóc település görögkeleti szerb templomában őrzik a bányászok, tüzerek, építészek, kőművesek, cserepesek, a harangozók és a harangöntők védőszentjeként tisztelt Szent Borbála egy ereklyéjét.

A törökök elől menekülő délszlávok több csoportban érték el Magyarország területét. A görögkeleti szerb szerzetesek 1580-ban érkeztek Grábócra a dalmá-

A grábóci kolostor és templom

ciai szerb Dragovity kolostorból. A szerzetesek az akkor már itt élő szerb családok kérésére, valamint a kedvező hely miatt telepedtek le és építették fel első fatemplomukat.

A krónika szerint 1663-ban már több mint 60 szerzetes élt Grábócon. Ebben az időszakban Szimeon szerzetes Jeruzsálembé zarándokolt, és visszatérve magával hozta onnan Szent Borbála homlokcsontjának egy darabját, amely itt látható a templomban, azóta itt őrzik. Az ereklye egy kis fakoporsóban van. A homlokcsont egy darabja négy kereszt között, egy bársonytakarón található. Mise alatt a kis koporsót egy kis asztalon helyezik el, egy szentképpel együtt, olyan helyen, ahol mindenki megérintheti.

A törökidő után elnéptelenedett kolostorba 1711-ben költöztek vissza a szerzetesek.

A mai templom építése 1761-ben fejeződött be. A templom kelet-nyugati tájolású, nagy tömegű barokk épület. A ma is meglévő barokk kolostorépület 1787-ben épült.

Károly Ferenc

Források:

L. Szabó Tünde: Grábóc, Görögkeleti szerb templom, Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára, 1988.

Markovlyev Krisztina szerzetes főnövére levele (2005. szept. 19.)

Az OMBKE egyéni tagdíjak mértéke 2006-ban

Az OMBKE választmánya 2005. december 16-i ülésén a 2006. évi egyéni tagdíjak éves mértékéről a következők szerint döntött:

a.) az egyéni tagdíj összege évi	6000 Ft
b.) a 70 év alatti nyugdíjasok, a családtagok, a tanulmányaikat befejező munkanélküli pályakezdeők 2 évig, a nappali képzésben résztvevő doktoranduszok részére évi	3000 Ft
c.) a diákok és a 70 évet betöltött nyugdíjasok esetében évi	1000 Ft
d.) a tiszteleti tagoknak	önkéntes mértékű

A helyi szervezetek és a szakosztályok elnökei indokolt esetben méltányossági alapon továbbra is élhetnek egyedi elbírálás alapján a tagdíjsökkentési jogukkal.

A befolyt egyéni tagdíjaknak 30%-a a helyi szervezetek működésére fordítandó.

A tagdíjakat a kiküldött csekken kérjük 2006. május 30-ig befizetni.

Budapest, 2006. január 4.

Dr. Gagy Pálffy András
ügyvezető igazgató

Szalamander – 2005

„*Ha Selmec hív mi ott leszünk ...*” énekelte a világörökség részét képező felvidéki városban az a mintegy 550 fő, aki 2005. szeptember 9-én Magyarország különböző részeiből érkezett Selmecebányára, a Szalamander ünnepségre. Ezen ünnepségnek az adott különlegességet, hogy több évi kitartó tárgyalást követően most került sor az OMBKE megalapítását hirdető magyar és német nyelvű emléktábla felavatására a hajdani Akadémia erdészeti pavilonja, a mai erdészeti középiskola falán.

A hivatalos ünnepség délután két órakor kezdődött a Szent Katalin templomban, ahol Selmecebánya városa és a Selmecebányai Bányászati Egyesület tartotta szokásos bányásznap ünnepségét. Ezen az OMBKE-t *dr. Tolnay Lajos* elnök és *Moravitz Péter* tiszteleti tag képviselte.

Koszorúzás

Egyesületünk tagjai a korábbi éveknél is nagyobb létszámban délután fél háromkor gyülekeztek a selmecebányai temető előtt, hogy megkoszorúzzák nagy szakmai elődeink sírjait. Előzőleg a síremlékeket az Ifjúsági Bizottság tagjai Sándor Balázs irányításával és Moravitz Péter segítségével rendbe hozták.

Péché Antal és családja síremlékénél *dr. Gagyí Pálffy András* okl. bányamérnök, ügyvezető igazgató mondott beszédet, Péché Antal halálának 110. évfordulójára emlékezve. Az OMBKE nevében *dr. Hevela Tamás* alelnök helyezte el a koszorút. A sírt megkoszorúzták a dunaujvárosi főiskolások és a miskolci egyetemisták is.

Faller Károlyra és a Faller családra *Clement Lajos* okl. kohómérnök emlékezett és az egyesület nevében *dr. Dúl Jenő* alelnök helyezte el a koszorút.

Farbaky Istvánra Hermann György okl. bányamérnök emlékezett. Az egyesület nevében *Huszár László* helyezte el a koszorút.

Végül *Kerpely Antalra dr. Lengyelne Kiss Katalin* okl. kohómérnök, az Öntészeti Múzeum vezetője emlékezett és a síremlékre *dr. Sohajda József* alelnök helyezte el a koszorút.

(A koszorúzás során elhangzott beszédek e beszámoló után a 43. oldalon ismertetjük.)

A síroktól a mintegy kétszáz fős csoport együtt sétált át az Óvár udvarába, hogy megkoszorúzza az OMBKE választmányi tagjainak közreműködésével helyreállított '48-as Honvéd szobrot. Nemzeti Himnuszunk eléneklését követően *dr. Tolnay Lajos*, az OMBKE elnöke az egyesület választmányja által adományozott zászlót adott át a Dunaújvárosi Diákegyletnek, melyet *Hetey Tamás* vett át. A Honvéd szobor talapzatához *Kovacsics Árpád* főtítkárr és *dr. Lengyel Károly* főtítkárhelyettes, továbbá a főiskolások és egyetemisták helyezték el a koszorút. Az ünnepség a Kossuth-nóta eléneklésével zárult.

Szalamander felvonulás

Az esti Szalamander felvonuláson az ötszáz főt meghaladó magyar csoport az egyesület zászlóit követve

kart-karba öltve, bányász-kohász nótákat énekelve, jókedvűen vonult végig Selmecebánya főutcáján. A fegyelmetts csoport megjelenése az út két oldalán összegyűlt tömeg nagy tetszését váltotta ki. A felvonulást követően a város legkülönbözőbb helyein hangzottak fel a közismert bányász-kohász nóták.

Táblaavató ünnepség

Másnap, szombaton az Akadémiánál folytatódott az ünneplés, ahol felavatásra került az a két emléktábla, amely az OMBKE megalakulását hirdeti magyar és német nyelven. A jelenlegi erdészeti középiskola előtt, amelynek épületében 1892-ben az OMBKE megalakult, több mint kétszázötven fő ünneplő gyűlt össze.

Az ünnepséget megtisztelték a Selmecebányai Bányászati Egyesület tagjai, akik az ünnepség kezdetén szlovákul énekeltek el a Bányász Himnuszt. Ezt követően *Ing. Rudolf Valovics*, az erdészeti középiskola igazgatója és *Ing. Marian Lichner* polgármester köszöntötte a jelenlévőket. *Dr. Tolnay Lajos* megköszönte a középiskola igazgatójának és a polgármesternek, hogy az egyesület több évi kezdeményezése után a tábla elhelyezése végül sikerrel járt.

A két új és a korábban már meglévő szlovák nyelvű tábla alá magyar és szlovák nemzeti szalaggal díszített koszorúkat helyeztek el *dr. Tolnay Lajos* elnök, *Kovacsics Árpád* főtítkárr, *Marian Lichner* polgármester, *Ru-*

dolf Valovics iskolaigazgató valamint *dr. Josef Karabely*, a selmecebányai egyesület elnöke. Ezt követően a selmecebányai Bergschule alapításának 270. évfordulójára emlékezve *dr. Dúl Jenő* alelnök tartott megemlékezést. Az ünnepség az erdész, bányász és kohász himnusz eléneklésével zárult.

Az ünnepség végeztével *Rudolf Valovics* igazgató meghívta az OMBKE vezetőit, hogy tekintsék meg azt az első emeleti termet, ahol az egyesület megalakult. Sajnos, a belépés minden jelenlévő érdeklődő számára nem volt megoldható. Az igazgató itt röviden ismertette az épület történetét, majd az egyesület jelenlévő tagjai a „*Ballag már a vén diák...*” éneklésével búcsúztak a teremtől és az épülettől. Az épület bejárata előtt az egyenruhás egyetemisták és főiskolások díszsorfala között vonultak ahhoz a lépcsőhöz, ahol az immár szokásos csoportképek elkészültek.

Fogadás a polgármesternél

A táblaavatást követően *Ing. Marian Lichner*, Selmebánya polgármestere a városháza dísztermében fogadást adott az OMBKE vezetői részére. Az ünnepség kezdetén *Maria Petrova* nagy átéléssel elszavalta az általa írt, Selmebányáról szóló magyar verset, melyet a jelenlévők meghatódottan hallgattak.

A polgármester rövid üdvözlő beszédében elmondta, hogy a világörökség részét képező Selmebányára látogatott a közelmúltban az UNESCO főtitkára. Elhatározták, hogy hat képet készítenek a város történetéről. Köztük az egyik a Bányászati Akadémiához kapcsolódik. Az első kép már elkészült, melyet előző nap avattak fel. Továbbá jövőre helyrehozzák a Líceumot, ahol Petőfi Sándor emléktáblája is látható.

Elismerő szavakat mondott az előző napi Szalamander felvonuláson résztvevő OMBKE küldöttség fegyelmzett és impozáns megjelenéséről. Külön hangsúlyozta, hogy „*ma már az OMBKE nélkül nem lenne igazi a Szalamander felvonulás*”.

Dr. Tolnay Lajos elnök az OMBKE tagsága és vezetősége nevében megköszönte a polgármester szavait és átadta az egyesület ajándékát: Csontváry Kosztka Tivadar összes festményét tartalmazó albumot, melyben megtalálható a Selmebánya látképét tartalmazó híres festmény is.

OMBKE kirándulás

A Selmebányai rendezvényen részt vevő több helyi szervezet tett kirándulást a város környékén és megtekintették az itteni nevezetességeket. Az OMBKE központ a korábbi évekhez hasonlóan a Szalamander ünnepséghez kapcsolódva Budapestről indulva szervezett autóbuzsós kirándulást.

Pénteken a selmebányai *Leányvár* (Új vár) megtekintése után az előzőekben felsorolt közös programokon vettek részt. A Leányvár 1554-1571 között épült a dombtetőn négy saroktoronnyal, reneszánsz stílusban. A török ellen emelték és 24 ágyúval szerelték fel. Helytörténeti múzeum működik benne.

Krasznahorka vára

Szombaton a Rozsnyó melletti aragonit-barlang szépségeiben gyönyörködtek. Az itt látható aragonit képződmények egyedülállónak számítanak; a fűcsomószerű, burjánzó alakzatok a barlang számos termében változatos formában és méretben találhatók meg. Az aragonit képződmények a mészkőbarlangokban lezajló vegyi folyamatok hatására alakulnak ki, azonban a hagyományos cseppkövekkel ellentétben minden irányban nőnek.

Délután az egész Felvidék talán leghíresebb és leglátogatottabb várát, Krasznahorka várát „hódították meg” az idegenvezetővel. A vár kuruc hírét annak köszönheti, hogy Rákóczi fejedelem a rozsnyói országgyűlés idején a vár emeletén lakott. A várban berendezett múzeum száz év szokásait és a középkori magyar történelem néhány fejezetét mutatja be. Egy kis konyhaeszköz bemutató után korról korra lehet haladni a bebútorozott szobákon, termeken keresztül. A vár leghíresebb attrakciója az a mumifikálódott tetem, amely üvegkorsóban a kápolnában található.

Vasárnap, Betléren a mai franciás formáját 1880-ban elnyerő Andrassy vadászkastélyt nézték meg, amelyet az UNESCO segítségével, magyar szakemberek bevonásával újírtottak fel. Szlovákia egyik legszebb és legértékesebb kiállítása működik itt, amely egy gazdag felvidéki arisztokrata család lakáskultúrájába és egy végérvényesen elmúlt világba enged bepillantást. Jelenleg abban a formájában látható, ahogyan az Andrassy család 1944-ig használta, így berendezettségével lakott kastély benyomását kelti. A fényűzően, mégis otthonosan berendezett szobákban a család tagjai által összegyűjtött egzotikus kincseket, afrikai vadászfelszerelést, egyiptomi múmiát, elefántlábat is megcsodálhattak. Különlegessége még az Andrassy Lipót által 1793-ban alapított barokk könyvtár. A kastélyt angolpark öleli körbe, amely kacskaringós kavicsos útjaival, halastavával, vízcsésével romantikus benyomást kelt.

Aggteleknél tértek vissza Magyarországra, és Rudabányán *Hadobás Sándor* múzeumigazgató, a helyi szervezet elnöke tárlatvezetésével megnézték az Érc- és Ásványbányászati Múzeumot. A kiállítótermekben bemutatott ásványgyűjtemény bámulatba ejtette a látogatókat. Geológiai ismertetést *dr. Vitális György* okl. geológusmérnök tartott, a rudabányai bányászat jelenét és múltját *Sóvágó Gyula* okl. bányamérnök elemezte. A bányaszerencsétlenségben elhunytak rudabányai emlékhelyének megkoszorúzása után Alsótelekesen bográcsos, birkapörköltös vendéglátásban részesültek *Véres Imre* tagtársunk lovastanyáján.

GPA

A Szalamander ünnepség fényképei a 29-30. oldalakon láthatók. A fényképeket a szövegtől – a salgótarjáni, miskolci és kecskeméti jubileumi ünnepségek képeihez hasonlóan – a színes megjelentetés miatt különítettük el.

Szerkesztőség

A selmecebányai nagyjaink emlékére elhangzott beszédek

(Selmecebánya, 2005. szeptember 9.)

Dr. Gagy Pálffy András:
110 éve hunyt el Péch Antal

Jó szerencsét! Talán ez az a helyszín, aminél nincs méltóbb, hogy ezzel a szép magyar bányász-kohász köszöntéssel üdvözljük egymást. Hiszen itt állunk, annak a bánya- és kohómérnöknek a sírjánál, aki 111 évvel ezelőtt javasolta ezen köszöntés bevezetését. Ha ezt a köszöntést halljuk, bárhol a Kárpátok ölelte tájon, tudjuk, hogy barátok közt vagyunk, akiknek Selmecebánya az ősi Alma Matert jelenti, függetlenül attól, hogy hol tanulta szakmáját.

A közbeszéd szerint a Szalamander ünnepség alkalmával a selmeczi professzorok sírjait koszorúzzuk meg. Ez nem pontosan fedí a valóságot. Valójában szakmai nagyjaink emlékének áldozunk, hiszen Péch Antal nem volt a Selmeci Akadémia tanára. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja volt, gyakorlati bányamérnök és egyben kohómérnök is, feladatát teljesítő hivatalnok, egyesületszervező, lapalapító és mindenek felett magyar hazafi. Diákkori barátja, Kerpely Antal a Magyar Tudományos Akadémián tartott emlékbeszédében Péch Antalról, mint a „legnagyobb magyar bányász”-ról emlékezett meg.

Péch Antal életéről és jelentőségéről hosszan lehetne beszélni. Most csak életének néhány kiragadott mozzanatára szeretnék utalni. A nagyváradi elszegényedett ácsmester fia gyalog ment Selmecebányára, ahol a hallgatóknak nem kellett tandíjat fizetniük, sőt ösztöndíjban is részesülhettek. 1842-ben kitűnő eredménnyel fejezte be tanulmányait.

Huszonhat évesen élte meg a forradalmat és a szabadságharcot. Nem volt forradalmár, csak mint minden magyar, tette a dolgát. Kossuth pénzügyminisztériumában több selmeczi hallgatóval együtt szolgálta az új felelős kormányt és a Honvédelmi Bizottmányt. Hajnau vérbírósága mint hivatalnokot elengedte. A további kincstári szolgálat feltételeként azonban Péch Antal nem volt hajlandó megtagadni 48-as múltját, ezért kényszerűségből külföldön vállalt munkát, ahol helytállt. Ruhr-vidéki tevékenységét elismerés övezte. Az emigrációt mindig átmeneti állapotnak tekintette és németföldön született gyerekeit magyarnak nevelte.

Amikor hazájába visszatért, Recsken kapott feladatot egy magáncégnél. Nagyvonalú, merész terveihez, melyet az ércdúsítás és kohósítás műszaki fejlesztésére alapozott, nem tudott támogatást szerezni a csak a pillanatnyi haszonban érdekelt magántulajdonostól.

Ekkor is és a későbbiekben is hangoztatta, hogy a bányászatot nem lehet kizárólag a gyors haszonszerzésben érdekelt magántulajdonosokra bízni. Hangsúlyozta, hogy a hosszú távú befektetésekben és technikai fejlesztésekben az államnak szerepet kell vállalnia. A bányászat ugyanis nem csak profitszerző tevékenység, hanem népességmegtartó erő, kultúrát teremt, biztosítja

egy-egy országrész megélhetését. Rámutatott a hazai termelés fontosságára. Ezt a nézetét akadémiai székfoglaló beszédében és országgyűlési felszólalásaiban is hangoztatta. Ma is szüksége lenne országunknak és szomszédainknak olyan tekintélyes szakemberekre, mérnökökre, közgazdászokra és politikusokra, akik a Kárpát-medence egészének természeti erőforrásait koncepciónálisan tudják értékelni.

A kiegészítést követően, mint szakemberre, számtalan feladat megoldását bízták rá. Részt vett a vajdahunyadi vasgyár létesítésében, a diósgyőri vasgyár létrehozásában, a zsilvölgyi széntelep felfedezésében, a kokszozási kísérletekben és számos más szakmai kérdés megoldásában.

Széles körű szakmai tevékenysége mellett sokat fáradozott a magyar szakmai nyelv megeremtésén. E célból alapította meg 1868-ban azt a Bányászati és Kohászati Lapokat, melyet ma is egyesületünk fő összetartó erejének tartunk. Két évig ő volt a lap főszerkesztője is, melyet Kerpely Antal vett át tőle.

1873-ban kinevezték a selmeczi bányagazgatóság élére, mely kinevezéssel tulajdonképpen félre akarták állítani. A veszteségességre ítélt selmecebányai bányászatnak azonban új lendületet adott, hogy németországi tapasztalatai alapján bevezette a sűrített levegős fűrészt, és mindenki meglepetésére gyorsan befejezte a bányavíz emelését feleslegessé tevő II. József altárót. Ezzel hosszú évtizedekre megalapozta a bánya termelését. Ezt követően Selmecebánya díszpolgára lett, és 1889-ben országgyűlési képviselőnek is megválasztották.

Még megérte, hogy 70 éves korában, 1892-ben az általa kezdeményezett Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület megalakult, melynek Farbaky Istvánnal együtt *tiszteleti tagja* lett. Halála előtt egy évvel, Péch Antal javaslatára az egyesület elfogadta, hogy úgy köszönjünk: Jó szerencsét!

Péch Antal sírja közelében több családtagjának sírkövét is látjuk. Péch Antal selmecebányai kinevezésével ugyanis segíteni kívánt szegényebb családtagjain, akiket ide hozatott. Selmecebánya hideg és nedves éghajlata következtében azonban többen közülük tüdőgyulladásban elhunytak.

Péch Antalnak és családjának számtalan leszármazottja él, a Tudományos Akadémiának és a Parlamentnek is tagja volt, sírja mégis méltatlanul elhanyagolt volt. Péch Antal nagy családja és tisztelői azonban mi vagyunk, a magyar bányász-kohász társadalom, az OMBKE tagjai. Emlékének méltó őrzése a mi erkölcsi kötelességünk! Ezért az Öntészeti Szakosztály ifjúsági bizottsága *Sándor Balázs* vezetésével elhatározta, hogy a síremléket a mostani Szalamander ünnepségre rendbe hozza. Megelégedéssel nyugtázhatjuk, hogy e vállalásukat teljesítették. Köszönet a *Jagicza István* által vezetett Patina Öntöde Kft.-nek és *dr. Sohajda József* Csepel Me-

tall Kft.-jének, hogy az öntöttvas kerítés felújítását elvégezték, és Moravitz Péter tiszteleti tagunknak, aki a felújítás szervezésében fáradhatatlan segítséget nyújtott. A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának díákjai *dr. Böhm József* dékán úr védnökségével vállalták a síremlék évenkénti karbantartását.

Végül, Péch Antal halálának 110. évfordulója alkalmával, két javaslatot kívánok tenni:

Az OMBKE tanácsterméből hiányzik Péch Antal mellszobra, melynek gipsz másolatát korábban az OMBKE készítette. Ezt valahol egy székesfehérvári raktárban látták utoljára. Ha még fellelhető, keressük meg!

Időszerű lenne napirendre tűzni Péch Antal életrajzának kiadását, melynek befejezetlen kézírata a soproni múzeumban keresendő.

Ezen cselekedeteinkkel is tisztelegjünk a legnagyobb magyar bányász emléke előtt!

Hermann György: Emlékezés Farbaky Istvánra

Farbaky István bányamérnök 1837. augusztus 15-én született Nyíregyházán. Tanulmányait a selmecbányai Bányászati Akadémián végezte. 1859-től ugyanitt a Matematika, Mechanika és Általános Gépszerkezettan Tanszéken tanársegéd volt, majd 30 éves korában rendes tanárrá nevezték ki. Matematikát, mechanikát és gépészetet adott elő.

1872-re kialakultak azok a kedvező feltételek, amelyek lehetővé tették, hogy a bányászati és kohászati ismeretek továbbfejlesztésének szándékával az akkor működő nyolc tanszék mellett újabb tanszékeket szervezzenek. Ekkor alakítják meg az Általános és Vágyári Géptan Tanszéket, melynek vezetését *Farbaky Istvánra* bízták.

1876-tól 1892-ig, hatszori újraválasztással az Akadémia igazgatója. Amikor 1892-ben Selmecebánya országgyűlési képviselőjévé választották, mint tanszékvezető nyugalomba vonult.

Jelentős szerepe volt a bányászati, kohászati, valamint a vele kapcsolatos tudományok fejlesztésében és magyar szaknyelvének kialakításában. Több bányászati, kohászati és kémiai szabadalma ismeretes, s szakirodalmi tevékenysége is számottevő. Az első volt a magyar műszaki irodalomban, aki a fogaskerekek számításával és ennek egyszerűsítésével foglalkozott. Nagy érdemei voltak a bányászat és a vele rokon iparágak fejlesztésében, az erdészeti oktatás magyar nyelvűvé tételében és az „Erdészeti Lapok” megalapításában is.

Farbaky István nevét a tanártársával, Schenek Istvánnal közösen feltalált nagy teljesítőképességű világítógáz fejlesztő készülék és akkumulátor tette világhírvé, melyet a Magyar Tudományos Akadémia Marczibányi-díjjal jutalmazott. Nyugalomba vonulása után tevékenyen részt vett a gazdasági életben.

1881-1892 között és 1910-ben a Bányászati és Kohászati Lapok szerkesztője. Már 1885-ben részt vett az OMBKE első alapszabály tervezetének kidolgozásában. Alapítója és Péch Antallal együtt első tiszteleti tag-

ja, majd alelnöke volt az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek. 1917-től tiszteleti elnöke.

91 éves korában, 1928-ban hunyt el Selmecebányán.

Clement Lajos:

Megemlékezés Faller Károlyról és a Faller családról

Faller Károly fémkohómérnök, a bányászatban és a kohászatban ismert Faller család tagja, Selmecebányán született 1857-ben. Tanulmányait a selmecbányai Akadémián végezte, ahol 1876-ban szerzett oklevelet. 1882-ben nevezték ki tanárnak Selmecebányán. Kilenc év oktatás után 1891-94 között több állami fémkohóműnél dolgozott. 1894-ben az Akadémia Fémkohászattani Tanszékére hívták meg, ahol a tanszék vezetője volt az 1913-ban bekövetkező haláláig. Munkásságából kiemelendő a négykötetes „Fémkohászati Kézikönyv”, mely 1896-1904 között jelent meg és 16 fém kohászatát tárgyalja. Ez az első, és jó ideig az egyetlen, magyar nyelvű fémkohászati munka volt. A pénzverészeti irodalom magyar nyelvű megteremtője. 1912-ben az erdélyi jád-völgyi bauxitok kohósítására vonatkozó tanulmányt készített, amely alapja lett a magyar alumíniumkohászat kibontakozásának.

A Faller család tagjai több generációra visszamenőleg jeles képviselői a hazai bányászatnak és kohászatnak. Így meg kell emlékeznünk a család első kiemelkedő alakjáról, Faller Gusztáv bányamérnökről, az Akadémia nemzetközi tekintélyű bányászati professzoráról, Faller Jenőről, a soproni Bányászati Múzeum megalapítójáról, és ifj. Faller Gusztáv bányamérnökről, a 2000-ben eltávozott kollégánkról, akihez sokunkat a közös munka emléke fűz.

Dr. Lengyelné Kiss Katalin:

2007 legyen Kerpely Antal emlékére

A korán árvaságra jutott *Kerpely Antal* 1839-ben született Arad megyében szegény szülők gyermekeként. Elemi iskoláit rokoni segítséggel végezte. Utána saját munkájából kellett eltartania magát. A dognácskai bányahivatal irnokaként magánúton végezte a gimnázium alsó négy osztályát. A kenyérért való küzdelem évei edzették meg és tették később mintaképévé mindazoknak, akik származási előjogok nélkül, kizárólag munkával szereznek maguknak becsületet.

Kiváló munkája elismeréseképpen 18 éves korában az Osztrák-Magyar Államvasút Társaság igazgatóságához helyezték. Itt támogatást és szabadságot kapott, hogy elvégezhesse a selmeci Bányászati Akadémiát. Mivel nem volt érettségije, rendkívüli hallgatóként iratkozott be.

Mérnöki pályáját 1862-ben Ruszkabányán kezdte: nagyolvasztót tervez, épít, melyet saját szabadalmú vascsöves léghévitővel szerel fel. További szabadalmakat is kidolgoz, majd 1866-ban megbízzák a vajdahunyadi vasgyár tervezésével.

Mérnökgyakornok korában megkezdte egyik legkiemelkedőbb évkönyv-sorozatát, a híres „Berichte über

die Fortschritte der Eisenhüttentechnik” írását. Ennek első kötete 27 éves korában jelenik meg Lipcsében, melyet még 28 kötet követ. Így 20 éven át magyar tudós munkája tájékoztatja a világot a vaskohászat fejlődéséről, ami nemcsak Kerpelynek, hanem hazájának is dicsőségére volt.

1868-tól 1881-ig a Selmecbányai Akadémián a Vaskohászati Tanszék tanára. Tanári pályafutása alatt olyan szakirodalmi tevékenységet fejtett ki, mint hosszú évtizedekig senki más. Európai hírnevet szerzett magának. Szerkeszti a Bányászati és Kohászati Lapokat, melyben számtalan szakcikkből tájékoztatja pályatársait. Elsősorban Kerpelynek köszönhetjük, hogy a 19. század magyar vaskohászati üzemeit és a külföldi kohászat fejlődését teljes részletességgel ismerjük. 1874-ben „Magyarország vaskövei és vasterményei” c. könyvéért a

Magyar Tudományos Akadémia a Marcibányi-díjjal tüntette ki. 38 éves korában, 1877-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

1881-ben meghívást kapott a kincstári vasgyárak vezetésére. A zilált helyzetben lévő kincstári vasműveket rendbe hozza, tervei alapján és vezetésével felépítik a vajdahunyadi kincstári vasművet.

1907-ben, 68 éves korában hunyt el. Mint kohómérnök, oktató, szakíró, gazdasági vezető és ember, korának legkiválóbb egyéniségei közé tartozott, s nemcsak kortársainak, hanem a mai kohásznemzedéknek is példaképül szolgál. Egyesületünk Kerpely Antal emlékére emlékermet alapított. Mivel 2007-ben lesz Kerpely Antal halálának 100. évfordulója, javaslom, hogy az OMBKE ezt az évet tekintse Kerpely Antal emlékévének.

Egyesületi ügyek

Az OMBKE Salgótarjáni Osztályának 110 éves jubileuma

Egyesületünk Nógrádi Helyi Szervezete november 11-én ünnepi rendezvénnyel emlékezett meg megalapításának 110. évfordulójáról. Szakmáinknak megfelelően a Bányamúzeumban, illetve az Acélgvári Kultúrházban fogadtuk az érkező vendégeket. Az első programpont a Bányamúzeum, illetve az Acélgvár megtekintése volt.

Külön ki kell emelni, hogy a Bányamúzeum föld alatti bemutatóhelye egy évvel ezelőtt pályázati támogatás elnyerésével jelentős felújításon ment át, és így sok újdonságot lehetett látni. Az idősebb bányász kollégák kicsit megilletődve mentek be a bányába. Jó volt látni a működő gépeket, felidézni a régi élményeket, újra beszívni a jellegzetes bányalevegőt. Mosolyogva fogadták az „egy föld alatti műszak” teljesítésének bejegyzését.

Az Acélgvár tulajdonosának megbízásából *Kormos Gábor* termelési vezérigazgató-helyettes és *Szikora György* munkaügyi vezető fogadták a vendégeket. *Kormos* úr rövid tájékoztatást adott az elmúlt 3 évben – a privatizálás óta – történt eseményekről és arról, hogy az akkor még veszteséges termelés mára lényegesen átalakult, az idén már nyereséges üzletévet fognak zárni. Ezután megtekintettük a LAFIL üzemet, ahol hengerhuzalból kiindulva sokféle lapos terméket gyártanak többfokozatú hideghengerléssel, láttuk a hosszvarratú hegesztett cső- és zártszelvény gyártást és a SILCO hideg-hengerművét. Lényeges változást jelent valamennyi hidegalakításnál, hogy a pácolást mindenhol megszüntették, 2 éve mind a hideghengerműben, mind a huzalgártásnál csak mechanikus eljárásokkal távolítják el a revét.

Az üzemeket járva láthattuk, hogy az egész gyárterületen folyik a rendcsinálás, az erősen viharvert, évszázados és feleslegessé vált épületeket lebontják, és sokfelé parkosítanak. Ennek egyik szép mozzanata, hogy a dolgozók ültetnek fákat és gondoskodnak róluk. Az egyik parkrészben több, régi kovácsológvári gépet állítottak fel, megőrizve a múlt gépi eszközeit.

E gyárlátogatás után a kohász vendégekkel megkoszorúztuk a *nagyiroda* épületen 1993-ban elhelyezett *Borbély Lajos* emléktáblát, aki az Acélgvár kiemelkedő vezetője volt a XIX. sz. végén és a XX. sz. elején, de sokat tett az OMBKE megalapításáért is, annak legelső alelnökei közé is megválasztották.

1995-ben, a centenáriumi ünnepség alkalmával emléktáblát avattunk az Acélgvári Kultúrház falán, mivel ebben az épületben alakult meg a nógrádi osztály 1895. december 1-jén. A táblánál minden évben elhelyezzük az emlékezés koszorúját. Idén az acélgvári zenekar fogadta a megjelenteket és a helyi szervezeten kívül koszorút helyeztek el a Kohász Művelődési Központ Egyesület és az Erdélyből érkezett ó-radnai bányász vendégeink is. Mindkét táblánál *Liptay Péter*, a helyi szervezet elnöke mondott rövid beszédet, majd a Kultúrház nagytermében – amelyben 110 évvel ezelőtt az alakuló gyűlés is megtartották – került sor az ünnepségre.

Az egyesületünk jelenlévő vezetői, *dr. Tolnay Lajos*, *dr. Gagy Pálffy András* és *Huszár László* mellett sok testvérszervezet képviseltette magát mind a Bányászati, mind a Vaskohászati Szakosztályok helyi szervezetei közül Budapestről, Dunaujvárosból, Székesfehérvárról, Tatabányáról és az Egyetemi Osztálytól. Az üdvözlések után *dr. Tolnay Lajos* köszöntötte az ünneplő helyi szervezetet és az ott folyó munka elismeréseként az OMBKE *Nagyplakett* kitüntetését adta át. Egyesületi munkáért oklevelet vehettek át az egykori és jelenlegi tisztségviselők.

A visszaemlékező beszédeket *Liptay Péter* elnök kezdte, aki átfogó képet adott az eltelt 110 évről. Ezt *Józsa Sándor* alelnök a helyi bányász szervezet eseményeivel egészítette ki, majd *Ürmösy László* nyugdíjas vezérigazgató mondta el emlékeit a szervezeti élet alakulásáról. Ő 55 éve tagja az Egyesületnek, 1963-tól a salgótarjáni gyár vezetőjeként segítette az egyesületi életet. Az utolsó előadó *Kiss Ildikó* művelődésszervező volt, aki nemrég fejezte be főiskolai tanulmányait és diplomatervét az egyesületek működéséről, kialakulásáról írta. Előadása végén a diplomatervének egy példányát átadta a nógrádi helyi szervezetnek, mivel itt sok információval segítettek őt a diplomaterv elkészítésében.

Az ünnepség után a szervezők állófogadásra invitálták a résztvevőket. Ezalatt ki-ki beszélgethetett a régen látott ismerősökkel, vagy éppen új ismerősökre tehetett szert. A finomságok elfogyasztásával megerősödtek a résztvevők s kezdetét vette a záró rendezvény, azaz a hagyományos keretekben zajló szakestély. Az ünneplő szervezet e neves esemény alkalmára emlékkorsót készítettett, amit sokan megvásároltak, és a szakestélyen „bejárva” emlékként vitték magukkal Salgótarjából.

A szokásos „procedúrával” megválasztották a szakestély

elnökét, aki – talán nem egészen véletlenül – a helyi szervezet jelenlegi elnöke lett. A himnuszok eléneklése és a „Vendégköszöntő” dal után a Háznagy kinevezése és a Házi rend ismertetése következett, különös tekintettel az ó-radnai vendégekre, akiknek először volt részük a szakestély örömeiben, ezért az EKS, Tükrös és Lefety vezényszavak számukra még újak voltak. Természetesen kinevezésre kerültek a többi tisztségviselők is. No és sokat nótáztunk a begyakoroltabb dalokból. Az együtt nótázás érdekében a dalszövegeket projektorral kivetítettük – nemcsak a kezdők részére. Az ünnepi krampampulira a szünet után került sor, amikor egy ideig a Háznagy, *Józsa Sándor* vette át az est irányítását.

Gyorsan elszaladt az idő, amit több vendég színvonalas hozzászólásai is segítettek. A társaság a hivatalos zárás és „A szakestély végére” nóta után megkezdte a visszavonulást, azaz kisebb csoportokban távoztak s kívántak további eredményes munkát az ünneplő szervezetnek. A lámpákat a teljes levonulást követően, éjfél után lehetett kikapcsolni.

Józsa Sándor – Liptay Péter

Az eseményről készült fényképek a 32. oldalon, a 110 évre való visszaemlékezés 11. oldalon, Kiss Ildikó előadása a 25. oldalon található.

Szerkesztőség

50 éve alakult meg az OMBKE Egyetemi Osztálya Jubileumi Szakmai Nap a Miskolci Egyetemen 2005. november 10.

Az OMBKE Egyetemi Osztálya Jubileumi Szakmai Napot rendezett 2005. november 10-én a „Bányászati és Kohászati Felsőoktatás helyzete, jövője” címmel abból az alkalomból, hogy az Egyetemi Osztály 1955. október 12-én alakult meg az akkori Nehézipari Műszaki Egyetemen.

Az ünnepségsorozat az OMBKE Választmányának ülésével kezdődött az egyetemi tanácssteremben, amely méltó körülményeket biztosított az ünnepi ülés lefolytatásához. Dr. Besenyei Lajos rektor amellett, hogy gratulált az Egyetemi Osztály eme jelentős jubileumához, kimentését kérte, és képviselével dr. Dobróka Mihály rektorhelyettest bízta meg. A választmányi ülésen történekkel más helyen részletesebben megismerkedhet az olvasó, így mi meglegszünk az esemény megemlékezésével.

Az időközben nagyszámban megérkezett vendégsereg a XVI. előadásban gyülekezett, ahol emlékülés kezdődött a 20 éve elhunyt dr. Verő József professzor emlékére. Dr. Roósz András egyetemi tanár, az MTA levelező tagja nyitotta meg az emlékülést, majd dr. Tranta Ferenc egyetemi docens, a Műszaki Anyagtudományi Kar korábbi dékánja ismertette Verő professzor munkásságát. Ezután a résztvevők levonultak a Fémteni és Képlékenyalakítási Tanszék előterébe, ahol a szobor alkotójának, Cyránszky Máriának, valamint a családnak a jelenlétében felavatták dr. Verő József professzor mellszobrát. Itt dr. Roósz András mondott rövid beszédet, a Verő professzorral elnevezett Anyagtudományi Szakkönyvtárat pedig dr. Kaptay György egyetemi tanár, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja avatta fel.

Mindeközben az egyetemi tanácssteremben Káli Sándor Miskolc Megyei Jogú Város polgármestere és dr. Tolnay Lajos, az OMBKE elnöke aláírtak egy megállapodást, melynek lényege, hogy a felek kölcsönös előnyök alapján kívánják előmozdítani a bányász és kohász szakmák kulturális, ipari, technikai örökségének ápolását, felismerve a bányász-kohász szakmák helyi jelentőségének változását, a bányász, kohász szakemberek elkötelezettségét. Ezen célok teljesüléséért az ön-

kormányzat a jövőben együtt kíván működni az Egyesület Miskolci Területi Koordinációs Szervezetével, mely a programjának megvalósításával az önkormányzat kulturális és hagyományápolási céljainak megoldását is segíti.

Ezután, mielőtt a vendégek átvonultak volna az 50 éves jubileumi ülés helyszínére, rövid időre megálltak az első emeleten, hogy tanúi legyenek egy nagyon igényesen kialakított, különféle bányász-kohász relikviákat tartalmazó vitrin felavatásának. A szponzorok felkutatását, valamint a vitrin megtervezését és kialakítását kohász hallgatók végezték – köszönet önzetlen munkájukért. A vitrinben elhelyezett egyenruhák, korszok, kupák fontos közlekedési útvonalba esvén, hatékonyan tudják hirdetni a hagyományok tiszteletét és ápolását a Miskolci Egyetemen.

Az ünnepi ülés – nagyszámú hallgatóság részvételével – 15 órakor vette kezdetét a Központi Könyvtárban. Az érkező vendégeket a Lyukóbányai Bányász Fúvószenekar játéka fogadta a könyvtár előtt, hangulatos körülményeket biztosítva az érkezéshez és a gyülekezéshez.

Az elnökségben foglalt helyet Káli Sándor polgármester, dr. Tolnay Lajos, az OMBKE elnöke, dr. Dobróka Mihály rektorhelyettes, dr. Kaptay György, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja, dr. Böhm József, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja, dr. Zsámboki László ny. főigazgató, tiszteleti tag és dr. Dül Jenő egyetemi docens, az Egyetemi Osztály elnöke. Dr. Dül Jenő megnyitójában megemlékezett az 50 évvel ezelőtt született elhatározásról, hogy önálló egyetemi csoport alakuljon az akkori Nehézipari Műszaki Egyetemen, majd a múlt felidézésre is kérte a résztvevőket.

Elsőnek dr. Zsámboki László emelkedett szólásra, aki előadásában visszatekintett az elmúlt évtizedekre, részletes előadásban foglalkozott a múltban történekkel.

Megtisztelte ünnepi ülésünket Káli Sándor polgármester is felszólalásával. Sétára biztatta a hallgatóságot Miskolc belvárosában, hogy mindenki saját szemével győződhessen meg a város fejlődéséről. Elmondta, hogy Miskolc attól lett jelentékeny város, hogy jelentős bányászata, kohászata és gépgyártása volt. Véleménye szerint meg kell őrizni az ipartörténeti emlékeket, és fontosnak tartja az együttműködést is az egyesülettel. A jövőben a város támogatni is kívánja az egyesületi munkát. Elismerően szólt a Miskolci Egyetemen történő oktatásról, az egyetem szerepét fontosnak ítélte a város életében. Kifejezte abbéli meggyőződését, hogy ha Miskolc a megkezdett úton halad tovább, nemcsak jelene van, hanem jövője is lesz.

Dr. Dobróka Mihály rektorhelyettes hozzászólásában kiemelte, hogy az oktatás és a kutatás mellett az egyetemnek minden fejlődőképes szerveződést támogatnia kell és elősegítenie a kapcsolatrendszerek kiépítését.

Ezt követően dr. Tolnay Lajos elnök szólt arról, hogy szakmáink jelentősége ugyan csökkent az utóbbi időben, de lelkesedésünk és hitünk töretlenül megvan, hiszünk abban, hogy értékeink valós társadalmi értékek. És ami nagyon jó: nem csökkent a kohézió és a szolidaritás. Ezt követően átadta az Egyetemi Osztálynak a szakosztályok közös ajándékát; egy egyesületi zászlót, melyet dr. Dül Jenő vett át és adott tovább egy-egy bányász- illetve kohász hallgatónak. Ez a zászló lesz az a jelkép, ami az egyesület ünnepi rendezvényein képvisel bennünket és felvonulásokon büszkén hirdeti összetartozásunkat, egységünket.

A zászló átadásával azonban nem ért véget az elismerések sora; az OMBKE Választmányja Egyesületi Nagyplakett Kitüntetést adományozott az Egyetemi Osztálynak, amit szintén dr. Dül Jenő vett át. A Választmány Elismerő Oklevélben részesítette dr. Zsámboki László tiszteleti tagot, az Egyetemi Osztály volt alelnökét 70. születésnapja alkalmából, valamint azon tagtársakat, akik már az alapításkor is tagjai voltak az

Egyetemi Osztálynak és tevékenységükkel sokat tettek az egyesületért. Ennek megfelelően kitüntetésben részesült dr. Bíró Attila, dr. Bognár János, dr. Farkas Ottóné dr. Mayr Klára, dr. Patvaros József, dr. Pethő Szilveszter tiszteleti tag, Riedl István és dr. Tarján Iván tiszteleti tag. Kitüntetést kaptak továbbá az Egyetemi Osztály korábbi elnökei is, dr. Bóhm József, dr. Károly Gyula és dr. Somosvári Zsolt, valamint a jelenlegi elnök dr. Dúl Jenő és titkár Morvai Tibor.

Dr. Zsámboki László további kitüntetésben is részesült: dr. Kaptay György dékántól vehette át a Kohómérnöki Kar Tanácsa által adományozott Kari Emlékérmet és az ezzel járó oklevelet is.

A szünetben a hallgatóság levonult a könyvtár melletti emlékhelyhez, melyet „Társaink emlékére” állított az OMBKE a centenáriumi ünnepek alkalmával, lehetőséget biztosítva arra, hogy emlékezhessünk azokra a tanárainkra, hallgatóinkra és kollégáinkra, akik nem érthették meg az emlékezés napját, nem lehetnek már többé köztünk. Egyetemi hallgatóink álltak díszőrséget, mikor az OMBKE képviselőjében dr. Dúl Jenő alelnök, az Egyetemi Osztály képviselőjében dr. Bóhm József korábbi elnök, az egyetem rektorának képviselőjében pedig dr. Dobróka Mihály helyezte el a megemlékezés koszorúját. Végül a Lyukóbányai Bányász Zenakar kíséretével a résztvevők elénekelték a bányász- és kohász himnuszt.

A koszorúzás és némi harapnivaló, üdítő, illetve kávé elfogyasztása után, visszatérve az ülésterembe a szó a dékánoké volt.

Elsőnek dr. Bóhm József, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja beszélt a bányászati felsőoktatás létrejöttéről és fejlődéséről, valamint a bolognai szerződésből adódó, a kar előtt álló feladatokról.

Utána dr. Kaptay György, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja ismertette az újfajta képzésre való áttérést és az ezzel járó nehézségeket.

A nagy érdeklődést kiváltó előadások után dr. Bakó Károly, Ősz Árpád és dr. Szélig Árpád mondták el gondolataikat az új koncepciókkal kapcsolatban. Bár a résztvevők közül még számos további hozzászóló lett volna, arra az idő hiányában már nem volt lehetőség, a vita folytatására dr. Tolnay Lajos az egyesület szaklapjait illetve honlapját ajánlotta.

Rövid szünet után a jubileumi ünnepeket a menzán tartott nagy létszámú szakestély koronázta meg.

Morvai Tibor

A rendezvényekről a képek a 31. oldalon láthatók.

Szerkesztőség

Harmincéves az OMBKE Fémkohászati Szakosztály kecskeméti helyi szervezete

2005. október 15-én ünnepelte megalakulásának 30 éves évfordulóját a kecskeméti helyi szervezet. Az ünnepi taggyűlésre a Kecskemét közeli nyíri erdőben lévő Vackor Vár Erdei Iskola épületében került sor.

A Fémkohászati Szakosztály vezetősége erre a napra tette soron következő vezetőségi ülését, melyet ugyancsak nagy örömmel fogadtak a helyi szervezet tagjai. A vezetőségi ülésen *Petrusz Béla* elnök személyesen gratulált a helyi szervezet eddigi munkájához és az OMBKE elnökségének nevében átadta az OMBKE Nagypalakettjét és az ezt igazoló diplomát *Dánfy László* helyi szervezeti elnöknek, aki a teljes tagság nevében megköszönte az elismerést és rövid tájékoztatót adott a működéssel.

A további program szerint az Erdei Iskola igazgatója, *Vaj-*

da Rudolf úr ismertette az intézményben folytatott, a természet szeretetre alapított nevelő és ismeretterjesztő tevékenységet.

Az ünnepi taggyűlés előtt került sor a Szent Hubertus kápolnában elhelyezett Szent Borbála szobor felszentelésére, melyet *Jávorka Lajos* atya a kecskeméti Szent Család Plébánia vezetője celebrált. Megemlékezésében a védőszentek és az ember mai kapcsolatáról, a személyes példamutatás mai lehetséges formáiról fejtette ki gondolatait. Ezt követően a helyi Szent Hubertus park és az 1848-49 Szabadságharcos Alapítvány emlékhelyet megteremtő *Szulyovszky László* kerületvezető erdőszre emlékeztek a mintegy 70 főnyi egybegyűltek. A KEFAG Zrt. kerekegyházi erdőszetének vezetője, *Madácsi Sándor* erdőmérnök kolléga emlékbeszédét követően került sor a koszorúzásra és a gyertyagyújtásra.

Az ünneplők átsétáltak az 1996-os Millecentenáriumi Emlékoszlophoz, ahol *Bognár Gábor* erdőmérnök az OEE kecskeméti csoportjának titkára ismertette az emlékoszlop felállításának előzményeit és történetét. A program következő állomása az egykori erdőszházban kialakított 1848-49-es emlékkiállítás megtekintése volt, ahol ismét *Madácsi Sándor* úr ismertetésében tekintették meg a gazdag és érdekes kiállítást, mely előadást követően borókaágyas pálinkával kedveskedtek az erdősz kollégák. A program az 1849-es aradi vértanúk kopjafa emlékoszlopainál történt gyertyagyújtással ért véget, ahol *Dánfy László* helyi szervezeti elnök röviden ismertette a vértanúk életútját és kötődését a szabadságharchoz. A vendégek tájékoztatására elmondta, hogy az emlékhely minden év március 15-én és október 6-án több ezres résztvevővel ad otthont az ünnepi megemlékezéseknek, a helyi hagyományörző huszárok, tüzérek bemutatójával kiegészülve, mely hagyományörzők között *Bárdos József* és *Hallai Tibor* személyében a helyi szervezet tagjai is aktívan részt vesznek.

Az ünnepi taggyűlést dómvadpörkölt korai vacsora előzte meg. A taggyűlésen *Dánfy László* elnök köszönetet mondott *Vágvölgyi György* titkár és *Szell Pál* vezetőségi tagoknak az eddigi áldozatkész tevékenységükért és köszöntötte a vendégeket. A vendégek közül kiemelte *Várhelyi Rezső* OMBKE tiszteleti tag szerepét a helyi szervezet 30 évvel ezelőtti létrehozásában. Külön köszöntötte a társszakosztályok vezetése és képviselőjében *id. Ősz Árpádot*, a KfV szakosztály elnökét, *Kiss Csabát*, az OMBKE korábbi főtitkárát, *Gagy Pálffy András*t, az OMBKE ügyvezető igazgatóját, *Petrusz Bélát*, a Fémkohászati Szakosztály elnökét és alelnökét, *Puza Ferencet*. A Fémkohászati Szakosztály székesfehérvári helyi szervezete részéről *Csurgó Lajos* elnököt és *Horváth Csaba* titkárt, a mosonmagyaróvári szervezet részéről *Ferencz István* elnököt és *Csutak István* titkárt, valamint a többi helyi szervezet részéről megjelent vendégeket és az Öntészeti Szakosztály megyei tagjait. Külön köszöntötte a helyi szervezet megjelent alapító tagjait és minden tagját és a vendégeket.

A harangjáték dallamai közepette emlékezett meg az időközben eltávozottakról, élükön *Hauska Miklós* vegyész mérnökéről, aki alapító elnöke volt a helyi szervezetnek.

Dánfy László elnök emlékbeszédét a múlt – jelen – jövő hármastárgykörben tartotta meg. A köszöntők és hozzászólások után rendhagyó szakestély keretében tettek eleget az egybegyűltek a selmeci hagyományápolásnak, amelynek munkatervében és tevékenységében mindig kiemelt szerepet szánt a kecskeméti helyi szervezet.

Dánfy László

Az ünnepi taggyűlés képei a 32. oldalon láthatóak.

Szerkesztőség

Választmányi ülés Miskolcon

Az OMBKE választmánya a 2005. november 10-ei ülését az Egyetemi Osztály megalakulása 50. évfordulója alkalmából Miskolcon, az Egyetem Tanácstermében tartotta.

- A további ünnepi eseményekről
- Miskolc város és az OMBKE miskolci szervezetei közötti együttműködési szerződés megkötése,
  - Megemlékezés Verő József professzorról,
  - A választmány és az Egyetemi Osztály ünnepi ülése,
  - Megemlékezés az OMBKE Egyetemi szervezete megalakításának 50. évfordulójáról
  - Szakmai Nap – A bányászati és kohászati felsőoktatás helyzete és jövője,
  - Ünnepi Szakestély
- lapunk más helyein adunk beszámolót.

A Választmány ülésén *dr. Tolnay Lajos* elnök megnyitóját követően a résztvevők néma felállással tisztelegtek az előző ülés óta elhunyt *Budai László* okl. építőmérnök, *dr. Répássy Gellért* okl. kohómérnök és *dr. Macher Frigyes* okl. kohómérnök tiszteleti tagok emlékének.

Az 1. napirendi pontban *Tolnay Lajos* előterjesztésében a 94. küldöttgyűlés határozataiból eredő feladatokat tárgyalta meg a választmány:

- „Az OMBKE ifjúsági munkájának tervszerű és intézményes javítására az OMBKE készítsen feladattervet.” Az Ifjúsági Bizottság által készített feladatterv megtárgyalása a 2. napirendi pont tárgya.
- „Az egyesület keresse a kapcsolatot a szakmáinkkal összefüggő feladatok végzésével foglalkozó érdekvédelmi szervezetekkel. Ezekkel – az érdekvédelem erősítése érdekében – kössön együttműködési megállapodást.” *Dr. Tolnay Lajos* szerint a bányászati területen az együttműködésre konkrét megegyeződések történhetnek, a kohászati területen lehetséges megoldások tisztázása érdekében felvette a kapcsolatot az érintett szakterületek meghatározó személyeivel és szervezeteivel. A különböző vélemények egyeztetése után 2005 végéig javaslatot tesz az érdekvédelmi tevékenység javítását célzó megoldásokra. Ugyanakkor az OMBKE-nek szervezetenként is fel kell készülnie arra, hogy a jogi tagjai, illetve azok csoportjai a szakmai és munkáltatói érdekvédelem koncentrációja céljából szervezeti egységet alkosthassanak az egyesületen belül és a 93. Küldöttgyűlés határozatát figyelembe véve a jogi tagok is kellő súlyú szerepet kaphassanak az egyesület irányító testületeiben. A témához *dr. Pataki Attila* és *dr. Tóth István* szólt hozzá.
- „A választmány a szakosztályokkal és a helyi szervezetekkel együtt vizsgálja meg a helyi szervezetek működési feltételeit, és ahol erre igény jelentkezik, segítse elő a közös helyi szervezet

megalakulását.” *Dr. Tolnay Lajos* szerint a mai helyzetben, mikor sok a nyugdíjas tag és a helyi szervezetek sok helyen háttérvállalatok nélkül maradtak, a területi alapú működés sok tekintetben racionális.

- „A választmány és bizottságai értékeljék a szakma illetve az egyesület utóbbi száz évének neves egyéniségeit és tegyenek javaslatot ezen személyek emlékének méltó megőrzésére; egyúttal tekintsék át az egyesületi emlékérmeket és vizsgálják meg új emlékérem (érmek) alapításának kérdését is.”
- „Az OMBKE szakosztályai 2007-2013 közötti időszakra vonatkozóan készítsenek olyan fejlesztési programot, amellyel az egyesületet a nemzeti fejlesztési tervbe beépítésre javasolhat.” A hozzászólók – *Ósz Árpád*, *Kovácsics Árpád*, *Tolnay Lajos*, *Tóth István* – fontosnak tartották, hogy az egyesület ebben a munkában részt vegyen, legyen véleménye. A bányászati területen már van anyag, a kohászati területen is össze kell szedni a koncepcionális kérdéseket.
- **Egyéni indítvány:** Az OMBKE vezetősége írjon kérelmet, hogy tegyék lehetővé, hogy mindazok, akik politikai okokból évfolyamúrsaiknál csak később, vagy külföldön szereztek diplomát, az eredeti évfolyamukkal együtt kaphassanak tiszteleti diplomát. Az oktatási miniszter az egyetemnek hatáskörébe utalta a kérdést. A jogszabályok alapján az illető személyek csak „egyéb” oklevelet kaphatnak, mely nem azonos az aranydiplomával. *Dr. Bóhm József* és *dr. Kaptay György* hozzászólásai után *Tolnay Lajos* javasolta, hogy az érintetteket az OMBKE értesítse a lehetőségekről.

A választmány a 94. küldöttgyűlés határozatainak végrehajtására vonatkozó előterjesztést, az elhangzott javaslatokkal kiegészítve, egyhangúlag elfogadta (V. 10/2005. sz. határozat).

2. napirendi pont: az OMBKE ifjúsági munkájának javítása. Az előterjesztő *dr. Pataki Attila*, az Ifjúsági Bizottság elnöke szóban is ismertette az írásban megadott javaslatát. Javasolta, hogy a fiatalok részére az OMBKE írjon ki pénzdíjas pályázatot olyan cikkekre, melyek a BKL-ben is megjelenhetnek, és melyeket egy konferencia keretében is előadnak. Hozzászóltak *Morvai Tibor*, *dr. Gagy Pálffy András*.

A téma kapcsán *Kanász Tamás* valéaelnök megköszönte az OMBKE eddigi támogatását és kérte, hogy továbbra is támogassa az egyetemi hallgatókat, ill. *Pataki Attila* és *Morvai Tibor* javasolták, hogy jobban használjuk ki a honlapon rejülő lehetőségeket. Ehhez *Gagy Pálffy András* kérte, hogy a szakosztályok és a helyi szervezetek a rendezvényeikre szóló meghívókat és híreket elektronikus úton küldjék meg, hogy azok a honlapra felkerülhessenek.

A vita után a választmány a pályázatra vonatkozó javaslatot elfogadta (V. 11/2005. sz. határozat).

3. napirendi pont: a Szent Borbála Érem kitüntetésekre *dr. Fazekas János*, az Érembizottság elnöke tett javaslatot, melyet a választmány egyhangúlag tudomásul vett (V. 12/2005. sz. határozat).

Az Egyebekben **(4. napirendi pont):**

- *Kovácsics Árpád* tájékoztatást adott arról, hogy 2006. május 28-án lesz a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó Egerben.
- *Dr. Bóhm József* röviden ismertette az Egyetem szerepét az egyesületben. Az egyesület a selmeci Akadémia támogatásával jött létre. Az alma mater sok egyesületi vezetőt adott.
- *Ósz Árpád* bejelentette, hogy elkészítettek egy reprezentatív kiadványt a szénhidrogén bányászat emlékhelyeiről (egy-egy példányt kaptak a jelenlévők) és beszámolt arról, hogy sikeres volt a Kőolaj és Gázipari Nemzetközi Konferencia Tihanyban.
- *Dr. Debreczeni Ákos*, az Ellenőrző Bizottság tagja ismertette az EB megállapításait, miszerint a gazdálkodás tervszerű, egyensúlyos biztosított, ill. az oktatás ügyében a szakmai szervezetekkel szükséges konzultálni.

A választmányi ülés határozatai:

V. 10/2005 sz. határozat:

- Az egyesület a korábbi együttműködési megállapodás megújítása érdekében keresse meg a BDSZ-t. A megállapodás előkészítésével a választmány megbízza dr. Horn János tiszteleti tagot. Közreműködik: dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató.
- Az egyesület ismét kezdeményezze együttműködési megállapodás kötését a Magyar Bányászati Szövetséggel. A megállapodás előkészítésével a választmány megbízza dr. Havelda Tamás alelnököt. Közreműködik: dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató.
- Az érdekvédelmi kérdések hatékonyabb szervezése ügyében az illetékes szervezetekkel együtt ki kell alakítani az egyesület koncepcióját, mely munkát az egyesület elnöke irányítja. Az alapszabályt érintő kérdésekben az Alapszabály Bizottság végezze el azokat a módosításokat, melyek az egyesületet alkalmassá teszik a szakmai érdekvédelem befogadására, ill. végzésére.
- A szakosztályok vizsgálják meg a helyi szervezetek működési körülményeit és ahol az célszerűnek látszik, kezdeményezték a közös helyi szervezetek létrehozását, vagy az azonos régióban működő, különböző szakosztályokhoz tartozó szervezetek szorosabb együttműködését.
- A Történelmi Bizottság, a Tiszteleti Tagok Tanácsa és az Érembizottság vizsgálják meg, hogy:
  - o Kik azok a személyek, akiknek az emlékét javasolják megörökíteni?
  - o Milyen módon kellene ezen személyeknek emléket állítani?
  - o Javasolható-e újabb emlékérem alapítása? (Szűkíteni, vagy bővíteni célszerű-e az emlékérmek számát?)
- A nemzeti fejlesztési tervhez szükséges egyesületi javaslatok kidolgozásával a választmány az Iparpolitikai Bizottságot bízza meg.

V. 11/2005 sz. határozat: Az OMBKE 2006-ban írjon ki pályázatot a 35 évnél fiatalabb tagok részére szakmai cikk írására. E célra 500 E Ft fordítható.

V. 12/2005 sz. határozat: A választmány egyhangúlag tudomásul vette az Érembizottság írásos javaslatát a Szent Borbála Érem kitiüntetésekre.

Az ülés jegyzőkönyve alapján PT

A választmány 2005. december 16-i ülése

Az OMBKE választmánya a 2005. évi utolsó ülését Budapesten, az Egyesület Mikoviny Tanácstermében tartotta dr. Tolnay Lajos elnökletével. Napirend előtt a megjelentek néma felállással tisztelegtek az előző ülés óta elhunyt dr. Moharos Jenő aranyokleveles bányamérnök, az OMBKE volt főtítkára emlékének.

1. napirendi pont: Az Érembizottság előterjesztése a 95. küldöttgyűlésen kiadható kitiüntetések keretszámairól. Előadó: dr. Fazekas János, az érembizottság elnöke. Az érmeiken és plaketteken kívül összesen 3 fő tiszteleti tagra lehet javaslatot tenni. Valamennyi kitiüntetési javaslatot indoklással együtt 2006. március 15-ig kell eljuttatni az egyesület titkárságára.

Ősz Árpád jelezte, hogy az Olajbányászati Szakosztály már megtette javaslatát a tiszteleti tagságra, kéri azt figyelembe venni.

A választmány az érembizottság javaslatát egyhangúlag elfogadta (V. 13/2005. sz. határozat).

2. napirendi pont: Felkészülés a 2005. évi beszámolóra, a 2006. évi terv összeállítására és a 2006. évi egyéni tagdíjak

megállapítása. Az előadó dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató az alábbiakat kérte, ill. az alábbiakról adott tájékoztatást:

- Az egyesület 2005. évi beszámolójához a szakosztályok és a választmányi bizottságok 2006. március 15-ig adják le a 2005. évi beszámolójukat, melyben sorolják fel a megtörtént rendezvényeket is.
- A szakosztályok és a választmányi bizottságok 2006. január 31-ig adják le a 2006. évre szóló eseménynaptárukat, rendezvényterveket, a hely és időpont megjelölésével.
- A BKL 2006. évi megjelentetéséről a Kiadói Bizottság úgy döntött, hogy 2 közös szám fog megjelenni (a 2006/1. és a 2006/4. szám) és 4-4 szakmánkénti szám. Több lapszámra csak akkor kerülhet sor, ha annak a külön anyagi fedezete megteremtődik.
- A 2006. évi egyéni tagdíjakra vonatkozó javaslatot a választmány tagjai írásban megkapták. A javaslat elfogadása esetén a helyi szervezetek működésére fordítható éves költségkeret 80%-kal növekszik.

Ősz Árpád kifogásolta az írásos tagdíjmelési javaslat indoklását; a MOL Rt. ugyanis összességében nem csökkentette a támogatás mértékét, mivel nem csak azzal támogatta az egyesületet (600 E Ft jogi tagdíj és 4 M Ft laptámogatás), amit az OMBKE-nek átutalt, hanem a Montan-Press Kft.-n keresztül 4 M Ft-tal a „Szénhidrogén bányászat emlékhelyei” kiadványt és több millió forinttal a nemzetközi konferenciát. Véleménye szerint a tagdíjmelés ugyanakkor azt eredményezheti, hogy 20-30%-kal csökken az egyesület taglétszáma.

Ősz Árpád azt is kifogásolta, hogy nem jelenhet meg a BKL Kőolaj 2005/11-12. száma.

Huszár László elmondta, hogy a Bányászati Szakosztály vezetőségi ülésén megtárgyalták a tagdíjak kérdését, és a javaslatot elfogadták, de kérik úgy módosítani, hogy a pályakezdekők közül az kapjon tagdíjkedvezményt, aki munkanélküli.

Dr. Horn János az előterjesztett javaslattal egyetért, különösen azért, mert az a helyi szervezetek számára többletforrást eredményez.

Dr. Dül Jenő szerint az Egyetemi Osztály elfogadja a javaslatot, de kérik, hogy a diákok kapjanak támogatást a rendezvényeikhez, illetve a rendezvényeken való részvételhez.

Dr. Gagy Pálffy András az észrevételekre válaszul elmondta, hogy a tagdíjmelésnek mindenképpen egyik indoka a háttérpar támogatásának csökkenése. Az OMBKE gazdálkodási körén belüli feladatokra vonatkozóan a MOL Rt. támogatása is 1 M Ft-tal csökkent. Bár a Kőolaj- Földgáz- és Víz-bányászati Szakosztály gazdálkodásában fennáll a pénzügyi egyensúly, de vannak igen nehéz helyzetben lévő szakosztályok, mint pl. a Vaskohászati és a Bányászati. Ugyanakkor az elmúlt három évben az egyesület tevékenységével összefüggő árak (posta, papír, energia stb.) is észrevehetően növekedtek. A tagdíjmelés és a létszámváltozás között eddig nem volt kimutatható összefüggés. A létszámcsökkenésnek az utóbbi években általában más okai voltak (pl. munkahelymegszűnés).

Az egyesület egészének pénzügyi helyzetét nézve döntött úgy a Kiadói Bizottság, hogy a BKL Kőolaj és Földgáz esetében az eredeti 2005. évi tervben szereplő 6 számmal szemben 7 szám jelenhet meg, de a 8. számnak (2005/10-11.) már nincs fedezete.

Dr. Tolnay Lajos szerint az ismertetett indokok alapján a tagdíjak rendezése időszerű és indokolt. Általános tapasztalat, hogy csak annak van értéke, amelyhez magunk is hozzájárulunk. A méltányosság lehetőségét viszont továbbra is megtartjuk.

A választmány Huszár László módosító javaslatát figyelembe véve egy ellenszavazattal jóváhagyta az írásos javaslatot (V. 14/2005. sz. határozat).

A 3. napirendi pontban dr. Gál István, az Iparpolitikai Bizottság elnöke ismertette a hazai ásványi nyersanyagokkal kapcsolatosan a *Nemzeti Fejlesztési Tervhez* kidolgozott összefoglaló javaslatokat. (Megjelent a BKL Bányászat 2005/5. számában és olvasható az egyesület honlapján is.) Rámutatott arra, hogy indokolt és időszerű a hazai ásványi nyersanyag előfordulások újraértékelése. A gáz árának emelkedése megváltoztatja az értékítéletet. A Natura 2000 program és az önkormányzati törvény is gátolja a hazai nyersanyagok optimális kihasználását. Az anyagot elküldték az illetékes kormányzati szerveknek és az MTA is meg fogja vitatni. A témában egy fórumot kellene szervezni, melyre meg kellene hívni a hazai bányászat ellenzőit.

Dr. Tolnay Lajos szerint az anyagot széles körben ismertetni kell, a hazai energiapolitikában nem szabad a gázra építeni. A véleményeket akkor lehet érvényre juttatni, ha összefog minden szervezet, amely a bányászattal foglalkozik. A kohászat problémáinak ilyen összefoglalása nehezebb, de azt is el kellene kezdeniük a szakosztályoknak.

4. napirendi pont: Egyebek

Dr. Horn János bejelentette, hogy 2006. április 7-én Várpalotán ismét megemlékeznek a „Jó szerencsét!” köszöntés évfordulójáról.

Dr. Dül Jenő bejelentette, hogy a Műszaki Anyagtudományi Karon tervezett három mesterszaktól kettőt elfogadott az akkreditációs bizottság.

Csaszlava Jenő szerint a Komárom megyei MTESZ szervezetenél is működési gondok vannak. Ezzel kapcsolatban *dr. Tardy Pál* javasolta, hogy a MTESZ főigazgatóját, Koós Ágotát kérjük fel, hogy adjon tájékoztatást. *Tolnay Lajos* szerint a meghatározó MTESZ tagegységekkel egyeztetessük a szükséges lépéseket.

Csath Béla kifogásolta, hogy a tanácsteremben lévő mell-szobrok közül hiányzik Péch Antal szobrának gipsz másolata, amit valamilyen módon pótolni kellene.

Végül *dr. Tolnay Lajos* elnök megköszönve a 2005. évben végzett munkát, boldog új évet kívánt a jelenlévőknek.

A választmányi ülés határozatai:

V. 13/2005. sz. határozat: A 95. küldöttgyűlésen átadandó érmekek keretszámai:

Szakosztály	Emlékérem	Emlékplakett
Bányászati	3	3
Kőolaj- Földgáz és Víz.	1	1
Vaskohászati	1	1
Fémkohászati	1	1
Öntészeti	1	1
Egyetemi Osztály	1	1
Elnöki keret	4	4
Összesen	12	12

V. 14/2005. sz. határozat: Az OMBKE 2006. évi egyéni tagdíjak éves mértéke:

- a.) az egyéni tagdíj összege: **6000 Ft/év**
 b.) a 70 év alatti nyugdíjasok, a családtagok, a tanulmányaikat befejező munkanélküli pályakezdeők 2 évig, és nappali képzésben résztvevő doktoranduszok tagdíja: **3000 Ft/év**
 c.) a diákok és a 70 évet betöltött nyugdíjasok tagdíja: **1000 Ft/év**
 d.) a tiszteleti tagok tagdíja: **önkéntes**

A helyi szervezetek és a szakosztályok elnökei indokolt esetben méltányossági alapon továbbra is élhetnek egyedi elbírált alapján a tagdíjcsökkentési jogukkal.

A befolyt egyéni tagdíjaknak 30%-a a helyi szervezetek működésére fordítandó.

Az ülés jegyzőkönyve alapján PT

Az OMBKE Vaskohászat Szakosztályának Budapesti Helyi Szervezete a hagyományoknak megfelelően Luca-napi Szakestélyt szervezett december 13-án az Egyesület tanácstermében, amelyen mintegy 50 fő jelent meg. A hivatalos kezdet előtt rövid összefoglalót hallhattunk a Helyi Szervezet 2005-ös tevékenységéről, programjairól. A szakestélyre Szent Luca képpel díszített kupa készült, ehhez kapcsolódóan a Luca-nap eredetére, valamint az időjárás jóslására vonatkozó népi hagyományokból adott ízelítőt *dr. Csirikusz József*, a Helyi Szervezet elnöke. A néphit szerint ugyanis a Luca-nap és az azt követő 11 nap időjárása előrejelzi a következő év hónapjainak időjárását. (Jelen esetben ez hűvös hónapokat ígér 2006-ra.)

A szakestély során ismét lehetőség nyílt éneklésre, eszegetésre és poharazgatásra, valamint tanulságos történetek mesélésére, anekdotázgatásra, és sor került egy körünkben megjelent pogány balekavatásra is. A komoly pohár keretében a Dunaferr Lőrinci Hengermű Kft. részéről *Ági István* számolt be az ukrán befektetők megvalósult és várható elképzeléseiről. A MVAE-től *Marczis Gáborné dr.* az évi export-import alakulását ismertette.

Dr. Takács István vidám poharán és anekdotáin jól szórakoztunk. A szakestély finn hölgyvendége, *Heli Kytönen*, finn kohász dalokat énekelt, ezt nagy tapssal jutalmaztuk. A szünet után *dr. Réti Tamás*, az acél szövetelemeit tagláló, igen emlékezetes illusztrációkkal tűzdelt előadását hallgattuk meg. Az idő gyorsan elszaladt, a zsíros kenyér és az italok fogyasztásától egyre magasabbra emelkedett jó hangulatban búcsúztunk és búcsúztattuk együtt a 2005-ös évet.

Dr. Réger Mihály
a szakestély elnöke

120 firmák szakestélye

2005. november 18-án pénteken este 6 órai kezdettel került sor *Kiss Csaba alias Balhás Charley* 300. szakestélyére Siófokon a Vértes Hotelben, „az invitet fogadó, a sokkal többször szíve mián kiválasztott százhusz fő bányász-kohász-erdész ősi szakmáink és azok méltán kapcsolódó, nemes ágai 1-től 1-ig igaz selmeci szellemet valló ultra szupra filiszter s diák firmáinak 1-öntetű” részvételével.

A szakestélyt megelőzően a minden részletében gondosan eltervezett programot teljesen felborította az a résztvevők előtt ismert, de a házigazda előtt mindvégig titokban tartott napirendi pont, melynek során *dr. Pataki Attila (Atyus)* a jelenlévők nevében pátoszt nem hiányoló beszédében köszöntötte Balhás Charleyt, az általa szervezett, immáron 300. szakestélyi alkalmával. Ezt követően Kiss Csabának már csak az okozott gondot, hogy a helyi szervezetek és baráti körök által sorban átadott többnyire folyadékokat tartalmazó ajándékokat és fi-

gyelmességeket hová raktározza. A jelenlévők egyöntetű kívánalma volt, hogy ebben a körben egészségben érjük meg a 400. szakestélyt is.

Az emelkedett hangulatú üdvözléseket követően a firmák bevonultak a szakestélynek otthont adó terembe és elfoglalták helyüket a hosszú asztalok mellett. Mindenki hozta a saját kedvenc korsóját.

A szakestély elnökének kiválasztása volt a legnehezebb, de végül *spontán módon* Balhés Charleyra esett a választás, miután erre a feladatra hónapok óta készült. Az elnök humorosan, de kellő szigorral tudta kézben tartani az egymásnak, a találkozásnak örülő firmák hangulatát.

A szakestély a hagyományoknak megfelelő módon zajlott le. Volt számtalan kinevezett tisztségviselő, házirend, komoly és vidám pohár, előre megírt és cenzúrázott spontán hozzászólás, a megjegyezhetetlen frenetikus szellemességek dömpingje, krampampuli és így tovább. Külön megemlítendő Mol-

nár László (a: Nőtípró) ultra szupra veteranisszimusz házirendet avató önironikus beszéde, mely az öregedésről szólt, de fiatalos lélekkel. A legszebb korszót is kiválasztotta egy zsűri, melyet Schmidt Gyuri (a: Létra) hozott nagypapa hagyatékából.

Volt újítás is! A szakestélyen a krampampulit jégbe hűtve ittuk, sok cseresznyepaprikával. Hogy emlékezzünk valamire másnap is!

Az elnök a szakestély hivatalos részét este tíz óra után jó érzékkel zárta be a szokásos himnuszok eléneklésével, hogy ezután hajnalig lehessen tovább énekelni.

A szakestélyen történtek visszaadása egy rövid híradásban teljességgel lehetetlen. Ezért az utókor és az érdeklődők számára a szakestélyről elkészült egy profi módon szerkesztett DVD lemez, mely megrendelhető Balhés Charleynál (habeas.kft@chello.hu), vagy az OMBKE titkárságán. A DVD kitűnő dokumentálása annak, hogy hogyan zajlik az ezredforduló tájkán egy szakestély.

Gratulálunk Kiss Csabának a kitűnő szervezésért! Kívánjuk, hogy tovább növelje a szakestélyek sorszámát legalább a 400.-ig! Vivát 120 firmák szakestély! Vivát Balhés Charley!

GPA

Koszorúzás Kunoss Endre sírjánál

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Székesfehérvári Területi Szervezete és Kálóz Község Önkormányzata hagyományos koszorúzási megemlékezésén november 9-én számos tagtársunk tisztelgett a Bányászhimnusz írójának sírjánál a kálózi református temetőben.

dé

Hazai hírek

A Magyar Tudomány Ünnepe

A Magyar Tudomány Ünnepeinek eseményeit november 3-án, a Magyar Tudományos Akadémia pécsi kihelyezett ünnepi ülésén *Vizi E. Szilveszter* akadémikus, az MTA elnöke nyitotta meg. A Pécsi Tudományegyetemen tartott ünnepségen *Szili Katalin* az Országgyűlés elnöke mondott köszöntő beszédet. *Szolcsányi János* akadémikus, a Pécsi Akadémiai Bizottság elnöke „Tudományos kutatás, kutatási etika és felelősség” című előadását követően került sor tudományos tevékenységért járó díjak átadására. Itt adta át Mosonyi György vezérigazgató a 2005. évi MOL Tudományos Díjat, amit *dr. Koncz István* okl. vegyészmérnök, a földtudomány kandidátusa, *dr. Megyeri Mihály* okl. olajmérnök, a műszaki tudomány kandidátusa, *Szittár Antal* okl. olajmérnök és *Tiszai György* okl. bányamérnök nyert el az általuk kidolgozott és 1984-ben szabadalmaztatott olajkihozatal-növelő eljárásról készített „Olajkihozatal-növelés és gázkúp-kizárás sókristályokkal” c. pályázattal.

November 3-án az MTESZ Központi Titkársága, a Magyar Írók Egyesülete, a Bólyai János Alapítvány, valamint a Bay Zoltán Tudomány- és Technikatörténeti Alapítvány által szervezett ünnepségen emlékeztek meg tudományos és kulturális életünk jeles képviselőiről. Ez alkalomból megkoszorúzták a Nobel-díjasaink és tudományos nagyjaink emléktábláit az MTESZ Tudás Háza épületének falán.

dé

Konferencia a munkavédelemről

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület által november 16-17-én „Konferencia és fórum a bányászati és gázipari munkavédelem időszerű kérdéseiről” címmel rendezett szakmai esemény védnöke és nyitó előadója *dr. Esztó Péter*, a Magyar Bányászati Hivatal elnöke volt.

A fórumon elhangzott további előadások: *dr. Kereki Ferenc* bányakapitány (Pécs) „A bányafelügyelet helyzetértékelése a bányászati és gázipari vállalkozók munkavédelmi tevékenységével és a munkaügyi szabályok betartásával kapcsolatban” c. vitaindítója, majd *dr. Havelda Tamás* bányászati igazgató (VÉRT Rt.), *Sipos István* műszaki igazgató (Colas-Északkő Kft.), *Szűcs Zoltán* igazgató (DÉGAZ Rt.) és *Énekes Nándorné* osztályvezető (Fővárosi és Pest megyei Egészségbiztosítási Pénztár) előadásai. *Papp István* az OMMF elnöke arról beszélt van-e mérhető hatása a munkaügyi ellenőrzéseknek a munka biztonságára, visszaszorítható-e a feketefoglalkoztatás a munkaügyi ellenőrzések szigorításával. *Dr. Szamos György* szakfelügyelő főorvos előadása a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról és a munkaegészségügyi szaktevékenységről szólt. A munkavállalói érdekképviseletről *Borhidi Gábor* ügyvivő (OÉT MB munkavállalói oldal), a munkaadók érdekéről *Nosztrai Judit* ügyvivő (OÉT MB munkaadói oldal), a munkavédelmi szabályozásról *dr. Varga László* fősztályvezető (OMMF), a munkabiztonsági és munka-egészségügyi szaktevékenységről *Szóts Tibor* fősztályvezető (MBH), a kockázat-

értékelésről *Matolcsi Géza* bányabiztonsági főmérnök (Márkushegyi Bányaiüzem), a munkabalesetek kivizsgálásáról *Lukcuza György* főosztályvezető (MBH) tartott előadást. Az elhangzottakkal kapcsolatos véleményeket vitafórumon fejthették ki a résztvevők.

dé

Hírek a szénhidrogéniparból

42. Nemzetközi olajkonferencia

A Sloznaft VÚRUP, valamint a MOL Rt. által támogatott szakmai találkozó 42 előadás és 32 felszólalás hangzott el – elsősorban az olajfinomítás gazdasági, technológiai és környezetvédelmi kérdéseiről.

Szakmai nap és üzemlátogatás Hosszúpályiban

A KTD Hosszúpályi térségében végzett sikeres kutatási tevékenységét követően megkezdte a gázmező információ-szerző próbatermeltetését. A próbatermeltetés eredményeként napi 1050–1150 eml gáz került a felszíni technológiára. Az esemény alkalmából 24 érintett országos és regionális szervezet vezetőit üzemlátogatással egybekötött szakmai napra hívták meg. A szakmai nap házigazdája és moderátora *Berényi András*, Hosszúpályi Nagyközség polgármestere volt. A KTD szervezeti és működési rendjéről, hazai kutatási-termelési tevékenységéről, terveiről *Holoda Attila* a MOL KTD Középeurópai Kutatás Termelés igazgatója adott tájékoztatást. *Sőreg Viktor* a KTD Észak-kelet Régió vezetője a MOL Rt. kutatási elképzeléseiről, valamint a Hosszúpályi gázmező felfedezéséről és a jövőbeni kilátásokról tartott előadást. *Szelényi János* KTD Hatósági Kapcsolatok vezetője ismertette a KTD hatósági kapcsolattartással összefüggő feladatait, elképzeléseit.

MOL KTD szakemberek a kőolaj világgongresszuson

A szeptember 25-29 között Johannesburgban megrendezett 18. Kőolaj Világgongresszus programjában nagy hangsúlyt kaptak az upstream területek problémái és aktuális eredményei. A szakma képviselőiben *dr. Bérczi István* vezérigazgatói tanácsadó a Repedezett tárolók kutatása, termelése fórum szekcióelnökékként, *Zahuczki Péter* (KTD) a fórum előadójaként (poszter), *dr. Lakatos István* (ME Alkalmazott Kémiai Kutatóintézet) a Kihozatalnövelés technikai fórum egyik előadójaként vett részt a világtalálkozón.

Megemlékezés a lovászi szénhidrogénmező termelésbe állításának 65. évfordulójáról

Immáron 65. éve annak, hogy az L-1 jelű kút eredményes próbatermeltetésével (1940. november 30-án) üzembe lépett az ország második szénhidrogén mezője, a lovászi mező. Erre emlékeztek a december 16-ai ünnepi eseményen megjelent szakemberek, egykori kollégák és az iparág jelenlegi vezetői.

A MOL Rt. Kutatási Termelési Divízió Közép-európai Kutatás Termelés (MOL Rt. KTD KEKT) Nyugat-magyarországi Termelési Egysége és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Kőolaj-, földgáz- és vízbányászati szakosztályának (OMBKE KFVSz) dunántúli helyi szervezete által rendezett szakmai napot megnyitó *Paczkuk László* köszöntötte a megjelent vendégeket, megemlékezett a legutóbbi találkozó óta elhunyt kollégákról, majd röviden szólt a lovászi CH-mező feltárásáról, a kitermelt és még a tároló rétegekben lévő kőolajkészlet jelentőségéről, a Lovásziból egyéb – a hazai és külföldi – szénhidrogén bányászati területekre elkerült szakemberek helytállásáról, példaértékű munkájáról, valamint a mező üzemeltetése során nyert tapasztalatok fontosságáról.

Köszönetet mondott a szakmai esemény létrejöttét anyagilag is támogató szervezeteknek (BDSz, ROTARY Rt., Zala Petroltransz Kft., HOST, KELLY, OILTECH Kft., Lovászi Önkormányzat, MOIM), valamint a közreműködő kollégáknak.

Hangyál János, aki 1957-ben pályakezdő mérnökként került Lovásziba, szintén a mező életében meghatározó szerepet játszott egykori kollégákról, a mező fénykorának egyes szakaszairól, az elért eredményekről beszélt, remélve, hogy az ismert kőolajkészletnek a tárolóban még bent lévő közel 70%-át is sikerül még felszínre hozni. Ezt követően sorrendben *Szittár Antal*, *Placskó József* és *Trombitás István* visszaemlékezései hangzottak el.

Nagy érdeklődés kísérte *Palásthy György* a MOL Rt. KTD KEKT határainkon átívelő kapcsolatairól és a kapcsolat fejlesztéséről tartott előadását, különösen azokat az eredményeket, elképzeléseket, melyek a már évek óta meglévő horvát és szlovén szakmai kapcsolatainkra alapozódnak. Horvátországgal és Szlovéniával a következő regionális együttműködési lehetőségek kiaknázását tervezi a MOL Rt.: határmenti régiók kutatása (a Dráva medence 3 blokkjának közös kutatása), Vízvár-É-GOLA próbatermeltetési projekt, Barcs-Ny - Stari Gradac mezők közös termeltetése, mezőfejlesztési és -kutatási lehetőségek Horvátországban (pl. EOR-eljárások bevezetése, a Mura-menti inert tartalmú gázok kitermelési és hasznosítási lehetőségei). *Ferecskó Zoltán* az 1994 óta külföldön is igen eredményesen tevékenykedő OILTECH Kft. megalakulásáról, eddigi munkájáról és üzleti perspektívájáról tartott előadást.

Paczkuk László zárszavát követően Tóth János, a MOIM igazgatója nyitotta meg a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alapprogram által támogatott Szénhidrogének, szénhidrogénipar Magyarországon című kamara-kiállítását.

A szakmai programot követően került sor a nagyszerű, késő estébe nyúló 65. Jubileumot Köszöntő Szakestély-re, melynek tisztségviselői: *Török Károly* (alias Zsigmondy Vilmos II.) Elnök, *Paczkuk László* (alias Inertgáz-generátor) Háznagy, *dr. Meidl Antalné* (alias Frici) és *Bruckner Lajos* (alias Inkvizítor) Nótabírók, *Szabó Zoltán* (alias Poroltó) Visszhang és a többi firmák gondoskodtak az emelkedett és jó hangulatról.

dé

Fazola Henrik emlékműavatás Miskolcon

Mint arról a BKL 2005/4. számában (49. old.) beszámoltunk – születésének 275. évfordulóján – 2005. június 4-én, Miskolcon a Rotary Club Miskolc kezdeményezésére a felsőháromori temetőben felavatták Fazola Henrik síremlékét. Az emlékművet *Seregi György* kovácsművész készítette a Rotary Club által szervezett díszkovács-verseny keretében.

Az avatáson Porkoláb László a Kohászati Múzeum igazgatója ismertette és méltatta Fazola életútját, melyet itt röviden ismertettünk.

Johann Heinrich Fassola, közismert nevén Fazola Henrik, a németországi Würtzburgban látta meg a napvilágot. Magyarországra *Barkóczy*, egri püspök-főispán hívta meg, hogy az általa építeni tervezett paloták vasmunkáit készítse el. Fazola Henrik megalkotja a rokokó kovácsoltvas-művesség legkiválóbb hazai emlékeit, a Megyeháza címeres és szőlőfürtös kupuját, valamint felülvilágító rácsát, a lunettát, ill. Egerben és környékén számos további vasköteményt.

A megannyi megrendelés megerősítette a mesterben azt a merész elhatározást, hogy vasgyárra és ahhoz mindenekelőtt vasércre van szüksége, és saját költségén bányakutatásokba

kezdett. Fáradalmait itt még siker koronázta. Kutatásai nyomán kőszénre, vaskőre, ezüst és rézércre bukkant, melyek a legmagasabb szintű próbákat is kiállták, amiért az udvari kamara aranyérmes adományozott részére.

A saját iparát, gazdaságát ezután egy időre elhanyagoló Fazola 1770-ben, részvényes társak bevonásával kezd hozzá a mai Ómassa, illetve Hámor területén a Mária Terézia által jóváhagyott vasmű létesítéséhez. Vállalkozása néhány éven belül országos hírnévre tesz szert. Fazola azonban jöveteletlen hibát követett el azzal, hogy a vasmű ügyeiben való rendelkezés jogát jóhiszeműen átengedte az uralkodónak. Emellett a nagy álm veszélyes kölcsönügyletekbe is sodorta, melyek nyomán vagyonát elvesztette. Az állandó küzdelem felőrölte Fazola egészségét. 1779-ben 49 évesen, feleségét és két gyer-

mekét szegénységben hátrahagyva tüdőgyulladásban meghalt.

Fia, Frigyes – aki a selmecbányai akadémiát végezte el és képzett kohásztként a XIX. század elején a vasműnek felvirágoztató igazgatója lett – végül visszafizette adósságait, miután visszakapta az alapítópénzét.

A Fazola család ahogy berobbant a XVIII. sz. második felének Magyarországra úgy tűnt el alig egy évszázad után az ismeretlenség homályába. Csodálatos alkotásaik máig őrzik és hirdetik emléküket. Elévülhetetlen érdemük, hogy viszonylag távol az alsó-magyarországi vasművektől, egy addig iparilag fehér foltnak számító vidéket kapcsoltak be az ország vasiparába, bányakutatásaik sikere nyomán pedig lázas kutatómunka indult meg a Bükk és Mátra hegység ásványkincseinek feltárására, ezzel évszázadokra meghatározva a térség és ezen belül Miskolc arculatát. Nélkülük aligha létezne ma Ómassa, Újmassa és Hámor település, a Hámori-tó és ezzel együtt a diósgyőri vasgyár, s talán az egyetem és Lillafüred sem.

Fazola Henrik és Frigyes emlékét az utóbbi évtizedekben a Kohászati Múzeum ápolta. Kiállítások, megemlékezések, kiadványok jelezték, hogy a Fazola név tovább él. Emlékének ápolásáért meríthetünk a megújuló Kohászati Múzeum bázisán most kibontakozóban lévő bányász-kohász összetartás és hagyományörzés további sikeres folytatásához.

Befejezésül álljon itt Kriston Béla „Megszállott” c. nagyszerű regényéből a halállal viaskodó Fazola következő vallo-mása: „Sorsom alakulásáért senkit nem hibáztatok. Boldog vagyok, hogy tehettem, alkothattam valamit, és hogy küzde-nem kellett érte.”

Dr. Tóth Lajos Attila tudósítása nyomán

Könyv- és lapszemle

Magyarország ásványi nyersanyagvagyonja 2005

2006 januárjában jelent meg a Magyar Geológiai Szolgálat (MGSZ) által összeállított „Magyarország ásványi nyersanyagvagyonja 2005” című kiadvány. Az MGSZ és jogelődjei (OFF és KFH) 1953 óta adják ki ezt az éves összefoglalót – mely az összesített adatokat tartalmazza az adatvédelmi törvény betartása mellett – és amelyet a szakma eddig „piros könyv”-ként tartott nyilván. Ez az idén először a kor követelményeit is figyelembe véve CD-n jelent meg, és a korábbi adatok kivül számos térkép és fénykép is szerepel a színes kivitelben, kiváló technikával készült lemezen. A borítóban 16 oldalas színes füzet tartalmazza a legfontosabb adatokat.

A hazai ásványi nyersanyagvagyon mérlegszerű nyilvántartásának egyik legfontosabb elemét a bányavállalkozók kötelező adatszolgáltatásai jelentik, ezt az MGSZ államigazgatási eljárásaiban és helyszíni szemléin ellenőrzi. A mérlegszerű nyilvántartást, az előzetes gazdasági értékelést, a területi összesítést előfordulásonként, nyersanyagokként, nyersanyag főcsoportonként az MGSZ két osztálya a hét regionális illetékességű területi hivatal közreműködésével végzi.

Az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás több mint 3200 ismert lelőhely 30,6 Mrd tonna földtani és 12,9 Mrd tonna ipari vagyonát foglalja magába, amely több mint 7300 Mrd Ft nominál gazdasági eredményt (az ipari ásványvagyon mennyiségének a fajlagos árbevétel és a fajlagos ráfordítás különbségével való szorzata, mely nincs diszkontálva) jelent.

A CD-lemez + füzet megrendelhető a Magyar Geológiai Szolgálatnál (1143 Budapest, Stefánia u. 14. telefon / fax: 251-6978, e-mail: pamacs@mgasz.hu). A program és az összeállítás az MGSZ dolgozóinak – akiknek nevét a CD is tartalmazza – kimagasló szakértelmét és munkáját dicséri.

Dr. Horn János

Kaskovics Lajos: Az alsó-magyarországi ércművelésről

Kaskovics Lajos, a földtudományok első akadémikusa Mohorán született 1806-ban, és Sőjön, Nógrád megyében hunyt el 1891-ben. Nagytudású polihistor, akit a Magyar Tudományos Akadémia 1837-ben levelező tagjává választott. A szerző kevésbé ismert munkáját és életútját először Tóth Álmos ismertette az OMBKE Történelmi Bizottságának egyik ülésén, és Hadobás Sándor a szerző születésének 200. évfordulója alkalmából rendezte sajtó alá.

Kaskovics Lajos, mint jogász, akkor került kapcsolatba a bányászattal, amikor a kincstár a visszaélések megvizsgálását elrendelte és e munkában ő is részt vett Selmecbányán és Körnöcbányán. Ezt a lehetőséget használta fel arra, hogy a bányaművelést, ércmosást, kohászatot, pénzverést alaposan tanulmányozza és a bányászat történetét megismerje. Tapasztalatait a „Tudományos Gyűjtemény” 1831-1832. évfolyamában jelentette meg. Munkája elsősorban azok számára értékes, akik e kor bányászatának technikatörténetével foglalkoznak, mivel a szakirodalmunkban e területről nagyon kevés adat áll rendelkezésre. Körnöcbányán a városi levéltárban kutatva sok adatot talált a Rákóczi szabadságharc bányászattal kapcsolatos eseményeiről. Először közöl adatokat a bányászok testi fenyítésének körülményeiről.

A tanulmány eredeti formájában csaknem teljesen érthetetlen a mai olvasó számára, ezért újbóli megjelenésének a nyelvvezetést a mai szóhasználatához kellett igazítani. Ezt a feladatot *Hadobás Sándor* és a bevezetőt író *Tóth Álmos* végezte el a tartalmának és mondanivalójának torzítása nélkül.

A kötet A5 méretben, színes borítóval, 140 oldallal jelent meg. Szerkesztő: Hadobás Sándor, Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Rudabánya. 2005.

Benke István

Dr. Macher Frigyes (1923–2005)

Macher Frigyes Sopronban látta meg a napvilágot 1923. október 20-án. A soproni evangélikus elemi iskola után nyolc éven át a Széchenyi István Reálgimnázium tanulója volt, ahol kitűnő érettségi vizsgát tett 1942-ben. Még ez évben a magy. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni karának kohómérnök-hallgatója lett, ahol 1946. október 2-án szerzett kohómérnöki oklevelet. 1966-ban pedig a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen védte meg a „Gázatmoszférában történő feketetörötű temperöntvény-gyártás” témakörű disszertációját.

Dr. Macher Frigyes

Oktatói tevékenységét az elemző kémiai tanszéken kezdte a Kossuth-díjas akadémikus *dr. Romwalter Alfréd* professzor mellett tanársegédként. Az egyetemi átszervezés miatt 1950-ben a miskolci NME-re helyezték. Itt is elsősorban a vasalapú anyagok nedves elemzésével foglalkozott. *Dr. Mika József* – az ugyancsak Sopronból áthelyezett – Kossuth-díjas egyetemi tanár mellett adjunktusként a Színképelemzés c. tantárgyat adta elő a kohómérnök hallgatóknak.

Szülvárosának szeretete azonban visszahívta Sopronba. Macher Frigyes 1952-ben visszatérve Sopronba, az ugyancsak akadémikus és Kossuth-díjas *dr. Vendel Miklós* professzor adjunktusaként a földtan-teleptan tanszéken a bányamérnök hallgatók gyakorlatait vezette, miközben kőzetek, ércek és ásványok klasszikus- és színképelemzésével foglalkozott. A bányamérnökképzés végleges távozásakor is a városban maradt és 1958-tól a később 1500 főre növekedett *soproni vasöntöde* vegyi laboratóriumában dolgozott, majd főtechnológusi és végül az 1983-as év végi nyugállományba vonulásáig a főmetallurgusi tisztet töltötte be. Az üzemben a temperöntvények felé fordult érdeklődése. Üzembehelyezte hazánk első szekunder-levegős kupolóját, hálózati frekvenciás tégelyes kemencéjét és bevezette a termoelektromos szilícium-meghatározást, valamint a spektrométeres elemzést. A temperöntészet területén nemzetközi tekintélyre tett szert, több előadást tartott és képviselte hazánkat az *Öntödei Egyesületek Nemzetközi Szövetségének*, a CIATF-nak temperöntvény bizottságában.

Röviden meg kell még említeni élete nagy kalandját. Egy távolra szakadt magyar vállalkozó 1976-ban Kenyában gondolt temperöntödét létesíteni. A lehetőségek tanulmányozására Nagyszadányi András és Macher Frigyeset kérte fel. Ők 3 hét alatt – repülőgépen és gépkocsival – beutazták a hatalmas afrikai országot. Nem rajtuk múlt, hogy a tervbe vett öntödéből nem lett semmi.

Munkahelyi felsorolásából és egyetemi előjáróiból is látható, hogy polihisztorként a kohászati, vegyészeti és bányászati tudományok közös művelőjeként munkálkodott a legmagasabb szellemi színvonalon.

Nyugdíjba vonulva, 1984 januárjától 16 éven át a *Központi Bányászati Múzeum* tudományos főmunkatársa volt. Az 1910-ben létesített Vasöntöde történetét részben feldolgozta és a gyáralapítás 75. évfordulóján a Bányászati Múzeumban általa rendezett kiállításon be is mutatta.

Sopron város történetét családi múltja révén és olvasmányai alapján is kiválóan ismerte. Nyugdíjasként az idegenvezetői képesítést is megszerezte, és az 1980-as években hallgatói között magyar és osztrák államfők, miniszterek is voltak.

Jelentős volt irodalmi munkássága is, Ő írta az „Öntészeti kézikönyv” temperöntéssel foglalkozó két fejezetét. Csak a BKL Öntöde hasábjain 22 dolgozatot, valamint 64 híryanagot publikált, főleg soproni szakmai rendezvényekről.

Egyesületünknek 1950 óta volt tagja. Az egyesület soproni csoportjának titkáráként munkálkodott 1964-1976 között, de a helyi csoport vezetőségének előtte is és utána is tagja volt. Frici barátunk titkársága alatt a csoport virágkorát élte, szakosztályunk legaktívabb szervezetévé vált. Éveken keresztül havonta 2 rendezvényük is volt. A csoport tagjai gyakran vettek részt külföldi rendezvényeken. Munkásságáért az egyesület az 1993. évi közgyűlésén tiszteleti tagjává választotta. A Magyar Kémikusok Egyesülete (MKE) soproni helyi csoportjának vezetőségi tagja, majd elnöke volt 1990-1999 között. A GTE soproni szervezetének vezetőségi tagja 1978-tól, helyi MTESZ szervezet vezetőségi tagja 1970-től, mindkettőnek nyugállományba vonulásáig. Mindeme széles spektrumú, szorgos munkáját a szervezetek kitüntetések adományozásával is méltányolták.

Molnár László az evangélikus temető kápolnájában a meghatottságtól elcsukló hangon többek között a következő gondolatokkal fejezte be búcsúztatóját: „*Macher Frigyes* kéthónapos betegségét lemondóan viselve november 5-én csendesen elhunyt. A halál megráz mindenkit és könnyen ragadja túlzott megfogalmazásra azt, akit 72 évi barátság és másfél évtizeden át a közös munka fűzött a távozóhoz. Mégis nem túlzás kijelenteni, ha volt valaki ebben a városban az elmúlt fél évszázadban, aki a város történelmében, a szakmájában, a tudományban egyformán magas színvonalon tudott gondolkodni, alkotni, fogalmazni és előadni, az Frigyes barátunk volt!”

November 11-én a családtagokon kívül több száz barátja, volt munkatársa és tisztelője vett végső búcsút *Macher Frigyes*től. A családi sírnál az evangélikus egyházi szertartás befejezése után – kívánságának megfelelően – a kohászti himnuszt énekelték el a szakmabeliek.

Dr. Pílisz Lajos – Molnár László

Dr. Moharos Jenő (1927–2005)

2005. november 24-én elhunyt dr. Moharos Jenő okl. bányamérnök, aki 1927. szeptember 12-én született Kömlőd községben. Az elemi iskola elvégzése után a tatai piarista gimnáziumba iratkozott, de a háború ideje alatt, 1944. decembertől leventeként katonai szolgálatot teljesített, majd amerikai fogságba esett, ahonnan 1946-ban került haza. Itthon folytatta gimnáziumi tanulmányait és 1948-ban érettségizett. Ez évben felvételt nyert a soproni Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Egyetemre, ahol 1952 szeptemberében bányamérnöki oklevelet kapott.

1946 és 1952 között a nyári szünetekben fizikai munkásként a MÁK Rt. Tatabánya VII-es és IX-es aknáinál dolgozott.

A diploma megszerzése után az Ózd-környéki bányákhoz helyezték gyakorló mérnöki beosztásba. 1953. augusztus 1-jétől a putnoki bányauzem vezetője, ill. főmérnöke volt, 1961-től pedig az *Ózdvidéki Szénbányászati Tröszt* termelési osztályvezetője lett. 1963. szeptember 1-jén a *NIM bányászati műszaki főosztályára* helyezték csoportvezető főmérnöki beosztásba. Az egymást rohamosan követő átszervezések révén 1968-1974 között az *Egyesült Magyar Szénbányáknál (EMSZ)*, majd az újonnan alakult és Tatabányán működő *Magyar Szénbányászati Trösztnél*, ennek megszűnése után a *Szénbányászati Koordinációs Központban* volt alkalmazásban. Végül 1986. december 31-i hatállyal a *Bányászati Egyesülés* főosztályvezetőjeként nyugdíjba vonult.

Szolgálati ideje alatt számos szakmai és állami kitüntetést kapott, köztük a *Szocialista Munkáért Érdemremet*, és a *Munka Érdemrend* ezüst fokozatát.

Az érdemleges egyesületi munkája 1963-ban kezdődött, amikor a NIM alkalmazottja lett. A Bányászati Szakosztályban különböző társadalmi munkákat végzett, 1964-ben főtítkárhelyettesnek választották, majd ezt követően két cikluson keresztül, 1976-ig az *OMBKE főtitkára* volt. Egyesületi kitüntetései: Péch Antal-émlékérem (1963), Sóltz Vilmos-émlékérem (1967, 1972), MTESZ-Díj (1973).

A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen 1974-ben védte meg „A komplexen gépesített frontfejtések hatékonyságának vizsgálata” tárgyú doktori disszertációját.

Szakmai munkássága eredményességét igazolja, hogy 1966 és 1985 között 24 publikációja – köztük több nagyobb terjedelmű tanulmány – jelent meg különböző szakfolyóiratokban, köztük a *Bányászat*-ban és az *Informugoly*-ban. A fenti közlemények jelentős része a magyar szénbányászat termeléstehnológiai és műszaki fejlesztési kérdéseivel foglalkozott.

Dr. Moharos Jenő temetése december 19-én a Szent Gellért templom urnatemetőjében volt.

Emlékét megőrizzük.

Szerkesztőség

A Bányászati Közlöny tartalmából

A 2005/4. szám (december) közli:

- a 2005. évi CXXXI. törvényt egyes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi feladat- és hatásköröket megállapító törvények szervezetrálozással összefüggő módosításáról (kivonatos közlés)
- a 2005. évi CXXXVI. törvényt a bányásatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról
- a 135/2005. (VII. 14.) Korm. rendeletet az építőipari kivitelezési tevékenységgel kapcsolatos adatszolgáltatásról
- a 267/2005. (XII. 14.) Korm. rendeletet a bányásatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet módosításáról
- a 227/2005. (X. 13.) Korm. rendeletet a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes gazdasági és közlekedési ágazati feladatokat érintő kormányrendeletek módosításáról (kivonatos közlés)
- a 79/2005. (X. 11.) GKM rendeletet a szénhidrogén szállítóvezetékek biztonsági követelményeiről és a Szénhidrogén Szállítóvezetékek Biztonsági Szabályzata közzétételéről
- a 80/2005. (X. 11.) GKM rendeletet a gázelosztó vezetékek biztonsági követelményeiről és a Gázelosztó Vezetékek Biztonsági Szabályzata közzétételéről
- a 96/2005. (XI. 4.) GKM rendeletet a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó sajátos építményekre vonatkozó egyes építésügyi hatósági eljárások szabályairól
- az MBH közleményeit:
  - tájékoztatás a beérkezett pályázatok eredményéről
  - robbantásvezetői igazolvány érvénytelenítése
- a Bányászokért Alapítvány pályázati felhívását
- az Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Kft. jelentkezési felhívását

PT

EUROGUSS

Nürnberg, Németország
2006.03.7 – 9.

EUROGUSS 2006

6. Nemzetközi nyomásos öntő szakkiallítás

Szerelem első látásra!

www.euroguss.de

A lemyűgűzű kezdett után a nűnbergi EUROGUSS mind a kiállítűk, mind pedig a látogatók számára a nemzetkűzi nyomásos öntű szakma találkűzűzpontja lett, mely a kűvetkezőket nyűjtja látogatóinak:

- teljes piaci keresztmetszet magas gyakorlati vonatkozással
- 25 orszűgbűl 300 kiállítű
- 6. Nemzetkűzi Német Nyomásos Öntű Nap
- a teljes nyomásos öntű folyamat elűben, egy fedűl alatt

Meggyűzű indokok, hogy egy műsodűk pillantást is vessenek a vűsűrra. Szeretettel várjuk Öndűket!

Rendezű
NűnbergMesse GmbH
WűrtzInformationsg
nuernbergmesse.de

Wűrtzűkűk
VDD Verband Deutscher
Druckgieűserien, Dűseldorf
CEMAFON
ofo VDWA, Frankfurt am Main

Információ
Német-Magyar Ipari
és Kereskedűkűi Kamara
Tel: +36(0)1 3 45 75 28
Fax: +36(0)1 3 45 75 44
nemeth@paktungam.hu

NűRNBERG MESSE

FELHÍVÁS

A szeműlyi jűvedelemadó egy szűzalékának felajánlására

Ezűton is megkűszűnjűk mindazok tűmogatusát, akik 2005-ben szeműlyi jűvedelemadójűk 1%-a kedvezműnyezettjűnek az Orszűgos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesűletet jelűlték meg.

Kűrjűk tagjainkat, hogy 2006-ban is vűlasszűk adűfelajánlásűk kedvezműnyezettjűnek az Orszűgos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesűletet. A befolyű összeget elsűsorban hagyoműnyaink ąpolására, tovűbbű arra kűvűnjűk fordítani, hogy nyugdíjas tagtűrsaink és az egyetemistűk folyamatosan megkaphassűk a Bányászati és Kohászati Lapokat.

Kűzhasznű egyesűletűnket űgy tűmogathatja, ha az APEH által kipostűzott adűbevallási csomagban találhatű

RENDELKEZű NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADű EGY SZűZALÉKARűL

nyomtatvűnyűt a kűvetkezőkűpp tűlti ki:

A kedvezműnyezett adűszűma:

1 9 8 1 5 9 1 2 - 2 - 4 1

A kedvezműnyezett neve:

Orszűgos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesűlet

Ha Őn helyett a munkáltatója készűti el az adűbevallását, kűrjűk, hogy az adűja 1%-ára vonatkozű rendelkűzűsét tartalmazű borítűkot szűveskedűjűk ątadni munkáltatója bűrelszámolásának, aki ezt az adűhatűsűgnak tovűbbűtja. Ebben az esetben a borítűkot a ragasztott felűletűre ątnűyűlűn, saját kezűlűg írja alá.

Kűrjűk, hogy ajánljűk ismerűseiknek, munkatűrsaiknak, barűtaiknak is, hogy adűbevallásűkban az OMBKE-t jelűljűk meg kedvezműnyezettnek.

Az OMBKE vűlasztműnya

Termékeink:

- Feszítőperemes fém és műanyag rosták
    - Műanyag rosta/rendszerek (CLIP-TEC, UNIPLANK, UNISTEP Vibro-Elastic, Síkrosta)
  - Hárfá rosták, préshegesztett rosták, perforált lemezek
  - Ipari drótszövet (vibrátor fonatok) osztályozó gépekhez, magas kopás- és rezgésálló rugóacélból, rozsdamentes kivitelben is
    - Allgaier szitabetétek javítása, felújítása
  - Hullámrácsok tetszőleges rácsosztással, jól hegeszthető anyagból, rozsdamentes kivitelben is
  - Műszaki szövetek, szítaszövetek 0,04 mm-től rozsdamentes, rugóacél, horganyzott és szénacél anyagokból
  - Szűnyoghálók szélein szegett, szőtt kivitelben (barna, fehér, szürke, zöld színekben; 1,0; 1,2; 1,5 m széles tekercekekben)
    - Vadhálók tűzi horganyzott kivitelben
      - Kerítéselemek, kerítésmezők
- 3000 Hatvan-Nagygyombos
Tel./Fax: 06-37/341-231; 06-37/540-213
Mobil: 06-20/3131-612
E-mail: hutter@h-s.hu Weboldalunk: www.h-s.hu

FELHÍVÁS!

2006-ban a Központi Bányászati Múzeum is az **1956-os forradalom évfordulójának** méltó megünneplésére készül. A bányászok és a bányavárosok forradalomban betöltött szerepét és az azt követő hónapok eseményeit bemutató kiállításunkhoz **országos gyűjtést indítunk.**

Kérjük mindazokat, akik az eseményekhez kötődő **dokumentumokkal, fotókkal, esetleg tárgyakkal** rendelkeznek, és azokat – vagy azok másolatait – felajánlanák kiállításunk teljessé tételéhez, jelentkezzenek az alábbi címen:

Telefonon: 06/99/312-667

Levélben: **Központi Bányászati Múzeum**
9400 Sopron, Templom u. 2.
e-mail: info@kbm.hu

*Köszönjük segítségüket!
Bircher Erzsébet igazgató*

A HUNGEXPO BEMUTATJA: AZ IPAR NAPJAI 2006

FŐSZEREPBEN: **INDUSTRIA** I 4. NEMZETKÖZI IPARI SZAKKIÁLLÍTÁS

2006 legnagyobb üzleti - társadalmi eseménye az iparban: **INDUSTRIA-CHEMEXPO-SECUREX.**
Együtt, egy időben!

**AZ IPAR
NAPJAI
2006**

**2006.
május
16-19.**

**HUNGEXPO
BUDAPESTI
VÁSÁRKÖZPONT**

• elektronika, elektrotechnika
• energetika • beszállítóipar,
fémfeldolgozás • fluidtechnika
• logisztika • pénzügyi
és gazdasági szolgáltatások

Jelentkezzen most, ilyen
lehetőség **2** évente csak
egyszer van!

Tel.: 1/263-6443

E-mail: industria@hungexpo.hu

Internet: www.industria.hu

INDUSTRIA

SANDVIK

Sandvik Rock Processing

SANDVIK Rock Processing
1103 Budapest, Gyömrői út 31.
Tel.: 1/431-2762, Fax: 1/431-2760;
E-mail: janos.mizser@sandvik.com

SANDVIK ELJÁRÁSOK a KŐ- és KAVICSBÁNYÁSZATBAN, valamint az ÉPÍTŐIPAR és a RECYCLING területén

Kőbányászati komplett és résztechnológiák:

- adagolás (elsődleges, másodlagos)
- meddőleválasztás
- osztályozás (durva és finom)
- törés (elsődleges, másodlagos, harmadlagos)
- speciális eljárások (porvédelem, mosás stb.)

Újrafeldolgozási technológiák:

- építőipari hulladékok feldolgozása

Sandvik berendezések

(Svedalában, Chauny-ban gyártva):

- Vibrációs adagoló berendezések
- Egyingás pófástörők
- Vízszintes tengelyű röpitőtörők (elsődleges, másodlagos, recycling)
- Függőleges tengelyű röpitőtörők
- Hydrocone kúpostörők (hidraulikus részállítással, számítógép vezérléssel)
- Előleválasztó sziták
- Végosztályozó sziták (nedves, száraz)

Szolgáltatások:

- technológiai és kiviteli tervezés
- egyedi gépszállítás
- komplett üzem kivitelezés
- hazai raktárról való alkatrész-kiszolgálás
- teljeskörű szervizszolgáltatás és szaktanácsadás